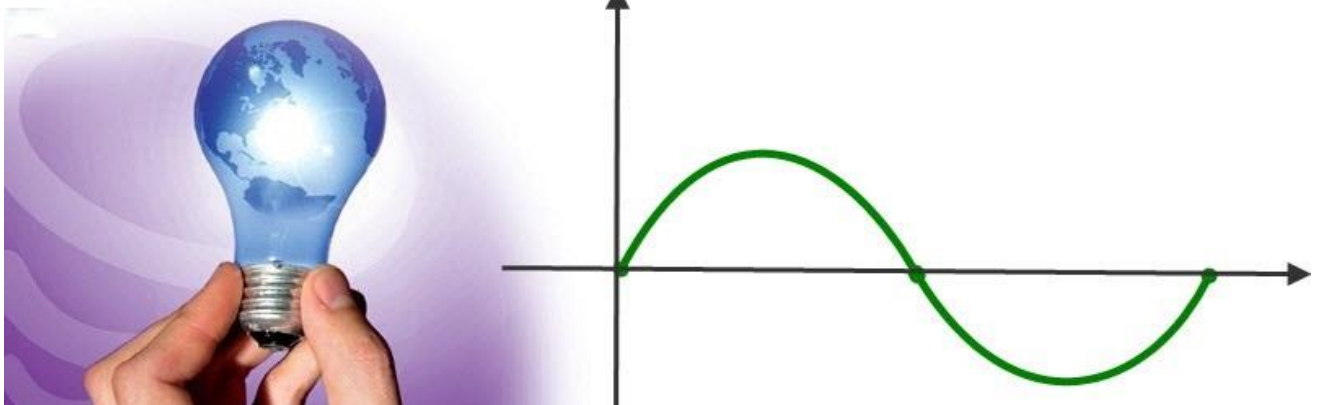

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

موضوع پروژه:

جبرانسازی و خازن گذاری در شبکه

برای خرید فایل word این پروژه [اینجا کلیک کنید](#).

(شماره پروژه = ۴۷۰)

پشتیبانی: ۰۹۳۵۵۴۰۵۹۸۶

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

مقدمه :

مصرف کنندگان فشار ضعیف بخش عمده ای از برق تولید شده را به خود اختصاص می دهند. با افزایش روز افزون این مصرف کنندگان و همچنین افزایش بار راکتیو کشیده شده از شبکه ، تلفات به طرز چشمگیری بالا رفته و نصب خازن اجتناب ناپذیر است. از آنجا که تاثیر خازن بر جبران توان راکتیو با نزدیک تر شدن به محل مصرف بیشتر میگردد ، نصب خازن در شبکه فشار ضعیف نقش پر رنگ تری به خود می گیرد.

در این پروژه سعی شده تا اصول توان راکتیو و کار خازن ، نقش خازن در مکان های مختلف ، روشهای به کار گیری خازن جهت جبران سازی ، دستگاه رگولاتور توان راکتیو، تاثیرات خازن بر هارمونیک های شبکه ، ویژگی های ساختاری خازن های قدرت، متعادل سازی بار با استفاده از خازن ، همچنین مکان های نصب بهینه خازن با روش های مختلف تئوری و عملی و در نهایت نتایج اقتصادی حاصل از نصب خازن مورد بررسی قرار گیرد.

قبل از شروع لازم است از زحمات و راهنمایی های استاد ارجمند جناب آقای " دکتر نصر آبادی " تشکر و قدردانی نماییم.

WikiPower.ir

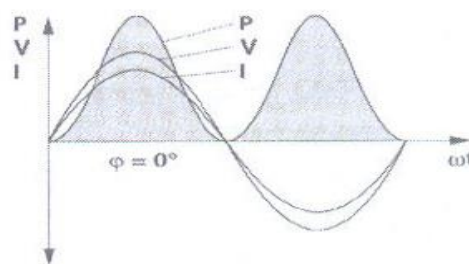
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

فصل اول : اصول

۱-۱- توان اکتیو:

حاصلضرب دو عدد منفی همیشه عددی مثبت است $(-V) \cdot (-I) = (+P)$

توان اکتیو به فرمی غیر الکتریکی (مثل حرارت، نور، توان مکانیکی) تغییر شکل می یابد و از طریق کنتور ثبت می شود. در بار اهمی خالص توان اکتیو از حاصلضرب مقدار مؤثر جریان (I) و ولتاژ (U) محاسبه می شود.

شکل ۱: ولتاژ، جریان و توان در بار اهمی ($\varphi = 0^\circ$)

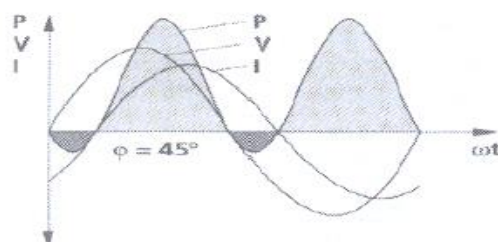
۱-۲- توان اکتیو و راکتیو:

در عمل، بیشتر اوقات بار خالص اهمی وجود ندارد. بلکه قسمت سلفی نیز به آن اضافه می گردد. این مطلب در تمامی مصرف کنندگانی که به میدان مغناطیسی احتیاج دارند مثل موتور آسنکرون،

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

راکتور و ترانسفورماتور صادق است. همچنین مبدلها و یکسوسازها برای کموتاسیون محتاج توان راکتیو هستند. جریانی که میدان مغناطیسی را به وجود می آورد و باعث تغییر قطب های آن می گردد، مصرف نشده بلکه به عنوان جریان راکتیو بین بار و ژنراتور رفت و آمد می کند. همانطوری که در شکل ۲ نشان داده شده است، عبور از صفر ولتاژ و جریان دیگر بر روی یکدیگر قرار نمی گیرند و تأخیری بین آن دو وجود دارد. در فاصله بارهای اندوکتیو جریان بعد از ولتاژ حرکت کرده و در بارهای خازنی جریان جلوتر از ولتاژ حرکت می کند. در این وضعیت از رابطه $(U) \cdot (I) = (P)$ مقدار توان لحظه ای محاسبه می شود. چرا که اگر یکی از دو عدد منفی باشد، حاصل منفی می گردد.

مثالی با تأخیر فاز $\varphi = 45^\circ$ انتخاب شده این اختلاف فاز برابر ضریب توان 0.707 است. بخشی از منحنی توان در محدوده منفی قرار می گیرد در این حالت توان اکتیو اینگونه محاسبه می شود:

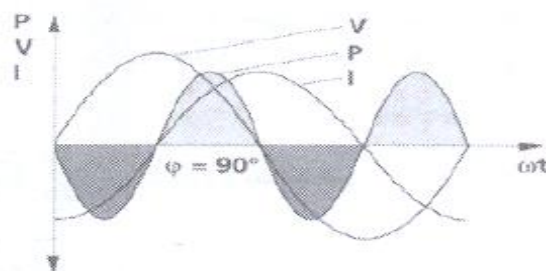
شکل ۲: ولتاژ، جریان و توان در بار اهمی سلفی ($\varphi = 45^\circ$)

۳-۱- توان راکتیو:

در موتورها و ترانسفورماتورهای بی بار، اگر تلفات کابلها، آهن و اصطکاک نادیده گرفته شود، آنچه باقی می ماند تنها توان راکتیو سلفی است. در صورتی که منحنی های ولتاژ و جریان با یکدیگر 90° اختلاف فاز داشته باشند نیمی از منحنی توان در ناحیه مثبت و نیمی دیگر در ناحیه منفی قرار می گیرد. در این حالت توان اکتیو صفر است چون ناحیه مثبت و ناحیه منفی

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

برابرهستند. توان راکتیو که برای بوجود آوردن میدان الکترومغناطیسی بین ژنراتور و مصرف کننده در حال نوسان است، از رابطه درون کادر زیر به دست می آید:

شکل ۳: ولتاژ، جریان و توان در بار کاملاً سلفی ($\varphi = 90^\circ$)

۱-۴ توان ظاهری:

توان ظاهری یک شبکه مشخص کننده میزان بار پذیری آن شبکه است. ژنراتور، ترانسها، فیوزها و مقاطع سیمها و کابلها می بایستی برای توان ظاهری شبکه انتخاب گردند.

توان ظاهری حاصل ضرب مقدار ولتاژ و جریان بدون در نظر گرفتن اختلاف فاز آنهاست.

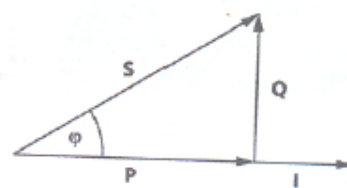
توان ظاهری از جمع هندسی توان مؤثر و توان راکتیو به دست می آید.

$$S = U.I$$

$$[VA] = [V].[A]$$

$$S = \sqrt{P^2 + Q^2}$$

$$[VA] = [W].[VA_r]$$

شکل ۴: دیاگرام قدرت

۱-۵ ضریب توان:

از کسینوس زاویه اختلاف فاز جریان و ولتاژ می توان اجزاء ظاهری و مؤثر توانها، ولتاژها و جریان ها را محاسبه نمود در عمل ضریب توان بدین صورت تعریف می شود

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

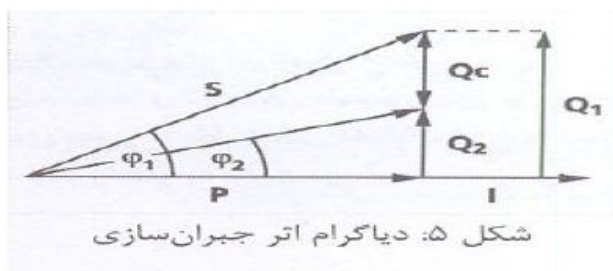
$$\cos \varphi = \frac{P[w]}{S[VA]}$$

در دستگاههای الکتریکی اصولاً ضریب توان برای بار کامل نوشته می شود. از آنجایی که شبکه برای توان ظاهری خاصی طراحی شده است، لذا سعی بر این است که مقدار توان ظاهری حتی الامکان پایین نگهداشته شود. در صورتی که خازنهای مناسب به صورت موازی و در کنار مصرف کننده نصب شوند بخشی از توان راکتیو بین خازن و مصرف کننده نوسان کرده و باقیمانده از شبکه کشیده می شود که میزان بارگذاری راکتیو شبکه را کاهش می دهد. در صورتی که بوسیله جبران سازی، ضریب توان به ۱ برسد در شبکه تنها جریان مؤثر وجود خواهد داشت.

QC توان راکتیوی که از خازن گرفته می شود، از اختلاف توان اکتیو Q۱ قبل از جبران سازی و بعد از جبران سازی Q۲ به دست می آید. لذا

$$Q_C = P \cdot (\tan \varphi_1 - \tan \varphi_2)$$

[VAR] [w]

۱-۶- چرا جبران سازی؟

توان راکتیوی که بین ژنراتور و مصرف کننده در حال نوسان است در شبکه به گرما مبدل می شود. مولدها، ترانسها، کابلها و سیم کشی ها و کلیدها نیز بر اثر آن تحت اضافه بار قرار گرفته که تلفات و افت ولتاژ را بهمراه دارند. در صورت زیاد بودن مقدار توان اکتیو مصرفی ممکن است

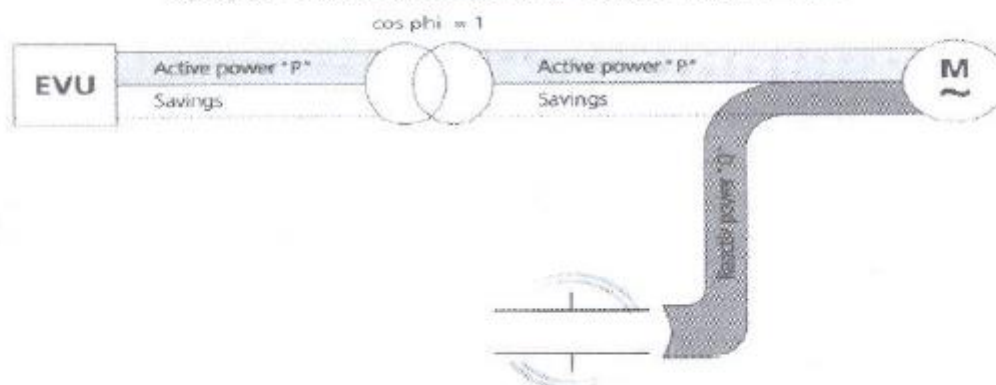
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

کابلها و سیمها، توان انتقال جریان برق را نداشته باشند و لازم باشد که کابلها و سیمهای دارای مقاطع بزرگتری به کار گرفته شوند.

از نظر وزارت نیرو کوچک بودن ضریب توان، هزینه های تولید، انتقال و توزیع مخارج سرمایه گذاری و نگهداری تجهیزات در شبکه تولید برق را افزایش می دهد. این مخارج به هزینه قبض های برق مصرف کننده ها اضافه می شود. به همین دلیل در مجاورت کنتور اکتیو یک کنتور اکتیو نیز نصب می شود.

شکل ۶: جریان اکتیو و راکتیو در شبکه بدون تجهیزات جبران سازی

شکل ۷: جریان اکتیو و راکتیو در شبکه به همراه تجهیزات جبران سازی

۱-۷ - مزایای خازن گذاری:

استفاده اقتصادی از

- ژنراتورها

- ترانسها

- سیمها و کابلها

- کلیدها

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

کاهش تلفات و افت ولتاژ

- مخارج کم انرژی

۸-۱- چرا خازن:

اغلب دستگاه ها و مصرف کنندگان الکتریکی برای انجام کار مفید نیازمند مقداری توان راکتیو برای مهیا کردن شرایط لازم برای انجام کار می باشند. به عنوان مثال موتورهای الکتریکی CA برای تبدیل انرژی الکتریکی به انرژی مکانیکی، نیازمند تولید شار مغناطیسی در فاصله هوایی موتور هستند. ایجاد شار تنها توسط توان راکتیو امکان پذیر و با افزایش بار مکانیکی موتور مقدار توان راکتیو بیشتری مصرف می گردد.

عمده مصرف کنندگان انرژی راکتیو عبارتند از:

(۱) سیستم های الکترونیک قدرت

(الف) مبدل های DC/AC (Rectifiers)

(ب) مبدل های AC/DC (Inverters)

(ج) مبدل های AC/AC (Converters)

(د) چاپرها (Choppers)

(۲) مصرف کنندگان یا تجهیزاتی که دارای مشخصه غیر خطی هستند.

(۳) مصرف کنندگانی که در شکل موج ولتاژ محل تغذیه خود اعوجاج (هارمونیک) ایجاد می نمایند.

(۴) متعادل سازهای بارهای نامتعادل

(۵) تثبیت کننده های ولتاژ

(۶) کوره های القایی

(۷) کوره های قوس الکتریکی

(۸) سیستم های جوش کاری DC ، AC

همانگونه که ذکر شد مصرف انرژی راکتیو اجتناب ناپذیر است.

انتقال انرژی راکتیو، انتقال جریان الکتریکی است و انتقالش نیازمند به کابل با سطح مقطع بزرگتر، دکل های فشار قوی مقاوم تر و در نتیجه هزینه های مازاد است. همچنین تلفات الکتریکی و کاهش راندمان شبکه را نیز به همراه دارد. در مواردی مانند کاربردهای الکترونیک قدرت و متعادل سازی بارهای نامتعادل حتی انتقال انرژی راکتیو هم کار ساز نبوده و باید انرژی در محل تولید گردد.

خازن اصطلاحاً تولید کننده انرژی راکتیو است، اما خازن توان راکتیو تولید نکرده بلکه مصرف کننده آن نیز می باشد. فقط در زمانی که القاگر انرژی راکتیو در خود ذخیره می نماید (از شبکه می کشد) خازن انرژی ذخیره شده خود را به شبکه تحویل می دهد و در زمانی که القاگر انرژی ذخیره شده اش را به شبکه پس می دهد خازن از شبکه انرژی می کشد. حال اگر القاگر و خازن

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در کنار هم قرار گیرند هنگامی که خازن انرژی می دهد القاگر آن انرژی را میگیرد و زمانی که خازن انرژی می دهد موجب تعادل انرژی بین القاگر و خازن گشته تبادل انرژی بین مصرف کننده و شبکه صورت نمی گیرد .

۹-۱- تثبیت ولتاژ :

مورد استفاده دیگر خازن (انرژی راکتیو) تثبیت ولتاژ محل تغذیه بار است. افزایش بار به معنی افزایش دامنه جریان کشیده شده از شبکه و ازدیاد افت ولتاژ در محل تغذیه است. برای کاهش افت ولتاژ سه راه حل وجود دارد :

(۱) تقویت شبکه

تقویت شبکه به معنای کاهش امپدانس معادل شبکه در محل تغذیه می باشد. انجام این مهم با افزایش ولتاژ شبکه و یا تغذیه چند سویه بار امکان پذیر است که برای اکثر مصرف کنندگان این کار امکان پذیر نیست.

(۲) کاهش بار

افت ولتاژ بیش از حد مجاز را با تقلیل دادن بار و یا تنظیم توالی زمانی بهره برداری دستگاه ها می توان جبران نمود.

(۳) استفاده از خازن

با تزریق کردن Q وار توان راکتیو به شبکه در محل مصرف ولتاژ از U_1 به U_2 افزایش می یابد که ولتاژ U_2 به طور تقریبی از رابطه مقابل محاسبه می گردد.

$$U_2 = U_1 \left(1 + \frac{Q}{S}\right)$$

که در آن S قدرت اتصال کوتاه شبکه در محل مصرف و Q قدرت راکتیو پیاده سازی شده است. با استفاده از این ویژگی می توان به تثبیت ولتاژ پرداخت.

۱۰-۱- اثر نحوه اتصال بر مشخصات مجموعه :

توان راکتیو خازن و مقدار موثر جریانی که هنگام اتصال خازن به شبکه از شبکه به سمت خازن جاری می گردد به نحوه اتصال خازن و ولتاژ محل نصب و ظرفیت خازن به شبکه بستگی دارد.

از جمله مشخصات خازن ولتاژ نامی و توان راکتیو خازن است. طبق استاندارد:

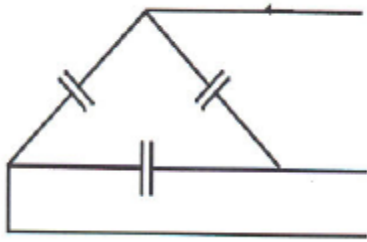
ولتاژ نامی U_n بر اساس استاندارد ولتاژی است که خازن آن را به طور دائمی و بدون صدمه دیدن تحمل می کند. جریان نامی I_n بر اساس استاندارد جریانی است که خازن در ولتاژ و فرکانس نامی از شبکه می کشد.

توان راکتیو نامی Q_n میزان توان راکتیو خازن در ولتاژ و فرکانس نامی است.

تمامی خازن ها به صورت تک فاز ساخته می شوند. در ولتاژهای پایین سه خازن تک فاز ، به صورت ستاره یا مثلث به هم متصل گشته درون بدنه فلزی قرار می گیرند.

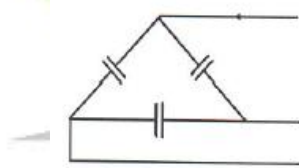
شکل مقابل یک خازن سه فاز را با اتصال مثلث نشان میدهد. جریانی که مجموعه خازن ها از شبکه می کشد برابر مقدار زیر است:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

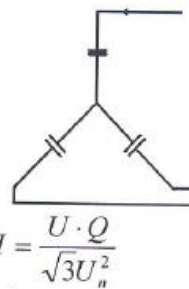
$$I = \frac{\sqrt{3}Q}{U_n}$$

در ولتاژهای بالا به دلیل مشکلات ایزولاسیون و در ظرفیت های زیاد به دلیل مشکلات انتقال حرارت و خنک سازی خازن ، خازن ها به صورت تک فاز ساخته می شوند. اتصال خازن های تک فاز به دو صورت اتصالات ستاره و یا مثلث امکان پذیر است و بسته به نوع اتصال جریان های متفاوتی از شبکه می کشند . دو شکل زیر نحوه اتصال و جریان کل کشیده شده از شبکه در دو حالت اتصالات ستاره و مثلث خازن های تک فاز را نشان می دهد .

$$I = \frac{\sqrt{3}Q \cdot U}{U_n^2}$$

$U =$ ولتاژ محل اتصال

$$I = \frac{U \cdot Q}{\sqrt{3}U_n^2}$$

$Q =$ توان خازن تک فاز در ولتاژ U_n

به عنوان مثال می توان سه خازن ۱۰ کیلو وار ، ۴۰۰ ولت را به صورت ستاره به هم متصل کرد و یا سه خازن ۱۰ کیلو وار ، ۴۰۰ ولت را به صورت مثلث به هم وصل کرد. جریان عبوری از هر خازن در دو حالت برابر نیست . با ذکر مثالی به بررسی اثر نحوه اتصال خازن های تک فاز در مقدار قدرت راکتیو بانک خازنی حاصل می پردازیم .

سه عدد خازن تک فاز ۱۰ کیلو وار ، ۴۰۰ ولت یک بار به صورت مثلث و یک بار بصورت ستاره به

شبکه متصل می شوند:

ولتاژ شبکه = ۴۰۰ ولت   توان راکتیو نامی خازن = ۱۰ کیلو وار

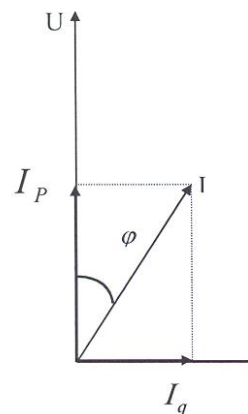
فرکانس شبکه = ۵۰ هرتز   جریان نامی خازن = ۲۵ آمپر

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

اتصال ستاره	اتصال مثلث	
۱۴,۴ آمپر	۲۵ آمپر	جریان هر خازن
۱۴,۴ آمپر	۴۳ آمپر	جریان کل کشیده شده از شبکه
۱۰ کیلووالت	۳۰ آمپر	توان راکتیو تحویل به شبکه

۱۱-۱- ضریب توان:

ضریب توان ، معیاری برای سنجش میزان توان راکتیو مورد نیاز دستگاه مصرف کننده برق برای انجام تبدیل انرژی می باشد ، ضریب توان براساس تعریف نسبت توان اکتیو مورد نیاز به کل توان الکتریکی ($\cos\phi = p \div \sqrt{P^2+Q^2}$) تعریف می گردد و همیشه بین -۱ و +۱ تغییر می کند. از +۱ الی ۰ برای بارهای القایی و از ۰ الی -۱ برای بارهای خازنی می باشد.

با اتصال خازن به بار ، ضریب قدرت کل مجموعه مصرف کننده و خازن تغییر می کند چرا که بخشی از انرژی راکتیو مورد نیاز مصرف کننده را خازن تامین می کند و تنها باید جزء باقیمانده را از شبکه دریافت کند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

با اتصال Q وار خازن به مصرف کننده های با ضریب توان $\cos\phi_1$ ضریب توان مجموعه خازن و بار

به $\cos\phi_2$

تغییر می کند که $\cos\phi_2$ را می توان از رابطه زیر محاسبه کرد.

$$\cos\phi_2 = \cos \left[\operatorname{Arctg} \left[\operatorname{tg}\phi_1 - \frac{Q}{P} \right] \right]$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

فصل دوم: جبران سازی

۱-۲- جبران سازی انفرادی
در ساده ترین فرم، یک خازن با مقدار مناسب، موازی هر مصرف کننده سلفی نصب می شود. بدین وسیله بصورت چشمگیری از بار سیم ها و کابلها کم می شود. باید دقت کرد که خازن فقط در محدوده زمانی فعالیت دستگاهها مورد استفاده واقع شود. در ضمن نصب خازن برای جبران سازی انفرادی دستگاهها ساده نیست. (از قبیل مسایلی چون مکان و یا مخارج مونتاژ و

نصب آن)

کاربرد

- جهت جبران سازی توان راکتیو بی باری ترانسفورماتورها

- برای موتورهای دائم کار

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

- برای موتورهای کم بار یا با کابل طولانی

مزایا

- شبکه داخلی کاملاً از جریان راکتیو پاک می شود.

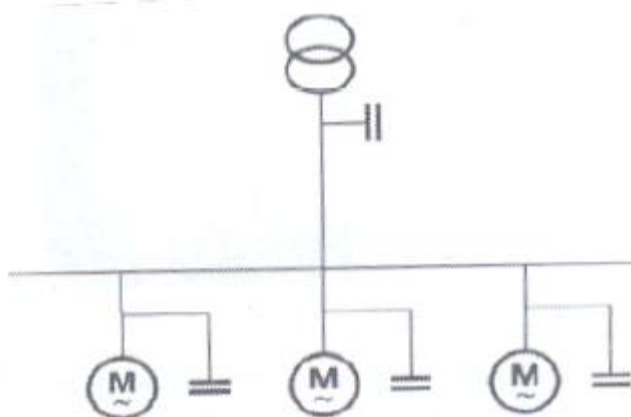
- مخارج کمتر بر حسب KVAR

معایب

- جبران سازی در تمام کارخانه پخش شده است.

- نصب پیچیده

- بطور کلی به خازن بیشتری نیاز است چونکه توجهی به ضریب هم زمانی نمی شود.

شکل ۸: مثالی از جبران سازی انفرادی

۲-۲ جبران سازی گروهی:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

دستگاههایی که به صورت گروهی نصب شده اند، به صورت جمعی جبران سازی می شوند. به جای خازنهای مختلف کوچک یک خازن مناسب بزرگ نصب می شود.

کاربرد

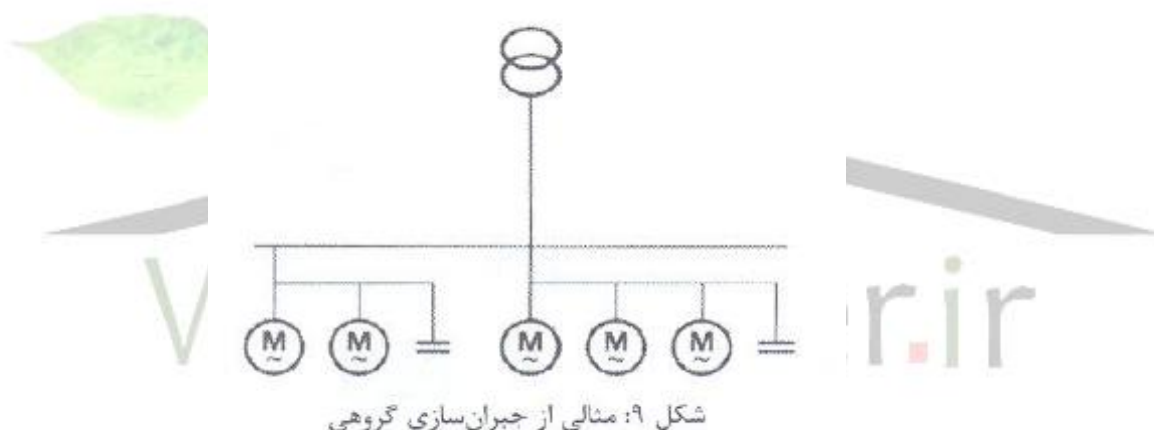
- برای مصارف سنگین سلفی در صورتی که با هم به کار گرفته شوند.

مزایا

- شبیه جبران سازی انفرادی ولی اقتصادی تر

معایب

- فقط برای مصرف کننده های گروهی که با هم کار می کنند قابل استفاده است.

۲-۳ جبران سازی مرکزی:

کل جبران سازی به صورت متمرکز مثلاً در ورودی فشار ضعیف نصب می شود، بدین طریق تمام توان راکتیو مورد نیاز پوشش داده می شود. کل توان خازن به پله های متعدد تقسیم شده و به وسیله یک رگولاتور توان راکتیو از طریق کنتاکتورها، بسته به وضعیت بار به مدار وارد یا خارج می شوند.

این روش امروزه در بیشتر مواقع مورد توجه قرار می گیرد، چرا که جبران سازی مرکزی بدین طریق می تواند به آسانی تحت کنترل قرار گیرد. تنظیم کننده های راکتیو مدرن می توانند دائماً

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

وضعیت کلیدها، ضریب توان و جریان اکتیو و راکتیو و همچنین هارمونیک های موجود در شبکه را تحت نظارت قرار دهند. به طور کلی با این روش به دلیل در نظر گرفتن هم زمانی در تمام کارخانه توان خازنی کمتر نسبت به جبران سازی انفرادی یا گروهی نیاز است. در این روش جریان راکتیو سیمها و کابل های به کار رفته در شبکه درونی از طریق جبران سازی کم نمی شوند. یعنی اگر سطح مقاطع کابلها و سیمهای بار به اندازه کافی بزرگ باشد، دیگر مزیتی به شمار نمی رود.

کاربرد

- در صورتی که مقاطع سیمها و کابل های داخل کارخانه ایجاد مشکل نکنند همیشه قابل استفاده است.

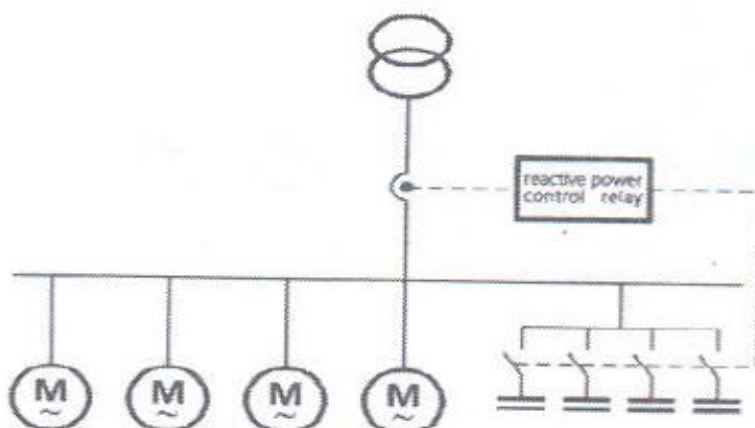
مزایا

- کل سیستم مقابل دید بوده و آسان قابل کنترل است.
- استفاده مفید از توان خازن نصب شده.
- نصب ساده در اغلب اوقات.
- مصرف کمتر خازن چون ضریب هم زمانی در نظر گرفته می شود.
- در صورت وجود هارمونیک در شبکه، دارای مخارج مناسبتری است زیرا خازن ها آسانتر به سلف مجهز می شوند.

معایب

- بار داخلی شبکه کم نمی شود.
- مخارج اضافی برای تنظیم اتوماتیک سیستم.

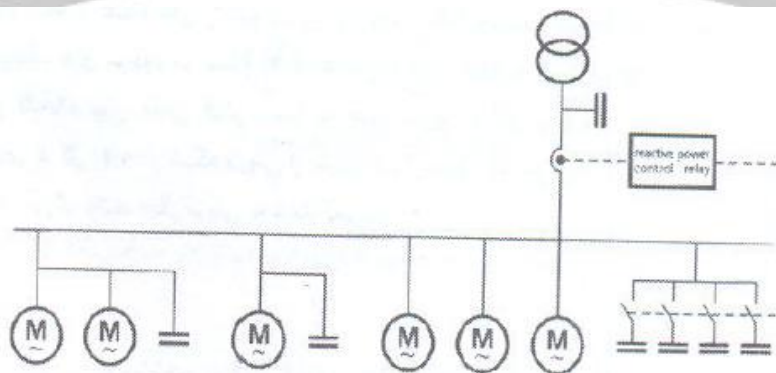
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل ۱۰: مثالی از جبران سازی متمرکز

۲-۴ جبران سازی مخلوط:

به دلیل اقتصادی اغلب مقرون به صرفه است که هر سه روش بالا را با یکدیگر استفاده نمود.

شکل ۱۱: مثالی از جبران سازی مخلوط

در ادامه راههای مختلف جهت تعیین توان مورد نیاز خازنی جهت جبران سازی بارها را بررسی خواهیم کرد.

۲-۵- تعرفه های جریان:

برای مصرف کنندگان کوچک قوانین تعرفه ای مشخصی از سوی شرکت های برق منطقه ای اعلام می شود. در صورتی که برای مصرف کنندگان بزرگ قراردادهای مخصوصی بسته می شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در بیشتر این قراردادها مخارج برق از اجزاء زیر تشکیل شده است.

- توان اکتیو - [kW] اندازه گیری توسط کنتور ماکسی متر مثلاً ماکزیمم در هر ۱۵ دقیقه
 - توان مؤثر - [kWh] اندازه گیری توسط کنتور اکتیو چند تعرفه (اغلب تعرفه روز و شب جداست).

- توان راکتیو - [kVarh] اندازه گیری توسط کنتور اکتیو چند تعرفه که بخشی از آن تعرفه روز و شب جدا دارد.

در حال حاضر زمانی مخارج انرژی راکتیوی محاسبه می شود که بار راکتیو بیشتر از ۵۰٪ بار اکتیو باشد. این مطابق ضریب توان ۰/۹ است. منظور این نیست که ضریب توان از ۰/۹ هرگز نباید بیشتر باشد. این ضریب توان به عنوان پایه ضریب توان در متوسط ماهانه صدق می کند. در بعضی از مناطق برق منطقه ای ضرایب توان دیگری مثل ۰/۹ اعمال می نماید.

در انواع تعرفه ها، توان با kW محاسبه نمی شود بلکه با kVA محاسبه می گردد. در این صورت مخارج توان راکتیو در قیمت توان مستتر است. برای پایین آوردن مخارج در این مورد می بایستی سعی بر آن شود تا ضریب توان به ۱ افزایش یابد. کلاً باید از این نقطه نظر به موضوع نگاه کرد که در صورت انتخاب قدرت جبرانسازی مناسب، از پرداخت مخارج اضافی جلوگیری شود

۶-۲- تخمین کلی: در ادامه درباره این موضوع بحث می شود که چطور توان

جبران سازی مورد نیاز را می توان به دست آورد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

نوع مصرف کننده	قدرت نامی خازن
موتورهای دارای جبران سازی انفرادی	۳۵-۴۰٪ توان موتور
ترانسهای جبران سازی انفرادی	۲.۵٪ ظرفیت ترانس (در ترانسهای قدیمی (۰.۵٪)
جبران سازی مرکزی	۳۳-۲۵٪ توان ترانس با هدف $\cos\varphi = 0.9$ ۵۰-۴۰٪ توان ترانس با هدف $\cos\varphi = 1$

جدول (۱): داده های تخمینی برای توان خازن مورد نیاز

بعضی مواقع اطمینان صد درصد به صحت نتیجه محاسباتی وجود ندارد. در این موارد می توان

از روی تخمین بررسی کرد که نتیجه محاسبه شده تا چه حد به حقیقت نزدیک است.

- تا زمانی که مصرف کننده های نصب شده خارج از عرف معمولی نباشند. چنین تخمین هایی به طور کلی نزدیک به اعداد واقعی هستند.

۷-۲- محاسبه توان خازن مورد نیاز به وسیله اندازه گیری:

آمپر متر و دستگاه اندازه گیری توان اغلب در تابلو اصلی نصب شده اند. همچنین می توان از

دستگاه های اندازه گیری چنگکی استفاده نمود. اندازه گیری های مورد نیاز در فیدر ورودی و یا

فیدرهای خروجی پست اصلی انجام می پذیرد. اندازه گیری هم زمان ولتاژ شبکه دقت محاسبه

را بهتر می نماید. البته می توان ولتاژ نامی را ۳۸۰ یا ۴۰۰ ولت در نظر گرفت.

از ولتاژ (U) ، جریان ظاهری (Is) و ضریب توان می توان اکتیو را محاسبه کرد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

$$P = \sqrt{3}.U.I.\cos \varphi.10^{-3}$$

$$[kw] \quad [V] [A]$$

در صورتی که $\cos \varphi$ مورد نظر مشخص باشد می توان با فرمول زیر توان خازن را محاسبه کرد. البته ساده تر است که فاکتور f از جدول ۲ استخراج شود و در توان مؤثر محاسبه شده ضرب شود.

$$Q_C = P.(\tan \varphi_1 - \tan \varphi_2)$$

$$[VAR] \quad [w]$$

$$Q_C = P.f$$

مثال: اطلاعات برای

جریان ظاهری = ۲۴۸ آمپر

ضریب توان = ۰/۸۶

ضریب توان مطلوب = ۰/۹۲

ولتاژ = ۳۹۷ ولت

$$P = \sqrt{3} \times 397 \times 0.86 \times 10^{-3} = 146.6 [kw]$$

از جدول ۲، ضریب f برابر ۰,۱۷ است. پس مقدار خازن مورد نیاز:

$$Q_C = 146.6 \times 0.17 = 24.9 [KVAR]$$

تذکر: اندازه گیری که در بالا بر اساس آنها محاسبات انجام گرفته مقادیر لحظه ای را به دست می دهند. میزان بار بسته به روز و فصل تغییرات شدیدی دارد. به همین جهت کسی باید

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

اندازه گیری را انجام دهد که کارگاه یا کارخانه را به خوبی می شناسد. اندازه گیری های متعددی باید انجام پذیرد و به این نکته باید توجه کرد که مصرف کننده های نیازمند به جبران سازی (مصرف کننده های اصلی) در حال کار باشند. همچنین داده های اندازه گیری بایستی حتی الامکان سریعاً و هم زمان برای تمام دستگاهها خوانده شود، تا اینکه با یک نوسان بار شدید ناگهانی اشتباهی در نتایج رخ ندهد.

۸-۲- اندازه گیری به وسیله ثبات اکتیو و راکتیو:

نتایج قابل قبول بوسیله دستگاه فوق حاصل می شود. این داده ها می توانند برای مدت زمان طولانی ثبت شوند. بدین طریق داده های پیک به دست می آید. توان خازن طبق روال زیر محاسبه می شود.

$$Q_C = Q_L - (P \cdot \tan \varphi_2)$$

[kVAr]   [kVAr]

توان خازن مورد نیاز = Q_C

توان راکتیو اندازه گیری شده = Q_L

توان مؤثر اندازه گیری شده = P

تانژانت زاویه متناظر φ $\cos$ مورد نظر (از جدول ۲ می توان این مقدار را برداشت کرد) = $\tan \varphi_2$

مثلاً برای $\cos \varphi = 0.92$ ، مقدار $\tan \varphi = 0.43$ بدست می آید.

۹-۲- اندازه گیری از طریق خواندن کنتور:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

کنتور توان اکتیو و راکتیو در ابتدای کار خوانده می شود. ۸ ساعت بعد، هردو کنتور مجدداً خوانده می شوند. در صورتی که در این ۸ ساعت توقفی در کار ایجاد شده باشد، این مدت توقف باید به ۸ ساعت اضافه شود.

مقدار اولیه کنتور راکتیو = RM_1

مقدار نهایی کنتور راکتیو = RM_2

مقدار اولیه کنتور اکتیو = AM_1

مقدار نهایی کنتور اکتیو = AM_2

$$\frac{RM_2 - RM_1}{AM_2 - AM_1} = \tan \varphi$$

با حاصل به دست آمده برای $\tan \varphi$ و $\cos \varphi$ مورد نظر از جدول ۲ می توان فاکتور f را بدست آورد.

K نسبت ترانس جریان کنتور است.

$$Q_c = \frac{(AM_2 - AM_1)}{8} \times f$$

مثال: مقادیر زیر با خواندن کنتورها ثبت شده اند.

کنتور اکتیو (کیلووات ساعت)

$$AM_1 = 115/3$$

$$AM_2 = 124/6$$

کنتور راکتیو (کیلووات ساعت)

$$RM_1 = 311/2$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$RM2 = 321/2$$

کنتورها با ترانس جریان با نسبت ۱۵۰ به ۵ آمپر (A۱۵۰/۵) کار می کنند، بنابراین ضریب تبدیل جریان $K = 30$ باید در نظر گرفته شود.

محاسبه:

$$\tan \varphi = \frac{321.2 - 311.2}{124.6 - 115.3} = 1.08$$

برای رسیدن به ضریب توان ۰٫۹۲ ضریب F از جدول برابر ۰٫۶۵ به دست می آید.

مقدار خازن مورد نیاز

$$Q_c = \frac{(124.6 - 115.3) \times 30}{8} \times 0.65 = 22.67 \text{ [kVAr]}$$

جدول ۲: فاکتور (F = tanφ actual - tanφ desired)

ضریب توان واقعی		ضریب توان مطلوب						
tanφ	cosφ	۰٫۸۰	۰٫۸۵	۰٫۹۰	۰٫۹۲	۰٫۹۵	۰٫۹۸	۱٫۰۰
۳٫۱۸	۰٫۳۰	۲٫۴۳	۲٫۳۶	۲٫۷۰	۲٫۷۵	۲٫۸۵	۲٫۹۸	۳٫۱۸
۲٫۹۶	۰٫۳۲	۲٫۲۱	۲٫۳۴	۲٫۴۸	۲٫۵۳	۲٫۶۳	۲٫۷۶	۲٫۹۶
۲٫۷۷	۰٫۳۴	۲٫۰۲	۲٫۱۵	۲٫۲۸	۲٫۳۴	۲٫۴۴	۲٫۵۶	۲٫۷۷
۲٫۵۹	۰٫۳۶	۱٫۸۴	۱٫۹۷	۲٫۱۰	۲٫۱۷	۲٫۲۶	۲٫۳۹	۲٫۵۹
۲٫۴۳	۰٫۳۸	۱٫۶۸	۱٫۸۱	۱٫۹۵	۲٫۰۱	۲٫۱۱	۲٫۲۳	۲٫۴۳
۲٫۲۹	۰٫۴۰	۱٫۵۴	۱٫۶۷	۱٫۸۱	۱٫۸۷	۱٫۹۶	۲٫۰۹	۲٫۲۹
۲٫۱۶	۰٫۴۲	۱٫۴۱	۱٫۵۴	۱٫۶۸	۱٫۷۳	۱٫۸۳	۱٫۹۶	۲٫۱۶
۲٫۰۴	۰٫۴۴	۱٫۲۹	۱٫۴۲	۱٫۵۶	۱٫۶۱	۱٫۷۱	۱٫۸۴	۲٫۰۴
۱٫۹۳	۰٫۴۶	۱٫۱۸	۱٫۳۱	۱٫۴۵	۱٫۵۰	۱٫۶۰	۱٫۷۳	۱٫۹۳

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۱,۸۳	۰,۴۸	۱,۰۸	۱,۲۱	۱,۳۴	۱,۴۰	۱,۵۰	۱,۶۲	۱,۸۳
۱,۷۳	۰,۵۰	۰,۹۸	۱,۱۱	۱,۲۵	۱,۳۱	۱,۴۰	۱,۵۳	۱,۷۳
۱,۶۴	۰,۵۲	۰,۸۹	۱,۰۲	۱,۱۶	۱,۲۲	۱,۳۱	۱,۴۴	۱,۶۴
۱,۵۶	۰,۵۴	۰,۸۱	۰,۹۴	۱,۰۷	۱,۱۳	۱,۲۳	۱,۳۶	۱,۵۶
۱,۴۸	۰,۵۶	۰,۷۳	۰,۸۶	۱,۰۰	۱,۰۵	۱,۱۵	۱,۲۸	۱,۴۸
۱,۴۰	۰,۵۸	۰,۶۵	۰,۷۸	۰,۹۲	۰,۹۸	۱,۰۸	۱,۲۰	۱,۴۰
۱,۳۳	۰,۶۰	۰,۵۸	۰,۷۱	۰,۸۵	۰,۹۱	۱,۰۰	۱,۱۳	۱,۳۳
۱,۳۰	۰,۶۱	۰,۵۵	۰,۶۸	۰,۸۱	۰,۸۷	۰,۹۷	۱,۱۰	۱,۳۰
۱,۲۷	۰,۶۲	۰,۵۲	۰,۶۵	۰,۷۸	۰,۸۴	۰,۹۴	۱,۰۶	۱,۲۷
۱,۲۳	۰,۶۳	۰,۴۸	۰,۶۱	۰,۷۵	۰,۸۱	۰,۹۰	۱,۰۳	۱,۲۳
۱,۲۰	۰,۶۴	۰,۴۵	۰,۵۸	۰,۷۲	۰,۷۷	۰,۸۷	۱,۰۰	۱,۲۰
۱,۱۱	۰,۶۷	۰,۳۶	۰,۴۹	۰,۶۳	۰,۶۸	۰,۷۸	۰,۹۰	۱,۱۱
۱,۰۸	۰,۶۸	۰,۳۳	۰,۴۶	۰,۵۹	۰,۶۵	۰,۷۵	۰,۸۸	۱,۰۸
۱,۰۵	۰,۶۹	۰,۳۰	۰,۴۳	۰,۵۶	۰,۶۲	۰,۷۲	۰,۸۵	۱,۰۵
۱,۰۲	۰,۷۰	۰,۲۷	۰,۴۰	۰,۵۴	۰,۵۹	۰,۶۹	۰,۸۲	۱,۰۲
۰,۹۹	۰,۷۱	۰,۲۴	۰,۳۷	۰,۵۱	۰,۵۷	۰,۶۶	۰,۷۹	۰,۹۹
۰,۹۶	۰,۷۲	۰,۲۱	۰,۳۴	۰,۴۸	۰,۵۴	۰,۶۴	۰,۷۶	۰,۹۶
۰,۹۴	۰,۷۳	۰,۱۹	۰,۳۲	۰,۴۵	۰,۵۱	۰,۶۱	۰,۷۳	۰,۹۴
۰,۹۱	۰,۷۴	۰,۱۶	۰,۲۹	۰,۴۲	۰,۴۸	۰,۵۸	۰,۷۱	۰,۹۱
۰,۸۸	۰,۷۵	۰,۱۳	۰,۲۶	۰,۴۰	۰,۴۶	۰,۵۵	۰,۶۸	۰,۸۸
۰,۸۶	۰,۷۶	۰,۱۱	۰,۲۴	۰,۳۷	۰,۴۳	۰,۵۳	۰,۶۵	۰,۸۶

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۰,۸۳	۰,۷۷	۰,۰۸	۰,۲۱	۰,۳۴	۰,۴۰	۰,۵۰	۰,۶۳	۰,۸۳
۰,۸۰	۰,۷۸	۰,۰۵	۰,۱۸	۰,۳۲	۰,۳۸	۰,۴۷	۰,۶۰	۰,۸۰
۰,۷۸	۰,۷۹	۰,۰۳	۰,۱۶	۰,۲۹	۰,۳۵	۰,۴۵	۰,۵۷	۰,۷۸
۰,۷۵	۰,۸۰	-	۰,۱۳	۰,۷	۰,۳۲	۰,۴۲	۰,۵۵	۰,۷۵
۰,۷۲	۰,۸۱	-	۰,۱۰	۰,۲۴	۰,۳۰	۰,۴۰	۰,۵۲	۰,۷۲
۰,۷۰	۰,۸۲	-	۰,۰۸	۰,۲۱	۰,۲۷	۰,۳۷	۰,۴۹	۰,۷۰
۰,۶۷	۰,۸۳	-	۰,۰۵	۰,۱۹	۰,۲۵	۰,۳۴	۰,۴۷	۰,۶۷
۰,۶۵	۰,۸۴	-	۰,۰۳	۰,۱۶	۰,۲۲	۰,۳۲	۰,۴۴	۰,۶۵
۰,۶۲	۰,۸۵	-	-	۰,۱۴	۰,۱۹	۰,۲۹	۰,۴۲	۰,۶۲
۰,۵۹	۰,۸۶	-	-	۰,۱۱	۰,۱۷	۰,۲۶	۰,۳۹	۰,۵۹
۰,۵۷	۰,۸۷	-	-	۰,۰۸	۰,۱۴	۰,۲۴	۰,۳۶	۰,۵۷
۰,۵۴	۰,۸۸	-	-	۰,۰۶	۰,۱۱	۰,۲۱	۰,۳۴	۰,۵۴
۰,۵۱	۰,۸۹	-	-	۰,۰۳	۰,۰۹	۰,۱۸	۰,۳۱	۰,۵۱
۰,۴۸	۰,۹۰	-	-	-	۰,۰۶	۰,۱۶	۰,۲۸	۰,۴۸
۰,۴۶	۰,۹۱	-	-	-	۰,۰۳	۰,۱۳	۰,۲۵	۰,۴۶
۰,۴۳	۰,۹۲	-	-	-	-	۰,۱۰	۰,۲۲	۰,۴۳
۰,۴۰	۰,۹۳	-	-	-	-	۰,۰۷	۰,۱۹	۰,۴۰
۰,۳۶	۰,۹۴	-	-	-	-	۰,۰۳	۰,۱۶	۰,۳۶
۰,۳۳	۰,۹۵	-	-	-	-	-	۰,۱۳	۰,۳۳
۰,۲۹	۰,۹۶	-	-	-	-	-	۰,۰۹	۰,۲۹

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱۰-۲- محاسبه از طریق فیش برق:

این روش نسبتاً راحت است و با دقت خوبی می توان خازن را از صورت حساب ماهانه برق محاسبه کرد و در صورت نبودن تعطیلات کارخانه یا کارگاه در مدت محاسبه قبض، می توان از صورت حساب سالانه و یاماهانه استفاده نمود. در صورت وقوع نوسانات فصلی مسلم است که باید از صورت حساب زمان پرباری کارخانه استفاده شود. در صورت محاسبه جداگانه تعرفه های روز و شب برای محاسبه نهایی از اطلاعات روز استفاده می شود. می توان چنین در نظر گرفت که توان خازن برای پوشش جریان راکتیو شب کافی است. در موارد خاصی که با برق شب که دارای قیمت مناسب تری است کار می شود نباید از اطلاعات شب صرف نظر کنیم.

۱۱-۲- تعرفه های قیمت انرژی:

در محاسبه قیمت انرژی، حداکثر مصرف و انرژی اکتیو و انرژی راکتیو به صورت مجزا در نظر گرفته می شوند. در بیشتر قراردادها حداکثر مصرف راکتیو برابر ۵۰٪ مصرف اکتیو در نظر گرفته می شود. مصرف راکتیو در صورتی مشمول هزینه می گردد که بیش از ۵۰٪ مصرف اکتیو باشد که این مصرف متناظر ضریب توان ۰/۹ است. توصیه می شود که برای محاسبه، عدد بالاتری مثل ۰/۹۲ در نظر گرفته شود تا توان رزرو خازنی داشته باشیم.

$$\tan \varphi = \frac{19840}{17850} = 1.11$$

مثال برای محاسبه:

اطلاعات از صورت حساب برداشته شده:

- حداکثر مصرف ۹۹ کیلووات

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

- انرژی مصرف شده ۱۷۸۲۰ کیلووات

- انرژی راکتیو مصرف شده ۱۹۸۴۰ کیلووات ساعت

برای $\tan \varphi$ برابر ۱/۱۱ از جدول ۲، ضریب توان برابر ۰/۶۷ و ضریب f برابر ۰/۶۸ به دست می آید.

توان خازن موردنیاز به صورت زیر محاسبه می شود.

$$99 \text{ KW} \times 0.68 = 67.32 \text{ [KVAR]}$$

در این مورد خازنی با توان ۷۵ کیلووار باید انتخاب شود که جهت در نظر گرفتن امکان توسعه

کارخانه می توان مقدار ۱۰۰ کیلووار انتخاب کرد.

۱۲-۲- تعرفه های میزان تقاضای انرژی:

در این حالت مبنای مصرف، حداکثر توان مصرفی مشتری در طول یک ماه خاص است. در

صورتی که توان ظاهری و نه توان اکتیو مینا باشد، توصیه می شود که میزان خازن را به نحوی

انتخاب کنید که $\cos \varphi$ برابر ۱ شود.

مثال:

۱۰۴ کیلووات

حداکثر توان اکتیو

۰/۶۲

ضریب توان فعلی $\cos$

۱/۰۰

ضریب توان مطلوب $\cos$

$f = 1/27$

در نتیجه:

توان خازنی موردنیاز:

$$104 \text{ kw} \times 1.27 = 132.08 \text{ kVAr}$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

در اینجا از یک کنترل کننده توان راکتیو ۱۵۰ تا ۱۷۵ کیلوواری متصل به یک بانک خازنی استفاده می شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

فصل سوم : کاربردها

۳-۱- جبران سازی انفرادی لامپهای تخلیه ای:

جریان اینگونه لامپها باید بوسیله چوک محدود گردد. از ترانسهای نشتی بیشتر اوقات برای لامپها فشار کم بخار سدیم استفاده می شود. همراه انواع دیگر لامپهای تخلیه ای از سلف سری به عنوان راکتور سری (ترانس نشتی) استفاده می شود. با استفاده از سلف به ضریب توان 0.5 و با استفاده از ترانس نشتی به ضریب توان 0.3 می رسیم. بالاست الکترونیکی که برای لامپهای فلورسنت بکار می رود نیاز به جبرانسازی ندارد.

توجه:

باید مدنظر داشت که اگر جریان غیرخطی از شبکه کشیده شود مخصوصاً در صورت افزایش تعداد لامپها، امکان رزونانس در اثر هارمونیک ها بوجود می آید. (به بخش هارمونیک ها مراجعه نمایید).

برای جبرانسازی بالاست می توان خازنهای تک فاز را بصورت موازی یا سری نصب کرد.

در کلیدهای یک پل با یک لامپ یا کلیدهای سری با دو لامپ خازن باید به موازات لامپ قرار داده شود. ولتاژ نامی خازن 220 ولت و هم اندازه ولتاژ شبکه است. خازنهای موازی شبکه با امپدانس شبکه رزونانس ایجاد می کنند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در لامپ های مهتابی دابل از نظر اقتصادی یک خازن برای دو لامپ کافی است. در یک شاخه مدار سلفی است. در صورتیکه در شاخه دوم سلف سری بوسیله خازن جبرانسازی شود. بخاطر افزایش ولتاژ که ناشی از اتصال سری خازن و سلف خازن باید برای یک ولتاژ نامی بالاتر انتخاب شود.

۲-۳- جدول انتخاب برای لامپهای تخلیه ای :

در جداول متن، خازنهای مناسب برای انواع لامپها ارائه شده است.

توجه: چوکهای کم تلفات با خازنهای کم ظرفیت به صورت سری نصب می شوند. همانطور که در جدول نشان داده شده است. این اعداد بسته به تولیدکننده های متفاوت متغیر است. در این بین همیشه عدد تعیین کننده، عدد خازنی است. (عددی که روی چوک نوشته می شود).

متداول ترین خازنهای سری برای چوکهایی با تلفات کم:

۱۸ وات	۴۸۰ ولت، ۲،۷ میکرو فاراد	
۳۶ وات	۴۵۰ ولت، ۳،۴ میکرو فاراد	۴۵۰ ولت، ۳،۵ میکرو فاراد
۵۸ وات	۴۵۰ ولت، ۵،۳ میکرو فاراد	۴۵۰ ولت، ۵،۴ میکرو فاراد

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

نوع لامپ	ظرفیت لامپ بر حسب وات	ظرفیت خازن موازی بر حسب میکروفاراد	ظرفیت خازن سری بر حسب میکروفاراد
لامپ فلورسنت	۴ الی ۱۶	۲۳۰ ولت/۲,۰	-
	۱۸ الی ۲۰	۲۳۰ ولت/۴,۵	۴۵۰ ولت/۲,۹
	۳۶ الی ۴۰	۲۳۰ ولت/۴,۵	۴۵۰ ولت/۳,۶
	۵۸ الی ۶۵	۲۳۰ ولت/۷,۰	۴۵۰ ولت/۵,۷
لامپ هالوژن بخار فلز	۳۵	۲۳۰ ولت/۶,۰	-
	۷۰	۲۳۰ ولت/۱۲,۰	-
	۱۵۰	۲۳۰ ولت/۲۰,۰	-
	۲۵۰	۲۳۰ ولت/۳۲,۰	-
	۴۰۰	۲۳۰ ولت/۳۵,۰	-
	۱۰۰۰	۲۳۰ ولت/۸۵,۰	-
	۲۰۰۰	۳۸۰ ولت/۶۰,۰	-
	۳۵۰۰	۳۸۰ ولت/۱۰۰,۰	-
	۵۰	۲۳۰ ولت/۷,۰	-
۸۰	۲۳۰ ولت/۸,۰	-	
لامپ بخار جیوه فشار بالا			

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

-	۱۰,۰/ولت ۲۳۰	۱۲۵	
-	۱۸,۰/ولت ۲۳۰	۲۵۰	
-	۲۵,۰/ولت ۲۳۰	۴۰۰	
-	۴۰,۰/ولت ۲۳۰	۷۰۰	
-	۶۰,۰/ولت ۳۸۰	۱۰۰۰	
-	۵,۰/ولت ۲۳۰	۱۸	لامپ سدیم کم فشار
-	۲۰,۰/ولت ۲۳۰	۳۵	
-	۲۰,۰/ولت ۲۳۰	۵۵	
-	۲۵,۰/ولت ۲۳۰	۹۰	
-	۴۵,۰/ولت ۲۳۰	۱۳۵	
-	۲۰,۰/ولت ۲۳۰	۱۵۰	
-	۴۰,۰/ولت ۲۳۰	۱۸۵	
-	۸,۰/ولت ۲۳۰	۵۰	
-	۱۲,۰/ولت ۲۳۰	۷۰	
-	۱۲,۰/ولت ۲۳۰	۱۰۰	
-	۲۰,۰/ولت ۲۳۰	۱۵۰	
-	۳۲,۰/ولت ۲۳۰	۲۵۰	
-	۵۰,۰/ولت ۲۳۰	۴۰۰	
-	۱۰۰,۰/ولت ۲۳۰	۱۰۰۰	

۳-۳- جبرانسازی گروهی لامپهای تخلیه‌ای:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

در صورتیکه لامپهای تخلیه‌ای زیادی هم زمان نصب باشند، می‌توان در یک تقسیم قرینه‌ای از خازن گروهی سه فاز با ولتاژ نامی ۴۴۰ ولت استفاده نمود.

$$Q_c = n \times c \times 0.015 \quad \text{توان خازن:}$$

$$Q_c = \text{قدرت راکتیو بر حسب kVAr}$$

$$n = \text{تعداد لامپها}$$

$$C = \text{ظرفیت خازنی بر حسب } \mu\text{F} \text{ برای هر لامپ}$$

مثال: ۲۴ لامپ فلورسنت ۵۸ وات داریم:

$$24 \times 7 \mu\text{F} \times 0.015 = 2.52 \text{ KVAR}$$

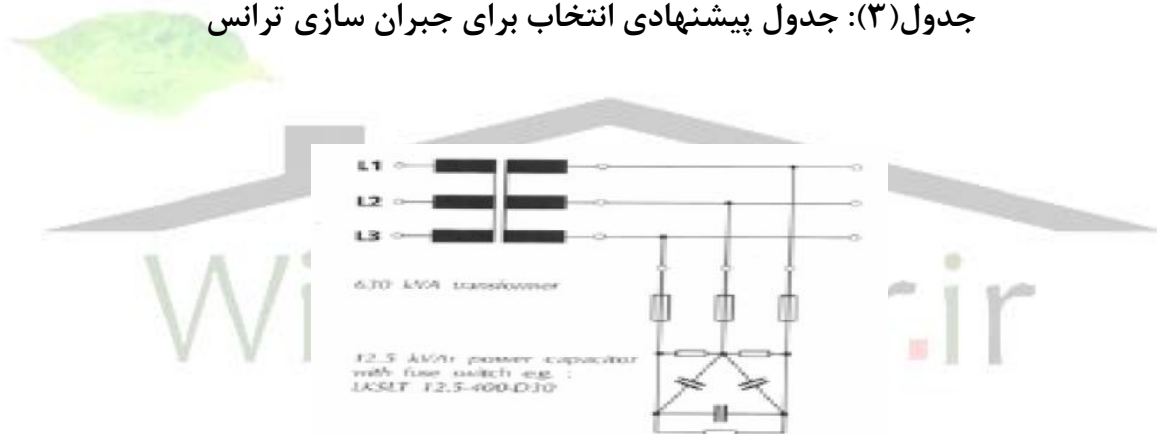
۳-۴- جبران سازی تکی ترانسفورماتورها:

مقادیری که از سوی سازندگان برای مقدار خازنهای جبران سازی ترانس، پیشنهاد می‌گردد یکسان نیست. به همین دلیل قبل از نصب یک چنین سیستم جبران سازی، مشاوره با پیشنهاد دهندگان توصیه می‌شود. ترانس‌های مدرن دارای ورقه‌های هسته‌ای هستند که برای تغییر میدان مغناطیسی احتیاج به توان کمی دارند. در صورت بالا بودن توان خازن، هنگام بی‌بار بودن ترانس امکان بروز اضافه ولتاژهای بزرگ وجود دارد. خازنهایی با فیوز قدرت داخلی برای اتصال مستقیم به ترمینال ترانس مناسب هستند فقط در هنگام ارسال خازن باید در نظر داشت که کابل اتصال خازن برای یک قدرت اتصال کوتاه مناسب باشد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

قدرت راکتیو KVAR	قدرت ظاهری ترانس KVA
۲,۵	۱۰۰ الی ۱۶۰
۵	۲۰۰ الی ۲۵۰
۷,۵	۳۱۵ الی ۴۰۰
۱۲,۵	۵۰۰ الی ۶۳۰
۱۵	۸۰۰
۲۰	۱۰۰۰
۲۵	۱۲۵۰
۳۵	۱۶۰۰
۴۰	۲۰۰۰

جدول (۳): جدول پیشنهادی انتخاب برای جبران سازی ترانس

شکل ۱۲: یک ترانس با جبران سازی ثابت

توجه: نباید فیوزهای قدرت خازنها دارای فیوز قدرت داخلی زیر بار بیرون کشیده شوند زیرا به

دلیل مصرف بار خازنی خالص، باعث تشکیل قوس الکتریکی می شود.

در صورت نیاز به قطع خازن از ترانس برقدار لازمست تا از کلید اتوماتیک بجای کلید فیوز

استفاده شود.

۳-۵ - جبران سازی انفرادی موتورها:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

توان خازن بایستی حدوداً ۹۰٪ توان ظاهری موتور را در هنگام بی باری تأمین کند. توان خازنی مورد نیاز:

$$Q_C = 0.9 \times \sqrt{3} \times I_0$$

[VAR]   [V] [A]

I_0 = جریان بی باری موتور

بدین وسیله در بار کامل ضریب توان ۰/۹ و در حالت بی باری ضریب توان بین ۰/۹۵ تا ۰/۹۸ خواهد بود. برای موتورهای القایی با ۱۵۰۰ دور در دقیقه اعداد ارائه شده در جدول ۴ به کار می رود. برای موتورهای ۱۰۰۰ دور در دقیقه باید ۵٪ و با سرعت ۷۵۰ دور در دقیقه ۱۵٪ به اعداد جدول ۴ اضافه شوند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

قدرت راکتیو KVAR	قدرت موتور KW
۰,۵	۱ الی ۱,۹
۱	۲ الی ۲,۹
۱,۵	۳ الی ۳,۹
۲	۴ الی ۴,۹
۲,۵	۵ الی ۵,۹
۳	۶ الی ۷,۹
۴	۸ الی ۱۰,۹
۵	۱۱ الی ۱۳,۹
۶	۱۴ الی ۱۷,۹
۷,۵	۱۸ الی ۲۱,۹
۱۰	۲۲ الی ۲۹,۹
حدود ۴۰٪ قدرت موتور	۳۰ الی ۳۹,۹
حدود ۳۵٪ قدرت موتور	۴۰ به بالا

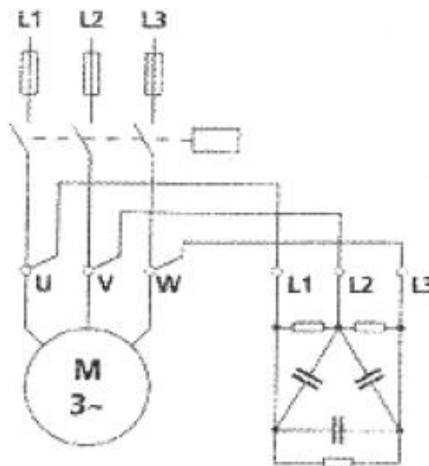
جدول (۴): جدول جبران سازی برای جبران سازی انفرادی موتورها

توجه: ماشین هایی که جبران سازی انفرادی شده اند و دارای خازنی هستند که به ترمینالهای موتور متصل است توان خازنشان به هیچ وجه نباید بزرگ انتخاب شود. به ویژه در دستگاههایی که دارای گشتاور ماندبالایی هستند و پس از خاموش شدن هنوز دوران می کنند.

خازنی که به صورت موازی با دستگاه قرار دارد می تواند موتور را مانند ژنراتور تحریک کند و به این وسیله ولتاژهای بالای خطرناک پدید می آید که در این صورت به احتمال قوی خساراتی به خازن و موتور وارد می کند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در ساده ترین فرم خازن مستقیماً به ترمینالهای موتور متصل می شود. در این صورت می توان از حفاظت خازن صرف نظر کرد چون فیوز موتور از خازن حفاظت می کند. در صورتی که کلید حافظ موتور نصب شده باشد توصیه می شود که جریان آستانه قطع (Trip) کمتری انتخاب شود.

شکل ۱۳: سیستم جبران سازی برای موتور

جریان آستانه قطع (trip) تقلیل یافته

$$I_{th} = \frac{\cos \varphi_1}{\cos \varphi_2} \times I_N$$

I_{th} = جریان آستانه قطع جدید مورد استفاده

I_N = جریان نامی موتور (طبق مشخصات پلاک)

$\cos \Phi_1$ = طبق مشخصات پلاک

$\cos \Phi_2$ = ضریب توان با جبران سازی (حدود ۰,۹۵)

پس از قطع ولتاژ خازن ها مستقیماً به وسیله سیم پیچ های کم مقاومت مستقیماً تخلیه می شود

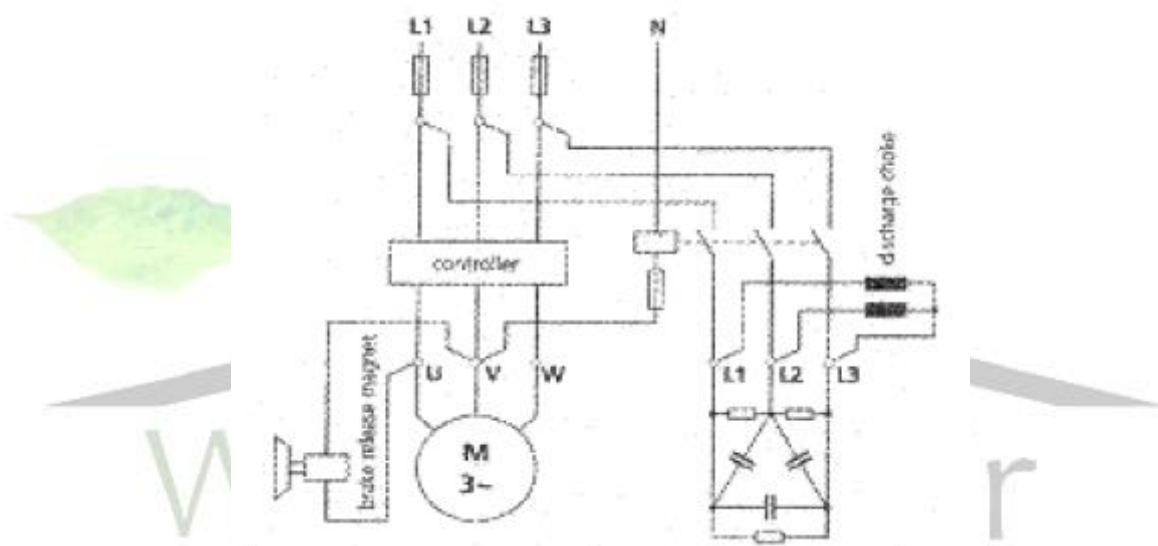
لذا مقاومت های تخلیه زیاد ضروری نیستند.

۳-۶- جبران سازی انفرادی آسانسورها و بالابرها:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

آسانسورها و بالابرها به تجهیزات ایمنی ویژه ای مجهز هستند. به عنوان مثال ترمز مغناطیسی که هنگام قطع برق به سرعت فعال می شود. این خازن که مستقیماً به صورت موازی با موتور نصب شده، احتمال دارد به دلیل انرژی باقیمانده در آن باعث تأخیر در عملکرد ترمز مغناطیسی شده و ایست با تأخیر صورت پذیرد.

به همین دلیل خازنهای میبایست پیش از کلید نصب شوند. برای خازن میبایستی حفاظت جداگانه و تجهیزات تخلیه سریع در نظر گرفت.

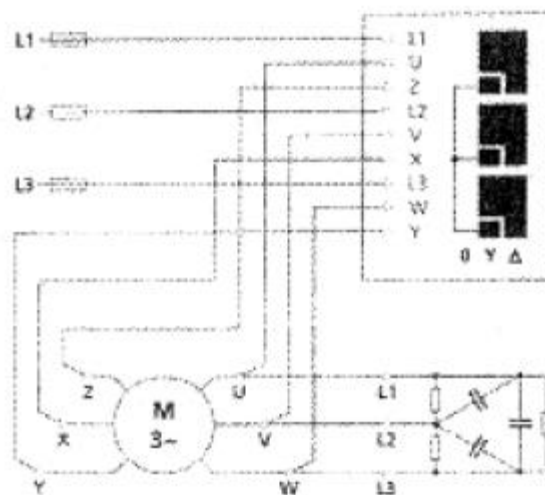
شکل ۱۴: موتور بالابر به همراه تجهیزات مورد نیاز

به وسیله اینترلاک باید از وصل مجدد خازن تا قبل از اتمام زمان تخلیه جلوگیری شود. به دلیل خاموش و روشن کردن زیاد و استهلاکی که از این طریق به وجود می آید توصیه می شود که خازنهای گروه بندی شده با کلیدهای الکترونیکی قطع و وصل گردند. خازنهای در هنگام عبور از صفر خاموش و روشن می شوند. بدین وسیله زمان عکس العمل در محدوده هزارم ثانیه قرار دارد.

۷-۳- کلیدهای ستاره مثلث:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

باید از کلیدهای ستاره مثلث دستی خاصی که برای جبران سازی منفرد موتورها طراحی شده اند، استفاده شود. در انتخاب کلیدهای ستاره-مثلث دستی برای موتورهایی که به وسیله خازن جبران سازی می شوند باید دقت گردد که کلیدی به کار رود تا هنگام تبدیل از ستاره به مثلث جرقه در کنتاکتها ایجاد نشود. در غیر این صورت، در هنگام عبور از حالت ستاره به مثلث خازن شارژ شده با ولتاژ ستاره تحت ولتاژ مثلث قرار گرفته و جریان ضربه ای بسیار شدیدی ایجاد شده که باعث تخریب خازن و کلید می شود.

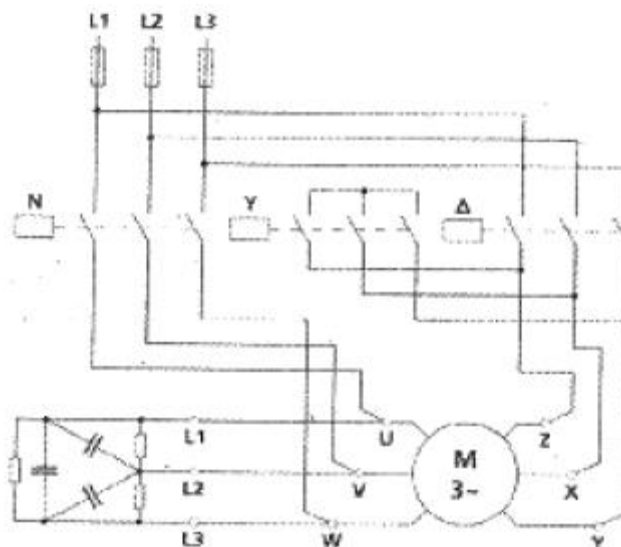
شکل ۱۵: نوعی خاص از کلید ستاره مثلث برای جبران سازی انفرادی موتور

۸-۳- ترکیب کنتاکتور ستاره مثلث:

در صورت استفاده از ترکیب کنتاکتوری باید دقت شود تا در تبدیل از ستاره به مثلث، قطع و وصل سریع صورت نپذیرد، بنابراین کنتاکتهای اصلی در هنگام تبدیل پیوسته وصل باقی بمانند. هنگام خاموش بودن موتور باید پل ستاره باز باقی بماند. خازن می تواند در قسمت خروجی حافظ شبکه یا در روی ترمینالهای W-V-U موتور وصل شده باشد ولی به ترمینالهای Z-Y-X نباید وصل شده باشد چرا که امکان ایجاد جرقه به وسیله پل ستاره پدید می آید.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل ۱۶: جبران سازی انفرادی موتور با راه اندازی ستاره مثلث کنتاکتوری

مهم: توان خازن نصب شده نباید به هیچ وجه زیاد باشد. به ویژه هنگامیکه دستگاه دارای اینرسی بار بزرگ بوده و بعد از خاموش کردن، دستگاه آزاد می گردد. خازن موازی می تواند دستگاه را به عنوان ژنراتور تحریک کند و ولتاژ خطرناک بالایی به وجود آید. از این طریق خساراتی به خازن و موتور وارد می شود به همین دلیل باید در هنگام قطع موتور از شبکه و در شرایط قطع از بسته شدن کنتاکتور ستاره جلوگیری کرد.

زمانی که دستگاه در حالت اتصال ستاره به عنوان ژنراتور تحریک شود باید انتظار ولتاژهای بالایی با دامنه به مراتب بزرگتر از آنچه در حالت مثلث پیش می آید را داشت.

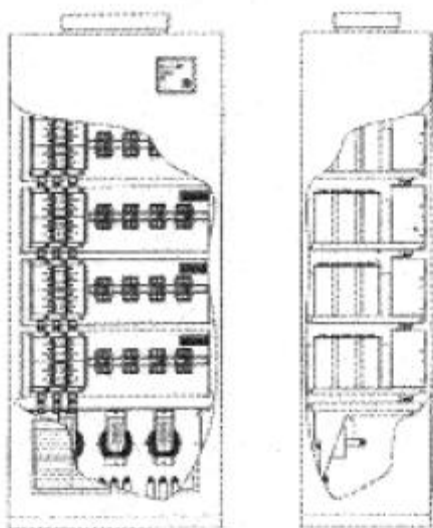
۳-۹- تجهیزات تنظیم توان راکتیو:

سیستم تنظیم توان راکتیو از اجزا زیر تشکیل شده است:

- تنظیم کننده توان راکتیو (رگولاتور)

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

- پله های خازنی که از طریق کلیدهای الکترونیکی یا کنتاکتور به کار گرفته می شوند.
- راکتورهای بلوک کننده هارمونیک (در صورت وجود)
- سلف های بلوک کننده فرکانسهای رادیویی
- فیوزهای گروهی
- سیستم خنک کننده به همراه فیلتر هوا و ترموستات برای سلف های باهسته هوایی
- ترموستات دار برای سیستمهای مجهز به راکتور.
- این اجزا یا روی یک صفحه مونتاژ یا در قسمت برق کارخانه در تابلو نصب می شود. تجهیزات
- تنظیم توان راکتیو مناسب نصب در شبکه هایی با توان راکتیو متغیر با زمان هستند. این خازنها
- به صورت پله های مختلفی دسته بندی شده اند و به وسیله رگولاتور اتوماتیک توان راکتیو از
- طریق کنتاکتور یا کلیدهای الکترونیکی به تناسب بار موجود به مدار وارد یا خارج می شوند.

شکل ۱۷: مثالی از فرم مدولی سیستم اصلاح ضریب قدرت

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

کنترل بر جبران سازی مرکزی به راحتی امکان پذیر است. تجهیزات تنظیم توان مدرن دارای کنترل مداوم روی وضعیت کلیدها ضریب توان و جریان مؤثر و راکتیو و همچنین کنترل روی هارمونیک های موجود در شبکه هستند. در اغلب اوقات توان راکتیو کمتری از آنچه محاسبه شده مورد نیاز است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

فصل چهارم : خازنهای قدرت

خازنهای قدرت بایدعاری از PCB (مواد سمی) بوده و دارای عایقی با خاصیت خود ترمیمی باشد. در صورتیکه در اثر اضافه بار (مثلا ولتاژ بالا) شکست الکتریکی رخ دهد کویل خود را ترمیم می کند. گذشته از این خازنها امکانات ایمنی اضافی مانند فیوز داخلی قابل اطمینان را داراست. فیوزی که در برابر اضافه فشار داخلی بعنوان عنصر حفاظتی عکس العمل نشان می دهد برای به کارگیری خازنهای قدرت در شبکه اصولا سه عامل اهمیت دارد:

- میزان تحمل اضافه بار

- طول عمر بالا

- ایمنی بالا در بار زیاد و خرابی

خازنهای قدرت دارای ساختار با چگالی انرژی بالا هستند . در یک حجم یک لیتری امروزه حدود ۱۵KVAR توان راکتیو را می توان تولید کرد. این پیشرفت با به کارگیری عایقهایی با تلفات پایین و ضریب دی الکتریکی بالا حاصل شده است. برای دست یابی به طول عمر بالا می بایستی تخلیه های جزئی محدود شوند. این تخلیه های جزئی تخلیه های کوچکی هستند که در داخل دی الکتریک به وجود می آیند. برای محدود کردن این تخلیه های جزئی مطمئن ترین راه ، اشباع عایق با پر کننده ای مایع است.

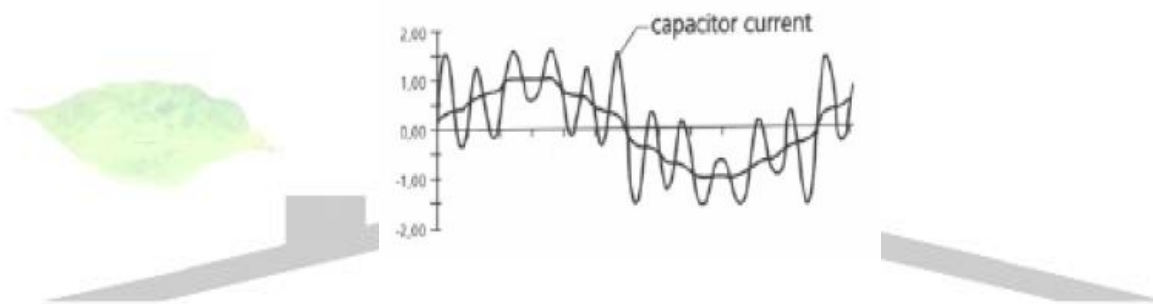
این مایع به وسیله خواص شیمیایی خود تخلیه های جزئی را محدود می کند . روغن گیاهی پایدار شده که در خازنها به کار می رود به صورت چشمگیری دارای این خواص است این روغن غیر سمی بوده و برای محیط زیست مسئله ساز نیست . نقطه اشتعال آن 250°C است. این مایع عملا از آتش سوزی جلوگیری می نماید . در مقایسه با مایع های اشباع کننده

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

دیگر که در خازنهای قدیمی به کار می رفت (اصولا روغنهای معدنی با نقطه اشتعال 130°C) این روغن غیر قابل اشتعال است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱ -۴- ظرفیت جریان:

در شبکه با هارمونیک احتمال پدید آمدن رزونانس همراه با اضافه ولتاژ وجود دارد و قبل از آن جریان مجاز شبکه را باید مدنظر داشت. مثلا اگر حدود ۷٪ هارمونیک مرتبه ۱۱ وجود داشته باشد، ولتاژ ۷٪ افزایش می یابد ولی مقدار جریان موثر خازن ۱،۳۳ برابر جریان نامی خازن می گردد. بنابراین اهمیت حداکثر اضافه جریان مجاز بیشتر از حداکثر اضافه ولتاژ مجاز است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲ بعضی از شرکتها تنها خازنهای ۴۴۰ ولت را برای کار در شبکه های ۴۰۰ ولت استفاده می کنند. میزان ظرفیت جریانی آنها به شرح زیر است:

- تحمل دائمی دو برابر جریان نامی در ۴۰۰ ولت
  - تحمل جریان ضربه ای با دامنه ۳۰۰ برابر جریان نامی
- ظرفیت ولتاژی:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

خازنهای طبق استا دارد VDE ۵۶۰ و استا دارد EN ۶۰۸۳۱ بخش های ۱ و ۲ به صورت زیر قابل بارگذاری هستند

ولتاژ نامی (ولت)	۴۴۰	۴۸۰	۵۷۰	۶۲۰
۸ ساعت در روز	۴۸۴	۵۲۸	۶۲۷	۶۸۲
۳۰ دقیقه در روز	۵۰۶	۵۵۲	۶۵۶	۷۱۳
۵ دقیقه	۵۲۸	۵۷۶	۶۸۴	۷۴۴
۱ دقیقه	۵۷۲	۶۲۴	۷۴۱	۸۰۶

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۳ طول عمر:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۴ اضافه ولتاژ، اضافه دما و هارمونیک ها طول عمر مورد انتظار را کوتاه می کنند فقط افزایش دقت در تولید با کیفیت بالا و استفاده از مواد اولیه بسیار با کیفیت مانع از افزایش تلفات و تقلیل مقاومت عایقی و جریان مجاز خازن می گردند. خازنهای تولیدی تحت آزمایشهای طولانی مدت در شرایط ۱،۵ برابر ولتاژ نامی و ۶۰ °C درجه حرارت محیط و هارمونیک شدید قرار می گیرد. نرخ خرابی خازن بوضوح کمتر از ۱٪ است. درصد خرابی نامحسوس است و تلفات در سطح پایینی ثابت می ماند.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۵ رفتار ایمن در پایان طول عمر: ۲-۴

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۶ مسلم است که اگر خازن تحت اضافه بار به پایان طول عمر خود نزدیک گردد باید ایمن باشد. این ایمنی

فقط در خازنهایی وجود دارد که دارای قطع کننده های باشد که:

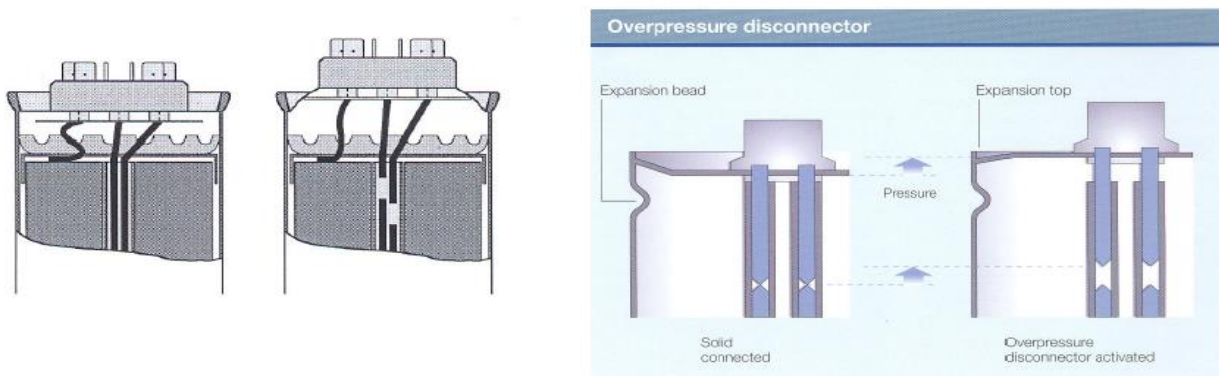
- در اثر فشار داخلی عمل کند
- خازن را از شبکه جدا کند

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۷ و به این وسیله مانع از تخریب پوسته خازن شود.

به خاطر چگالی انرژی بالای خازنهای مدرن از گرانتترین و موثرترین قطع کننده ها استفاده می شود که دارای درپوش خمیده قابل انعطاف است. بدنه آلومینیومی و درپوش آنها به هم نورد شده اند و با یک ماده الاستیک آب بندی می گردد. پوشش دیافراگمی لبه داری که روی خازن است قسمت اتصال خازن را در حالت کار عادی نگه می دارد. در فشار حدود ۳ بار در داخل

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

خازن شروع به باد کردن می کند و تا حدود ۱۰ میلیمتر به بالا حرکت می کند. بیشتر مواقع سیم های خازن پس از ۵ میلیمتر حرکت درپوش بدون جرقه مجدد قطع می شود و خازن از شبکه جدا می شود. اطمینان در تولید به وسیله تست مجموعه ای کنترل می شود شرایط تست در IEC831، ۰۵۶۰ VDE قسمت ۴۱ مشخص شده است.

عملکرد قطع کننده اضافه فشار در خازن ها

این خازن های قدرت پس از پایان طول عمر در اطرافشان تخریب بوجود نمی آورند. ۱،۱،۱،۱،۱،۱،۸

۳-۴- کیفیت و ایمنی در خازن های قدرت:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۹

کیفیت هر محصول لازمه عمر طولانی آن محصول است. این مطلب به ویژه در مورد خازن های قدرت صادق است تا آنجا که میزان اضافه بار قابل تحمل خازن و ایمنی خازن در هنگام خرابی آن از عوامل اصلی و تعیین کننده کیفیت خازن هستند و حتی در حال حاضر با افزایش هارمونیک در شبکه میزان مقاومت خازن نسبت به اضافه بارهای هارمونیک نیز به جمع شروط لازم جهت کیفیت خازن پیوسته است.

در حال حاضر تولید خازن های چگالی بسیار بالا امکان پذیر است و سازندگان قادر به تولید خازنی شده اند که در حجمی کمتر از یک لیتر ۱۵ کیلو وار توان راکتیو تولید می نماید. رمز چنین پیشرفتی در به کارگیری دی الکتریک هایی:

- با ضریب تلفات کمتر از ۱۲ kVAr/w
- با قابلیت تحمل شدت میدان های قوی با شدت بیش از 100 kv/mm یا 100v/mic m است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۲ برای تولید خازنی با عمر طولانی و تضمین شده باید از تخلیه های جزئی (Partial Discharge) درون دی الکتریک جلوگیری نماییم. با توجه به شدت میدان بسیار قوی داخل دی الکتریک (140 KV/mm) می توان تصویر از قدرت تخلیه های جزئی بدست آورد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳ روش های جلوگیری از وقوع تخلیه های جزئی بر اساس ترکیبی از خلاقیت و تجربه استوار است. در این زمینه نیز تولید کنندگان توانسته اند با تکیه بر تجارب و تکنولوژی های خود به موادی بسیار موثر و در عین حال سازگار با محیط زیست (نوعی ماده گیاهی) دست یابند. بعنوان نمونه در خازن های مذکور از مواد پرکننده ای استفاده شده که دمای اشتعال آنها بیش از ۲۵۰ درجه سانتیگراد بوده که در مقایسه با دیگر مواد پرکننده به ویژه روغن های معدنی با دمای اشتعال حدود ۱۳۰ درجه سانتیگراد تحقیقا غیر قابل اشتعال هستند. در مدل خازن های جدید از هیچ ماده پرکننده ای مثل رزین، ژله، مواد ژل مانند، گاز SF6 یا گازهای مشابه دیگر استفاده نشده است بلکه مواد غیر قابل اشتعال با منشا معدنی به عنوان پایدار ساز مورد استفاده قرار گرفته است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴ -۴-۴ تست طول عمر و نتایج عملی حاصل از نصب خازن ها در شبکه:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵ اغلبا برای تعیین طول عمر خازن از آزمایش طول عمر شرح داده شده در استاندارد VDE و IEE استفاده می گردد. در بخش ۸ از استاندارد ۰۵۶۰ VDE روش آزمایش به شرح زیر تعیین شده است:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶ خازن را تحت ولتاژی بالاتر از ولتاژ نامی اش قرار دهید. طول عمر خازن از ضرب مدت زمان آزمایش (فاصله زمانی از لحظه اعمال اضافه ولتاژ تا لحظه خرابی خازن) در ضریب $(U_{test}/U_N)^7$ به دست می آید. در طول مدت آزمون ۳٪ خرابی نمونه های آزمایش مجاز است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷ این تست ابتدا برای خازن های کاغذی - روغنی با ضریب تلفات حدود 5 W/kVAR مورد کاربرد قرار می گرفته است. برای خازن های MKP جدید با عایق پلی پروپیلین و جوشن های بخار فلز و ضریب تلفات کمتر از ۱۰٪ تلفات خازن های قدیمی این تست صادق نمی باشد. علاوه بر اینکه در خلال تست ۳٪ خرابی مجاز شمرده شده است که امروزه چندان مقبول نیست.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸ به دلیل آن که این تست هیچ اطلاعاتی در خصوص طول عمر مفید و قابل انتظار به دست نمی دهد تنها برای تعریف و تعیین کلی کیفیت یک خازن مفید است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۹ بر این اساس برخی از سازندگان از چنین آزمونهایی برای تعیین طول عمر استفاده نکرده بلکه بر اساس آمار و اطلاعات اخذ شده از خازن های نصب شده در شبکه طول عمر خازن را تعیین می نماید.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰ -۴-۵ ایمنی خازن ها

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱ هر خازنی با هر درجه کیفیت و با عمری هر چند طولانی روزی خراب می شود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۲ با توجه به این نکته که پس از مدت زمان طولانی که خازن خراب می شود گارانتی آن دیگر معتبر نیست. خرابی خازن باید هیچگونه اثر سوء یا خرابی در اطرافش در اثر انفجار، آتش سوزی و یا انتشار گازهای آتشنا یا سمی ایجاد نماید. لذا در طراحی خازن باید احتمال هر گونه خرابی در نظر گرفته شود و طراحی به گونه ای صورت پذیرد تا از ایجاد تخریب و آثار سوء در محیط اطراف جلوگیری گردد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۳ به همین دلیل خازن ها دارای دو سیستم ایمنی مجزا هستند:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۴ مکانیسم خود ترمیمی

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۵ قطع کننده اضافه فشار داخلی

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۶ در خازن ها به جای جوشن های معمولی (فویل فلزات) از لایه های بسیار نازک بخار فلزات استفاده شده است. ضخامت و دیگر مشخصات این لایه ها به گونه ای است که با وجود ضخامت بسیار اندک در برابر موجها و حالت های گذرای جریان و ولتاژ مقاوم هستند و در عین حال تبخیر سطح جوشن در اطراف محل اتصالی در دی الکتریک موجب ایزوله شدن محل ضعیف (اتصال کوتاه) در دی الکتریک می شود. با وجود آنکه بخشی از جوشن از دست می رود تنها یک ده میلیونیم (10^{-7}) ظرفیت کاهش می یابد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۷ خازن های قدرت تولیدی جدید مجهز به قطع کننده اضافه فشار داخلی هستند که در طی سالها گسترش و بهبود یافته اند و حتی امروز هم تلاش بسیاری در بهبود این مکانیسم صورت می پذیرد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۸ در خازن های نسل جدید از هیچ گازی به عنوان پر کننده استفاده نشده است چرا که به دلیل تراکم پذیری گازها برای رسیدن به فشار داخلی خازن به حدی که قطع کننده اضافه فشار داخلی فعال شود لازم است تا تخریب شدیدی در خازن ایجاد گردد. همچنین از پرکنندههای ژله ای و ژل مانند نیز استفاده نشده است. چون در صورت تخریب دی الکتریک گازهای تولید شده نمی توانند در مواد مذکور حرکت کنند لذا امکان فعال سازی مکانیسم قطع کننده اضافه فشار وجود دارد که نهایتا منجر به انفجار خازن می گردد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۹ موثرترین و در عین حال گران ترین روش قطع کننده اضافه فشار درپوش های دیافراگمی است. در خط تولید در بین درپوش و بدنه آلومینیومی ماده ای الاستیک به منظور درزگیری قرار می گیرد و درپوش و بدنه کاملا درهم پیچیده می شود. بدین ترتیب نرخ نشستی خازن در طول زمان طولانی قابل صرف نظر است. (در صورتیکه تدابیری برای

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

کاهش نرخ به کار بسته نشود گازهای تولید شده در داخل خازن به بیرون نشت کرده موجب اختلال در عملکرد مکانیسم قطع کننده اضافه فشار داخلی می گردد)

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۰ سیم های ارتباطی در روی درپوش به ترمینال لحیم می شود. با افزایش فشار داخلی درپوش می تواند تا ۱۰ میلیمتر به سمت بالا حرکت کند . در اغلب اوقات پس از پنج میلیمتر حرکت دیافراگم سیم های ارتباطی قطع شده و خازن از شبکه جدا می گردد. اطمینان بخش بودن این مکانیسم (قابلیت اطمینان آن) بر اساس آزمایش های مذکور در استانداردهای IEC ۸۳۱ و VDE ۰۵۶۰ مورد ارزیابی قرار میگیرد . بدین ترتیب خازن ها از ایمنی بسیار بالایی برخوردارند.

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۱-۶-۴- قابلیت تحمل اضافه بار:

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۲ در شبکه های آلوده به هارمونیک وقوع اضافه ولتاژ و اضافه جریان ناشی از رزونانس اجتناب ناپذیر است.

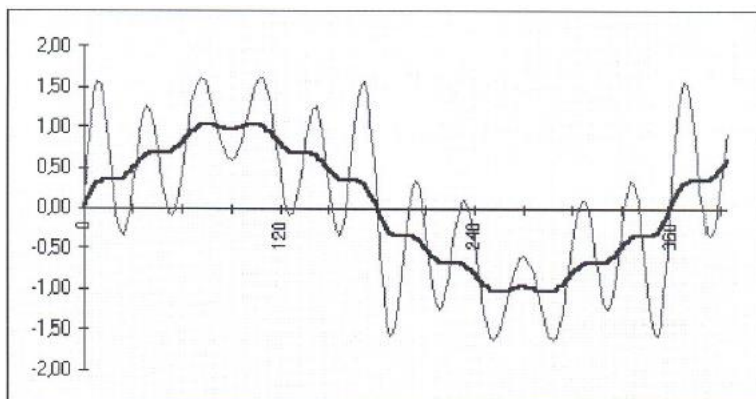
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۳ به عنوان مثال تنها با حضور ۱٪ هارمونیک مرتبه یازدهم مقدار موثر ولتاژ ۰,۳ درصد افزایش می یابد ولی جریان عبوری از خازن ۳۳ درصد افزایش می یابد .

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۴ همانطور که دیده می شود ظرفیت تحمل اضافه جریان به مراتب مهم تر از ظرفیت تحمل اضافه ولتاژ است. با این وجود سازندگان خازن هایی با مشخصات ذیل را برای شبکه ۴۰۰ ولت تولید می نمایند .

- ولتاژ قابل تحمل ۴۴۰ ولت به صورت دائمی

- قابلیت تحمل دائمی حداقل ۲ برابر جریان نامی

- مقاوم در برابر جریان لحظه ای حداقل ۳۰۰ برابر جریان نامی

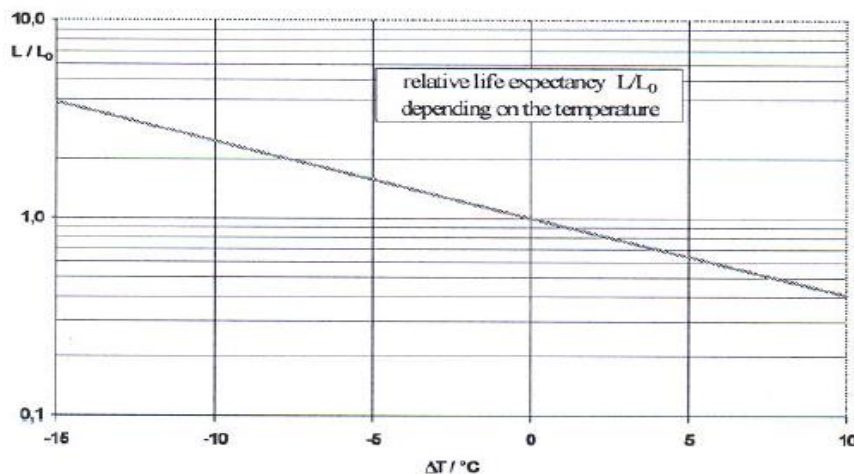

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۵

۴-۷- دمای قابل تحمل:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۶ به ازای هر ۱۰ درجه سانتیگراد کاهش در دما سرعت واکنش های شیمیایی (مثل خوردگی و مانند آن) نصف می شود. به همین دلیل به طور کلی اگر خازن در محیطی با دمای کمتر از دمای نامی خود قرار گیرد طول عمری طولانی تر خواهند داشت.

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۷

خازن های جدید گرمای بسیار اندکی تولید می نمایند و دمای بدنه خازن ها بیشتر تحت تاثیر گرمای محیط و گرمای تولید شده دیگر تجهیزات مثل چوک ها و فیوزها قرار میگیرند. به ویژه فیلترهای هارمونیک باید به گونه ای نصب شود تا گرمای تولیدی آنها کمترین اثر را بر بدنه خازن ها داشته باشد و این نکته ای است که در سیستم های جبران ساز جدید کاملاً رعایت می گردد.

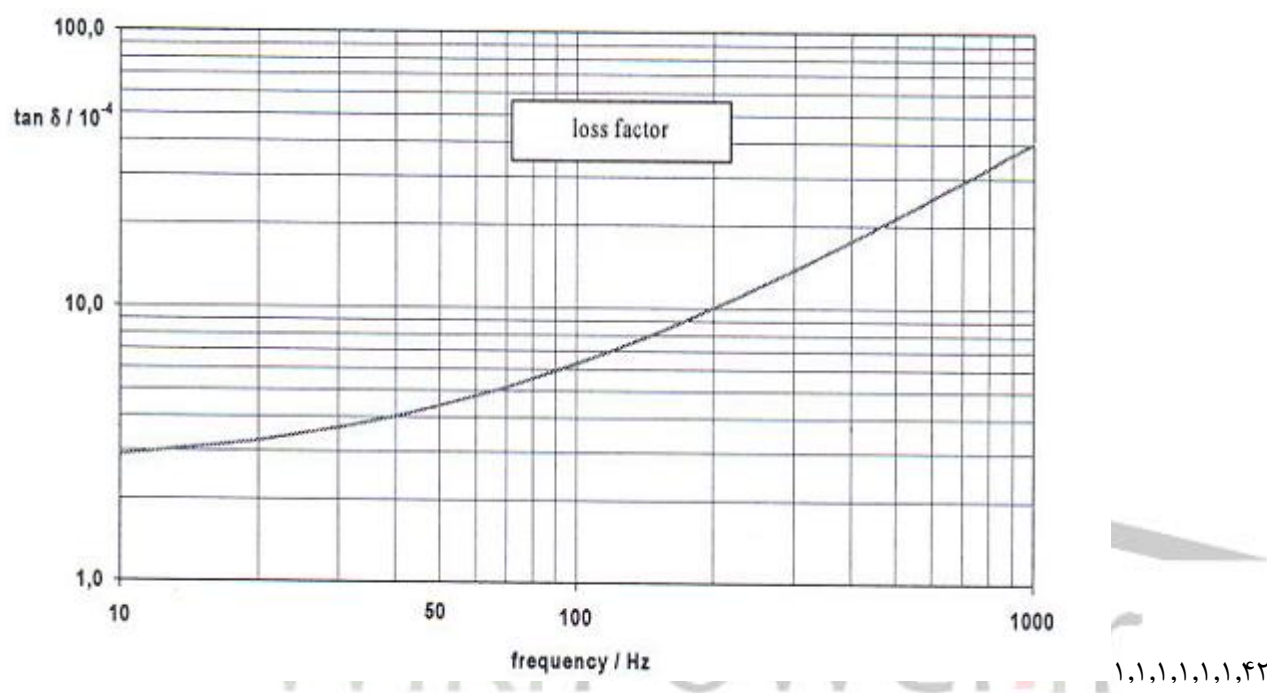
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۳۹ - کیفیت قابل اندازه گیری:

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۰ ظرفیت بار پذیری و در نتیجه کیفیت محصولات به روش های زیر تضمین می گردد:

- آموزش کامل افراد خط تولید به نحوی که تمامی آنها به طور کامل از روند تولید و اهمیت هر مرحله مطلع باشند.
- با انجام تست های نمونه ای در خلال فرآیند تولید کویل های خازنی روزانه بازرسی شده باید جریان هجومی با دامنه ۵۰۰ برابر جریان نامی را به دفعات تحمل نمایند.
- تست بارگذاری دراز مدت با جریان حداقل ۲,۵ برابر جریان نامی ($I_n \times 2.5$) و ولتاژی در محدوده ۶۰۰ الی ۷۰۰ ولت به مدت حداقل ۱۰۰۰ ساعت.
- در تست های نهایی با شرایطی به مراتب فراتر از آنچه در استانداردهای EN ۶۰۸۳۱ و IEC ۸۳۱ ذکر شده است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فوتن های لازمه

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۱ ضریب تلفات دی الکترونیک پلی پروپیلین مورد استفاده در خازن های جدید در حدود $10^{-4} * 2$ است. جوشن های متالیزه و کنتاکت ها و مسییرهای جریان در خازن موجب افزایش تلفات اهمی می شوند به نحوی که ضریب تلفات اندازه گیری شده در ترمینال های خازن تا $10^{-4} * 5$ (۰,۵ kVA/w) افزایش می یابد. مقدار ضریب تلفات خازن در فرکانس ۱ کیلوهرتز اندازه گیری می شود که نشانگر مقدار مقاومت اهمی مدارات داخلی است و برای دست یابی به حداکثر ظرفیت بار خازنی باید تا سر حد امکان کوچک نگاه داشته شود.

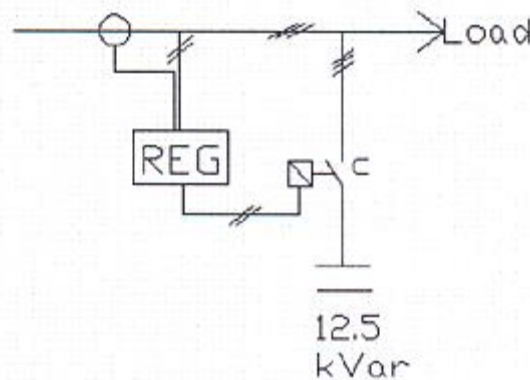
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۲
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۳ انواع خازن از لحاظ کنترل توان راکتیو ۴-۹-۱

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۴ خازن سویچ شونده ۴-۹-۱

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۵ خازن سویچ شونده (switching capacitor) پاسخی به نیاز صنعت برق :

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۶ این مجموعه، یک کنترل کننده توان راکتیو در ظرفیت های کوچک، با ابعادی کوچک است. با بکارگیری مدارهای کنترل کننده خاص و کلید زنی مکانیکی یا الکترونیکی خازن، اصلاح ضریب قدرت یا کاهش تلفات در شبکه های توزیع امکان پذیر است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۷

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۸ اجزاء مختلف خازن سوئیچ شونده عبارتند از :

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۴۹- مدار کنترل بر اساس ضریب قدرت

۲۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۰- کلید زنی مکانیکی یا الکترونیکی

۳۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۱- ترانس جریان اندازه گیری

۴۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۲- خازن اصلاح ضریب قدرت

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۳ چگونگی عملکرد مدار کنترل :

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۴ این مدار با اندازه گیری ولتاژ و جریان ، فرمان ورود و خروج خازن را به مدار با کلید زنی صادر می کند .

برای وارد شدن خازن به مدار دو شرط زیر باید برآورده گردد :

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۵- توان راکتیو مانده در مدار پس از وارد شدن خازن کمتر از توان راکتیو موجود گردد.

۲۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۶- ضریب توان از مقدار مشخصی بیشتر نگردد.

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۷ لزوم وجود دو شرط برای مواردی که توان راکتیو مدار کمتر از توان راکتیو نامی خازن و بیشتر از ۵۰٪

توان راکتیو خازن باشد نمایان است. به طور مثال اگر جریان راکتیو ۱۰ آمپر در مدار وجود داشته باشد جریان راکتیو مدار

در صورت وارد شدن خازن به ۸ آمپر تقلیل می یابد. در این شرایط با فرض باری با ضریب توان ۰,۷ وارد کردن خازن ضریب

توان را به ۰,۷۸ تغییر می دهد . بنابراین افزودن واحد محاسبه ضریب توان به این کنترل کننده تضمین کننده عملکرد

مناسبتر آن و جلوگیری از خازنی شدن شبکه است.

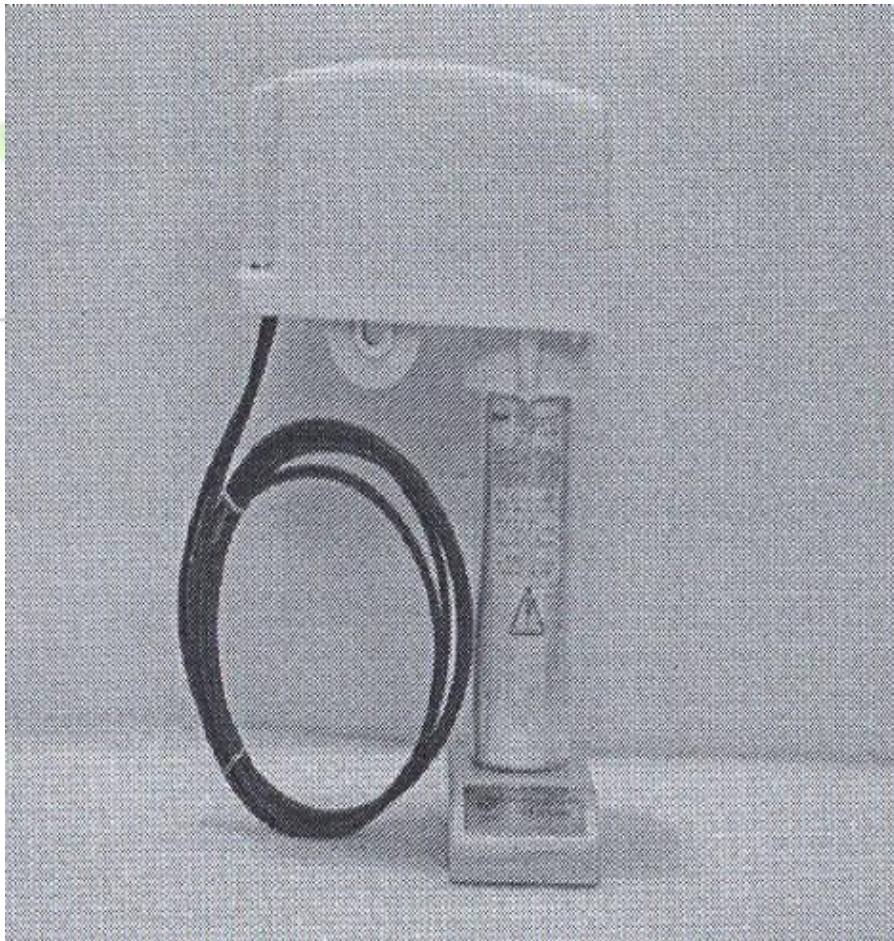
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۵۸ مدار کلید زنی مکانیکی یا الکترونیکی:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۵۹ بر اساس نتایج حاصل از آزمایشات گوناگون با استفاده از کنتاکتورهای سازندگان معروف کنتاکتور شکل محفظه قوس و خصوصیات مدار مغناطیسی کنتاکتور مورد نیاز دقیقا تعیین گردیده و پس از بررسی سازندگان مختلف کنتاکتور کنتاکتوری با تمام ویژگی های مورد نظر برای کار در شرایط ویژه تهیه گردیده است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۶۰ ترانس جریان اندازه گیری:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۶۱ ترانس جریان اندازه گیری به کار برده شده قابلیت نصب در فضای آزاد را دارد. با توجه به تغییر مشخصات هسته آهن بر اثر تغییرات دما و شوکهای جریان به منظور بالا بردن دقت اندازه گیری باید از آهن خاصی برای هسته ترانس استفاده گردد. علاوه بر این نحوه آب بندی اتصالات ترانس و تثبیت مکانیکی ترانس بر روی سیم نیز برای کارکرد مناسب آن در فضای آزاد از دیگر مسایل نصب ترانس جریان در فضای آزاد است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۶۲

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۶۳ ۲-۹-۴- خازن ثابت

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۶۴ از آنجایی که اغلب مصارف خانگی همراه با ضریب قدرت پایین است و از طرفی اغلب مصرف کننده های خانگی از طرف وزارت نیرو به عنوان مصرف کننده تک فاز شناخته شده و نیازی به نصب کنتور راکتیو ندارند ، تمامی علل فوق الذکر عاملی است جهت پایین آمدن ضریب توان شبکه توزیع فشار ضعیف که نیاز روز افزون به خازن گذاری در سطح شبکه را افزایش می دهد .

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۶۵ از این رو خازنهای ثابت باید دارای حداقل مشخصه های زیر باشد.

$$11,1,1,1,1,1,66 - \text{ قابل نصب در فضای آزاد } IP = 54$$

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۶۷ - نصب راحت بر روی تیرهای فشار ضعیف شبکه توزیع

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۶۸ - دارای نشانگر عملکرد قطع کننده اضافه فشار

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۶۹ - مقاوم در برابر تابش مستقیم نور خورشید.

۱۱,۱,۱,۱,۱,۱,۷۰ با این روش نیاز به ساخت بانک خازنی و اشغال فضا در پستهای فشار ضعیف از میان می رود و با هزینه مناسب و صرف زمان کمتر می توان ضریب قدرت شبکه فشار ضعیف را افزایش داد .

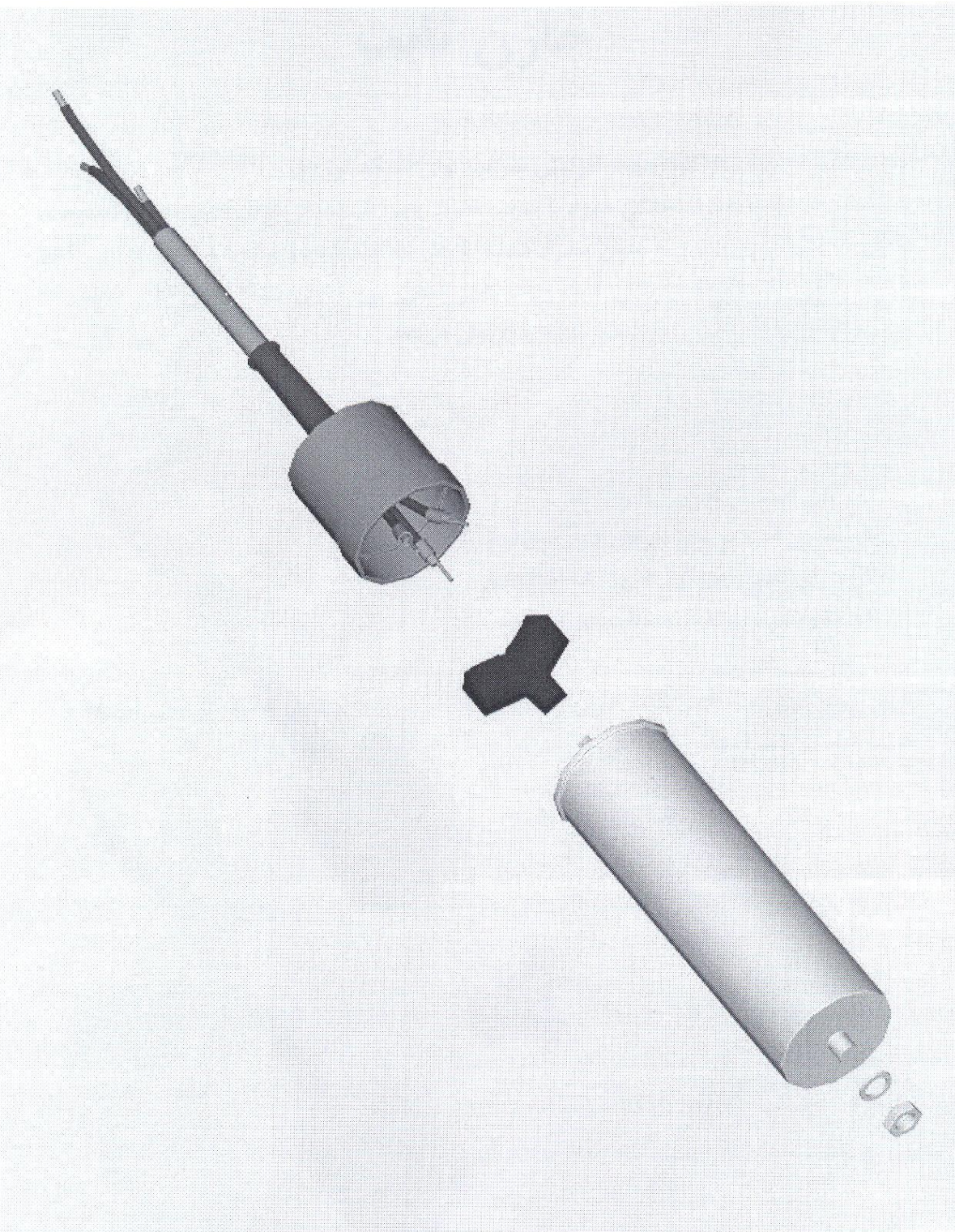

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱,۱,۱,۱,۱,۷۱

۱,۱,۱,۱,۱,۷۲

۱,۱,۱,۱,۱,۷۳

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

استحکام الکتریکی = $100 [KV / mm]$

تلفات در $[1MHz]$ = $5 \times 10^{-4} [w]$

ضریب دی الکتریک در $[1MHz]$ = 2.2

استحکام نشی = $350 [kgf / cm^2]$

انبساط گسیختگی = 650%

سختی فشار گلوله = $630 [kgf / cm^2]$

حداکثر درجه حرارت کار = $100 [^{\circ}C]$

استحکام در برابر جسم گداخته = class 1

جذب آب در ۷ روز > 0.1%

استحکام جریان خزنده class T5

استحکام قوس الکتریکی class L4

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۸۵ (ج) ساختمان داخلی :

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۸۶ فیلمهای متالیزه مطابق شکل ۱ روی هم قرار گرفته و در جهت فلش بدور میله ای پیچیده می شوند تا

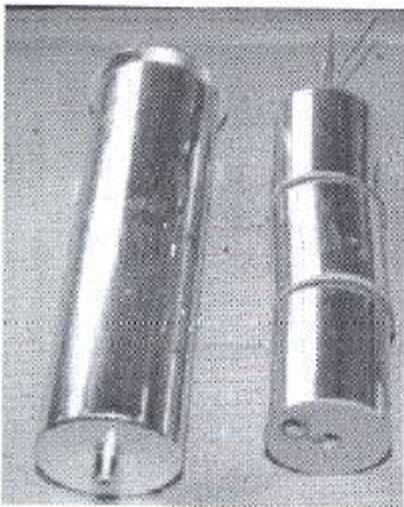
ظرفیت مطلوب بدست آید . مطابق شکل ۲ سه خازن روی هم قرار گرفته و توسط سیم از داخل بهم متصل میشوند نهایتا

سه سر سیم روی درپوش لحیم شده به دور خازن کاغذ نوع Kraft پیچیده می شود و درون بدنه استوانه ای شکل قرار

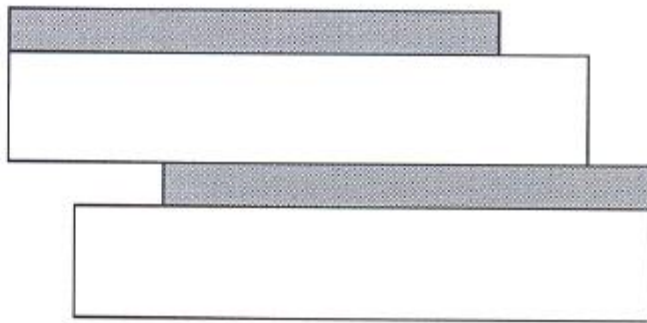
میگیرد . فضاهای خالی با روغن گیاهی بدون PCB بانقطه اشتعال ۲۵۰ درجه سانتیگراد پرمیگردند .

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۸۷

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

شکل ۲

شکل ۱

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۸۸

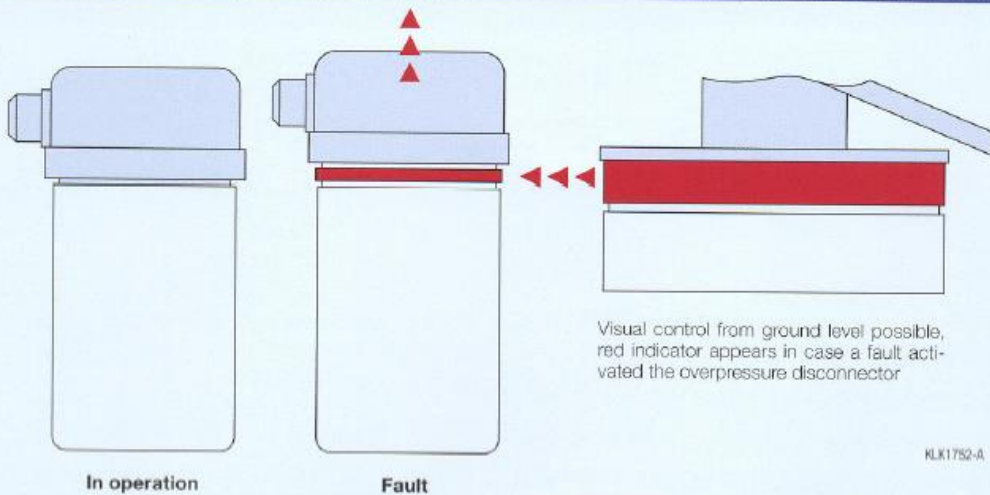
۱,۱,۱,۱,۱,۱,۸۹

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۰

۳ مکانیسم های حفاظتی : (۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۱)

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۲ (خازنها مجهز به قطع کننده های داخلی بوده که با افزایش فشار گازهای درونی بر اثر تجزیه شیمیایی و یا پایان رسیدن عمر خازن باعث قطع خازن از شبکه و اجتناب از افزایش فشار داخلی و نشست گاز هیدروژن و یا انفجار خازن میگردد.

Visual fault indicator

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۳

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

نوع	ضریب ولتاژ * Un(rms)	دوام
Power Frequency	۱,۱	دائمی
Power Frequency	۱,۲۱	۸ ساعت در هر روز
Power Frequency	۱,۲۶	۳۰ دقیقه در هر روز
Power Frequency	۱,۳۲	۵ دقیقه در هر روز
Power Frequency	۱,۴	۱ دقیقه در هر روز

۸۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۸) حداکثر اضافه جریان مجاز بر طبق IEC 831-part 1-clause ۲۱ در ولتاژ نامی و فرکانس نامی برابر $1.3I_n$ می باشد و با در نظر گرفتن تolerانس خازنها حداکثر اضافه جریان مجاز $1.5 I_n$ میباشد. حداکثر اضافه جریان مجاز خازنهای جدید در ولتاژ نامی و فرکانس نامی برابر $1.7I_n$ و با محسوب کردن تolerانس خازنها (حداکثر ۰.۵٪) حداکثر اضافه جریان مجاز $1.8 I_n$ میباشد.

Symbol	A	B	C	D
Max °C	40	45	50	55

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۹۹-۱۱-۴- پایداری شدت جریان در هنگام وصل (Current Inrush) :

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۰۰) خازنهایی که جهت اصلاح ضریب قدرت استفاده می گردد دائما در مدار قرار گرفته و یا از مدار خارج می شود بنابراین خازنها در این حالت می بایستی بدون اینکه در طول عمر آنها خللی وارد آید شدت جریان وصل را تحمل نمایند. این پایداری در مقابل ضربه های الکتریکی بستگی به محل اتصال و کنتاکتهای دی الکتریک داشته که با توجه به فناوری جدید در ساخت این نوع خازنها سطح محل اتصال الکترودهای خازنهای تکفاز به یکدیگر به طریق ایجاد سطح موجی افزایش یافته و این تکنولوژی جدید که انحصارا موج شکن نامیده می شود تحول بزرگی در این زمینه به وجود آورده است و به لحاظ این قابلیت خازنهای درای این تکنولوژی قادر خواهند بود شدت جریان وصل را تا ۲۰۰ برابر جریان نامی تحمل نمایند ($I_s=200I_n$). این پایداری در مقابل شدت جریان وصل زیاد در موارد زیر از اهمیت بسزایی برخوردار است :

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر م سایت و به همراه فوت های لازمه

۱-۱,۱- اتصال خازن به صورت موازی

۲-۱,۱- قابلیت در مدار قرار دادن خازنها بدون نیاز به سلف تغذیه (reactor discharge)

۳-۱,۱- بانكهای خازنی که در آنها از کنتاکتورهای موتوری استفاده می گردد.

۴-۱,۱- در مدار قرار گرفتن مجدد بانكهای خازنی بعد از قطع ولتاژ و یا قطع کامل برق

۱,۱- با توجه به موارد گفته شده رعایت موارد به شرح ذیل جهت محدود کردن جریان توصیه می گردد :

۱-۱,۱- استفاده از کنتاکتورهایی که از مقاومت پیش وصل شونده استفاده می نمایند(کنتاکتورهای

مخصوص خازنی)

۲-۱,۱- استفاده از سیم پیچ سری با هسته هوایی

۱۲-۴-۱,۱- حفاظت در برابر اضافه جریان / اتصال کوتاه:

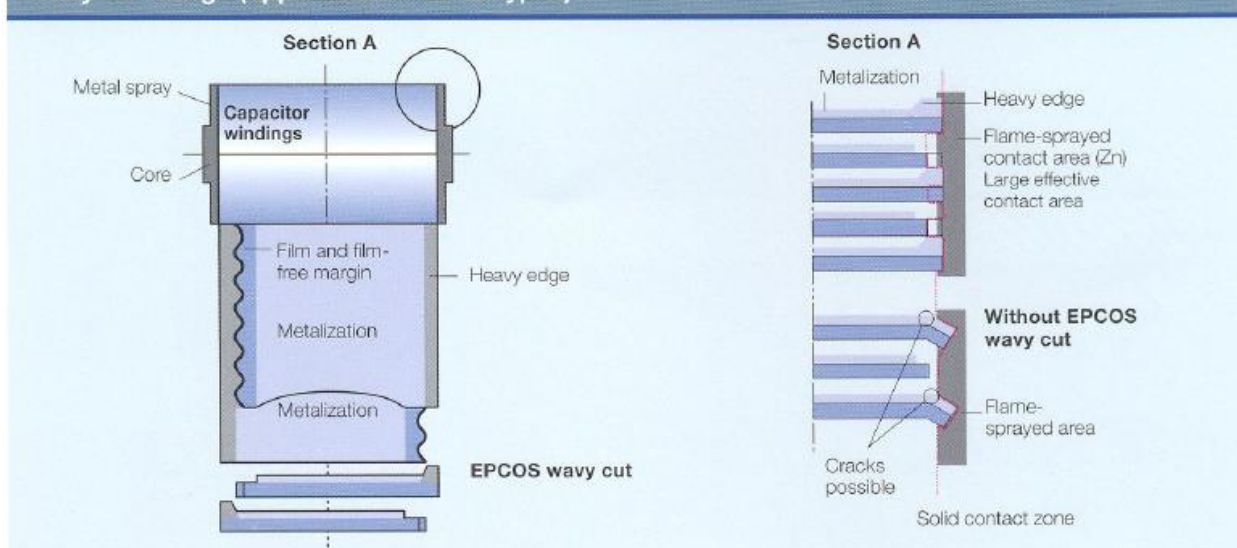
۱,۱- جهت حفاظت در برابر اتصال کوتاه می بایست از فیوزهای HRC یا کلید های MCCB استفاده شود.

تجهیزات اتصال کوتاه و کابل های متصل شده می بایست برای ۱,۵ برابر جریان نامی خازنها برای حالت کارکرد دائمی در نظر گرفته شوند .

۱,۱- خازنها را در مقابل اضافه بار محافظت نمی کنند .

۱,۱- جریان نامی فیوزها می بایستی در محدوده ۱,۵ تا ۱,۸ برابر جریان نامی خازن در نظر گرفته شود.

Wavy cut design (applicable for MKK-types)

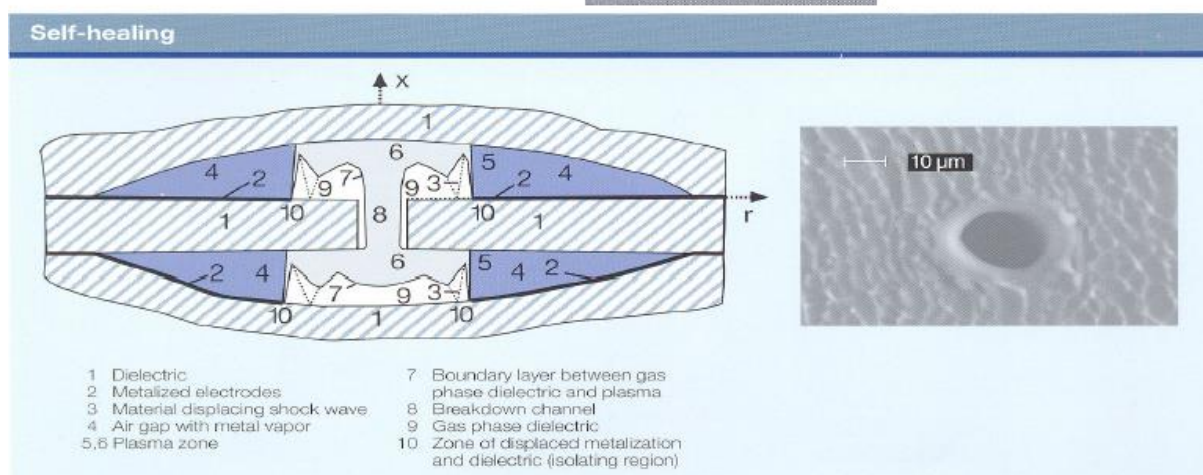

۹-۱,۱- رنج دمایی خازنهای جدید از 40°C تا 75°C میباشد.

۱۰-۱,۱- خازنها مجهز به مکانیسم **Self Hiling** می باشند .

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر م سایت و به همراه فونت های لازم

خازن از روی هم قرار گرفتن و پیچانده شدن دو فیلم Polypropylen متالیزه مطابق شکل زیر تشکیل می گردد. اگر در هنگام کار عایق بین دو فیلم آلومینیومی صدمه ببیند و باعث اتصالی دو فیلم به یکدیگر گردد عبور جریان بسیار زیاد از محل اتصالی باعث تبخیر آلومینیوم گشته و اتصالی را قطع میکند تبخیر در دمای حدود 200°C صورت میگیرد (بدلیل نازکی فیلم آلومینیوم) و از آنجا که مقاومت Polypropylene در برابر جسم گداخته یک میباشد در هنگام تبخیر آلومینیوم فیلم عایق صدمه نمی بیند و ارتباط الکتریکی قطع می گردد. لازم به ذکر است که در مدت اتصالی جریان کشیده شده از شبکه تغییر محسوسی نمی کند .

با وجود اینکه تلفات $\text{tg}\delta$ عایق polypropylene برابر 0.5W/kvar میباشد با به خدمت

گرفتن تکنولوژی پیشرفته تلفات خازن های تولیدی کتر از 0.5 W/kvar و بطور متوسط 0.3 W/kvar میباشد.

(۱۲) طول عمر خازنهای جدید ۱۰۰۰۰۰ ساعت می باشد. باحساب روزی ۸ ساعت طول عمر خازنها بیش از ۳۴ سال می باشد.

(۱۳) دامنه پاسخ فرکانسی خازنهای جدید در فرکانس های بالای (1 MHz) حدود 0.4% الی 0.6% دامنه

فرکانس (50 Hz) می باشد. این ویژگی موجب جذب پارازیت های رادیویی موجود در شبکه و حذف هارمونی های بالا

می گردد در حالیکه در دیگر خازنهای سلف پارازیتی در فرکانس بالا به مراتب بیش از ظرفیت خازنی بوده و موجب تشدید پارازیتها میگردد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

خازن توانایی کار کردن در شرایط آلودگی بسیار شدید و رطوبت بالا را دارا می باشد طول خزنده کنتاکتهای خازن (dIstance Creepage) برابر 14mm می باشد.

در طراحی خازن های جدید سعی بر این است که در حد اقل حجم و وزن به حد اکثر ظرفیت دست یافت. به عنوان نمونه مشخصات یک نوع خازن در جدول زیر آورده شده است:

نوع	ارتفاع (cm)	قطر (cm)	حجم (cm^3)	وزن (Kg)	ظرفیت (KVAR)
نمونه	۲۶,۵	۷	۸۵۲	۱,۰۹	۱۲,۵

۱۳-۴- فرمول های محاسبات برای خازن:

خازن تکفاز:

$$Q_c = C.V^2.2\pi.f$$

مثال خازن 83 μ F با ولتاژ ۴۰۰ ولت در فرکانس ۵۰ هرتز

$$0.000083 \times 400^2 \times 314.16 = 4.172 \text{ kVAR}$$

خازن سه فاز:

$$Q_c = C.3.V^2.2\pi.f_n$$

مثال: خازن 3 $\times$ 332 μ F با ولتاژ ۴۰۰ ولت در ۵۰ هرتز

$$0.000332 \times 3 \times 400^2 \times 314.16 = 50 \text{ kVAR}$$

جریان فاز خازن:

$$I = \frac{Q_c}{V.\sqrt{3}}$$

مثال: ۲۵ کیلو وار در ولتاژ ۴۰۰ ولت

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$25000 / (400 \times \sqrt{3}) = 36 \text{ A}$$

ردیف فرکانس رزونانس f_r و ضریب سلف (P) خازن های سلف دار

$$F_r = f_n \sqrt{\frac{1}{P}}$$

مثال: P=7% در شبکه ۵۰ هرتز

$$F_r = 50 \times \sqrt{\frac{1}{0.07}} = 189 \text{ Hz}$$

توان خازن سه فاز در حالت چوک دار

$$Q_c = \frac{C \cdot 3 \cdot V^2 \cdot 2\pi \cdot f_n}{1 - P}$$

مثال: 3×332 در ۴۰۰ ولت ۵۰ هرتز با سلف P=7%

$$0.000332 \times 400^2 \times 314.16 / (1 - 0.07) = 53.8 \text{ kVAR}$$

ضریب توان و محاسبه $\cos \varphi$ و $\tan \varphi$:

$$\cos \varphi = \frac{P}{S} \quad \text{or} \quad \cos \varphi = \sqrt{\frac{1}{1 + \tan^2 \varphi}} \quad \text{or} \quad \cos \varphi = \sqrt{\frac{1}{1 + \left(\frac{Q}{P}\right)^2}}$$

$$\tan \varphi = \frac{Q}{P} \quad \text{or} \quad \tan \varphi = \sqrt{\frac{1}{\cos^2 \varphi} - 1} \quad \text{or} \quad \tan \varphi = \sqrt{\frac{1}{\left(\frac{P}{S}\right)^2} - 1}$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

فصل پنجم: رگولاتورهای توان راکتیو

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

رگولاتورهای میکروپروسسوری مسایل بفرنجی را حل می نمایند و قابلیت های بیشتری نسبت به رگولاتورهای معمولی دارند. نوآوری این دستگاهها در جهت پاسخگویی به نیازهای یک شبکه مدرن صنعتی است که به صورت های گوناگون قابل نصب است. دقت و حساسیت این دستگاهها حتی برای شبکه های با هارمونیک بالا قابل توجه است. این دستگاهها همچنین پاسخگوی نیاز شبکه هایی است که در آنها به طور مداوم یا ناگهانی جهت توان برعکس می شود و به شبکه اصلی جریان تزریق می نمایند. تمامی اجزا یک بانک خازنی توسط این رگولاتور کنترل شده و از ایجاد اضافه بار جلوگیری می کند که افزایش طول عمر تجهیزات را به همراه دارد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱-۵- جزئیات بیشتر مشخصات توان:

- اندازه گیری دقیق ضریب توان در شبکه های هارمونیک بالا در محدوده بار ۰٫۲ تا ۵ آمپر در مدار اندازه گیری و کنترل ضریب توان که با دقت بالایی بر اساس هارمونیک پایه حتی در بار کم انجام می پذیرد.
- تثبیت ضریب توان به حداقل ضریب توان مطلوب و هم زمان جلوگیری از اضافه جبرانسازی در بارهای کم که این خاصیت تنظیم، با استفاده از ایجاد شکست در منحنی های مشخص به دست می آید. این منحنی ها تعیین می نماید که در حالت بار طبیعی شبکه برای رسیدن به ضریب توان مطلوب جبران سازی می شود و در بارهای کمتر از فوق از جبرانسازی جلوگیری می نماید.
- اندازه گیری و کنترل هارمونیک های ۵، ۷، ۱۱، ۱۳ در شبکه های فشار ضعیف: به وسیله این کنترل ، دستگاه به طور مرتب از کیفیت شبکه آگاه می شود و در هنگام افزایش دامنه هارمونیک ها از مقدار خاصی هشدار صادر می نماید . بدین وسیله می توان به موقع از ایجاد اختلالات در شبکه و در مصرف کننده مطلع و اقدامات لازم را برای جلوگیری از آن به عمل آورد.

➤ رله اضافه جریان در جبران سازهای بدون راکتور : این عمل به عنوان حفاظت از اضافه بار در جبران سازی های بدون راکتور است و از وقوع رزونانسهای هارمونیک جلودگیری می کند . قطع جریان هنگامی به وجود می آید که اضافه بار بیش از ۷۵ ثانیه دوام داشته باشد. رله اضافه بار سریعتر از فیوز سری است که تنها در حالت اتصال کوتاه به صورت مطمئن عمل می کند .

➤ تنظیم اتوماتیک تاخیر بر اساس توان مورد نیاز: به تغییر بار شدید بسیار سریع پاسخ داده می شود و به تغییر بار کند با سرعت کمتری پاسخ داده می شود. در ضمن اطمینان حاصل می شود که پله های خازنی که پس از قطع کاملاً تخلیه شده اند به شبکه وصل می شوند . کلیدزنی بر اساس تغییرات بار و با کمترین تعداد قطع و وصل و به صورت ادواری انجام

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

می پذیرد. این نوع تنظیم ترکیبی ما را به سوی کمترین تعداد قطع و وصل سوق می دهد و بدین وسیله کمترین استهلاک و طولانی ترین طول عمر به دست می آید .

➤ هم زمان از وضعیت بحرانی شبکه جلوگیری می شود. بدین صورت که بر عکس روش قدیمی توان خازن هنگام تغییر شدید بار سریع دقیق به میزان مورد نیاز تنظیم می شود.

➤ هنگام کاهش بار از جبران سازی اضافی طولانی ترانسهای بی بار جلوگیری می شود.

➤ در شبکه هایی که دارای هارمونیک هستند در کوتاهترین زمان ممکن هارمونیک ها توسط فیلترها جذب شده و کاهش آنها تضمین می شود. بدین وسیله با اطمینان از افزایش دامنه هارمونیک ها هنگام تغییرات شدید بار جلوگیری می شود.

➤ رله ولتاژ صفر و جریان صفر: این سیستم ایمنی در هنگام قطع مدار ولتاژ یا جریان ، تجهیزات جبران سازی را از شبکه جدا می کند . بدین وسیله در طی قطع کوتاه مدت ولتاژ از وصل تمامی خازن ها به ترانس بی بار جلوگیری می کند رگولاتور پس از برگشت ولتاژ پله های خازن را مطابق با توان مورد نیاز مجددا وصل می نماید.

➤ تنظیم توان راکتیو در مصرف کننده های دارای ژنراتور و با امکان بازگشت توان اکتیو : برای کار در این نوع شبکه ها رگولاتور به دستگاه اندازه گیری چهار ناحیه ای مجهز است. به غیر از این می توان دو مشخصه کنترلی متفاوت برای حالت های مصرف و برگشت توان اکتیو به کار گرفته شود. بدین وسیله اطمینان حاصل می شود که در هنگام برگشت توان اضافه جبران سازی رخ ندهد و همچنین جریان راکتیو از شبکه کشیده نشود. فقط این خاصیت تنظیم ترکیبی از ایجاد مخارج راکتیو هنگام بازگشت جلوگیری می کند.

➤ پله ثابت برای جبران سازی مستقل از بار : می توان پله هایی را مشخص نمود تا در فرآیند تنظیم قرار نگیرند و تا زمانیکه رگولاتور ولتاژ داشته باشد به شبکه متصل باشند . جمیع کنترل های حفاظتی مثل رله ولتاژ صفر یا رله جریان صفر یا رله اضافه جریان برای پله های ثابت برنامه ریزی شده فعال باقی می مانند .

➤ دو برنامه تنظیم جدا از هم که از طریق کنتاکتور خارجی می توانند انتخاب شوند : هر دو برنامه تنظیم می تواند با ضریب توانهای مختلف و خطوط متفاوت برنامه ریزی شود. با تنظیم دو برنامه مجزا می توان ضوابط وزارت نیرو برای جبران سازی بالا در روز و جبران سازی کم در شب را رعایت کرد .

۲۰،۱۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱-۲-۵ راه اندازی و سرویس:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

➤ تطبیق با شبکه و تجهیزات جبران سازی: راه اندازی بدین وسیله بسیار ساده تر می شود چون که رگولاتور این تطبیق را خود به خود انجام می دهد. بسته به اختیار نصاب است که به روی کدام فاز ترانس جریان را نصب کند و با چه پلاریته ای ترانس ولتاژ را به رگولاتور وصل نماید. وضعیت فاز و جهت جریان به وسیله رگولاتور در هنگام تنظیم خودکار انجام می شود. هم زمان توان پله های خازن اندازه گیری شده و کنتاکتهایی از رگولاتور که به خازنی متصل نیستند شناسایی و غیرفعال می شوند. در صورتی که اشتباهاتی در هنگام نصب بروز کرده باشد، رگولاتور اطلاعاتی از نوع اشتباه احتمالی به دست می دهد.

➤ پس از اضافه یا کم کردن پله های خازنی می بایستی اندازه گیری دوباره انجام شود تا بدین وسیله پله های خازنی جدیدی که اضافه یا کم شده اند را در پروسه خود وارد کند. اگر این کار انجام نشود بعد از چند روز رگولاتور متوجه شده و به طوری خودکار پله های خازنی را به کار می گیرد.

➤ اگر رگولاتور در هنگام کار متوجه یک پله خراب شود این پله را از پروسه تنظیم خارج کرده و آن را مشخص می نماید.

➤ نمایشگر و اطلاعات حاصل از آنها: تمام مقادیر اندازه گیری شده توسط رگولاتور قابل مشاهده هستند. در هنگام کار ضریب توان دیده شده از طرف CT نشان داده می شود. به علاوه داده های ذیل قابل مشاهده اند:

- جریان ظاهری، اکتیو و راکتیو ورودی
- دامنه نسبی هارمونیک ۵، ۷، ۱۱ و ۱۳ نسبت به ولتاژ تغذیه
- حداکثر مقادیر اضافه جریان، ضریب توان و اضافه جریان هارمونیک در صورتی که از مقادیر تنظیم شده بیشتر شده باشند.
- شمارش و نمایش تعداد قطع و وصل کنتاکتور و نمایش پیغام وقتی که این مقدار به میزان از پیش تنظیم شده رسیده باشد.

کنتاکتورها هنگام وصل کردن خازن ها تحت فشار زیادی قرار دارند. کنتاکتورهایی که در حال خراب شدن هستند باعث جاری شدن جریان شارژ مجدد بسیار بزرگی می شوند و خرابی کنتاکتها را نیز به وجود می آورند. تعویض به موقع کنتاکتور می تواند طول عمر خازن ها را به طور محسوس افزایش دهد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

بسته	صفحه نمایش و چراغ	آلارم	نا کافی بودن ظرفیت خازن جهت رسیدن به ضریب توان تنظیمی
-	صفحه نمایش	نشانگر	تعداد قطع و وصل هر پله
بسته	صفحه نمایش و چراغ	آلارم	تنظیم حداکثر تعداد قطع و وصل
بسته	صفحه نمایش	آلارم	ولتاژ صفر
-	صفحه نمایش	پیغام	جریان صفر
بسته	صفحه نمایش	آلارم	وصل نبودن خازن به رگولاتور
-	LED	نشانگر	تعداد پله های وصل
بسته	-	-	بدون ولتاژ بودن

WikiPower.ir ۳-۵- نصب

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۲۲-۳-۵- ترانس جریان:

برای به کاراندازی یک رگولاتور توان راکتیو، نصب یک ترانس جریان ضروری است. این ترانس همراه با رگولاتور عرضه نمی شود ولی در صورت تقاضا از طرف مشتری تحویل می گردد. جریان اولیه ترانس از طریق میزان جریان مصرف کننده مشخص می شود. نصب این ترانس بسته به حداکثر جریان بار است و یا به عبارت دیگر بسته به میزان بار نصب شده ترانس است. مسیر جریان داخلی رگولاتور توان راکتیو برای ترانسی با ثانویه ۰۰۰/۱ الی ۰۰۰/۵ آمپر با توان ۵ ولت آمپر در کلاس ۳ طراحی شده است. در صورتی که دستگاههای جریان سنج به صورت سری با رگولاتور وصل شده باشد باید ترانسی با توان بالاتر به کار رود.

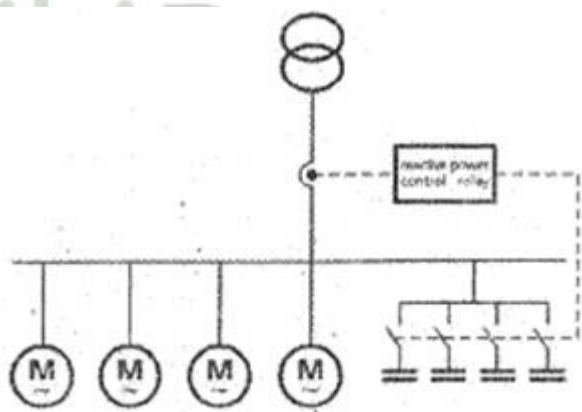
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

مصرف خود مسیر جریان رگولاتور برای ترانس جریانی با ثانویه ۵ آمپر، حدود ۱/۸ ولت آمپر است. اگر با همان ترانس دستگاههای اندازه گیری دیگری به کار بروند، باید حتماً هنگام نصب توان آنها در نظر گرفته شود. همچنین در کابل های ترانس تلفات پدید می آید و به تلفات در مسیره های طولانی ترانس تا رگولاتور توان راکتیو باید توجه کرد.

۱۲۳، ۱، ۱، ۱، ۱، ۱، ۱، ۲۱، ۳-۵- مصرف درونی کابل های ترانس:

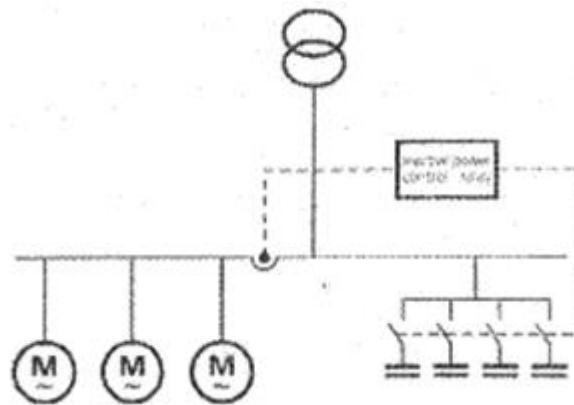
اگر از ثانویه ترانس جریان ۵ آمپر بگذرد، تلفات به صورت جدول زیر است:

تلفات در هر متر از سیم دو رشته (ولت آمپر)	سطح مقطع (میلیمتر مربع)
۰,۳۶	۲,۵
۰,۲۲	۴
۰,۱۵	۶
۰,۰۹	۱۰

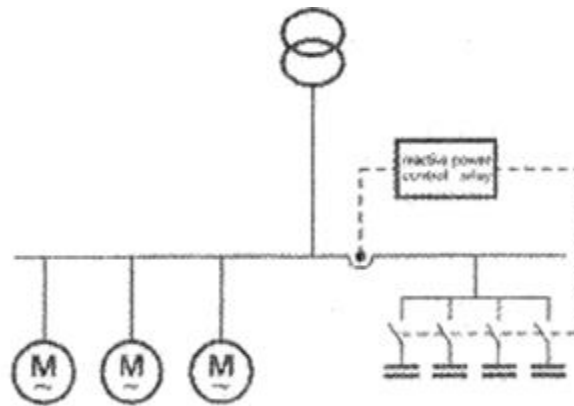

اتصال صحیح: ترانس هم جریان مصرف کننده و هم جریان خازن را می بیند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

اشتباه: ترانس فقط جریان مصرف کننده را دیده ، تمامی پله ها وصل شده و دیگر قطع نمی شوند. امکان تنظیم مجدد رگولاتور وجود ندارد.

اشتباه: ترانس فقط جریان خازن را دیده و هیچ پله ای وصل نمی شود.

مهم: ترانس جریان باید در فازی اختیاری چنان نصب شود که تمام جریان بار به همراه جریان خازن از آن بگذرد. (به تصاویر بالا دقت کنید). ترمینال **S1(K)** در سمت تغذیه و ترمینال **S2(I)** در سمت مصرف کننده است.

احتیاط: هنگام قطع مسیر جریان در ترانس جریان ولتاژ بالا پدید می آید که می تواند ترانس را تخریب نماید. به همین دلیل قبل از باز کردن مدار ترانس در ترمینالهای ترانس اتصال کوتاه به وجود بیاورید.

۳-۳-۵- فیوزها و کابلها:

برای اجرای عملیات نصب بایستی مقررات VED 0100 و VED 0105 و توصیه های عمومی وزارت نیرو و مقررات داخلی شرکت اجرا شوند. طبق بخش VDE 0560-41 واحدهای خازنی باید حداقل برای جریان دائمی معادل $1/3$ جریان نامی مناسب باشد. جریانی که برای ولتاژ نامی بافرم

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

سینوسی و فرکانس نامی محاسبه می گردد، با در نظر گرفتن تلرانس خازنی ۱/۱ می تواند به حداکثر جریان مجاز تا ۱/۳۸ IsI برسد. این بار اضافی و همچنین جریان ضربه ای خازنها هنگام انتخاب فیوزها و مقاطع کابلها بایستی در نظر گرفته شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

فصل ششم: هارمونیک

هارمونیک :

در شبکه های مدرن فشار ضعیف مصرف کنندگان زیادی وجود دارند که از شبکه ، جریان غیر سینوسی می کشند. این جریانهها به دلیل وجود امپدانس شبکه باعث ایجاد افت ولتاژ می گردد. افتی که باعث تغییر شکل ولتاژ سینوسی شبکه می شود. این آثار طبق بسط فوریه می تواند به هارمونیک پایه (اصلی) و تک تک هارمونیک ها تجزیه شوند . فرکانس های هارمونیک مضرب صحیحی از فرکانس پایه هستند و با حرف n یا V مشخص می شوند . مثال :

(فرکانس شبکه = ۵۰ هرتز ← فرکانس هارمونیک پنجم = ۲۵۰ هرتز)

مصرف کنندگان خطی عمدتاً عبارتند از:

- مقاومت های اهمی (بخاری مقاومتی، لامپ رشته ای)
- موتور های سه فاز
- خازنها
- مصرف کنندگان غیر خطی (مولدین هارمونیک) عبارتند از:
  - یکسو کننده ها
  - مبدل های DC/AC و DC/DC به خصوص موتورهای القایی و مدارهای کنترل دور
  - کوره های با فوس الکتریکی و القایی ، دستگاه جوش
  - دستگاههای UPS

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۲ معمولا مبدل‌های کوچک غیر متصل به هم در یک شبکه نصب می شوند . به دلیل فازهای مختلف جریانه‌های تک تک مبدلها ، هارمونیک کلی ایجاد شده در شبکه اندک است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۳ مثلا اگر تعدادی مبدل با توان حدود ۵۰٪ توان نامی ترانس نصب باشند ، هارمونیک های زیر به وجود می آیند:

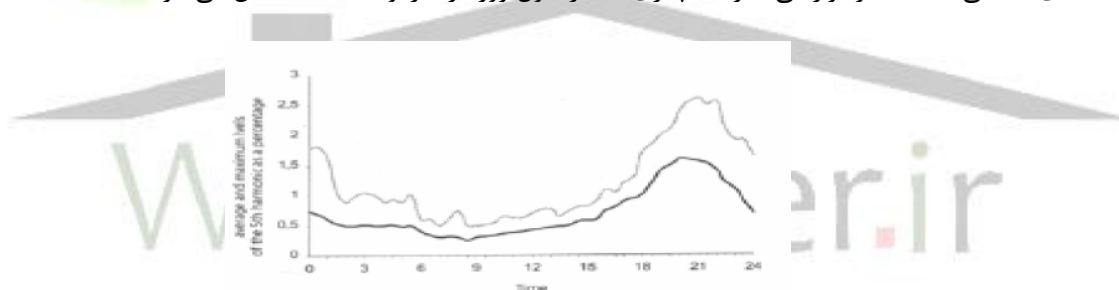
• ۱ تا ۱،۵ درصد هارمونیک پنجم

• ۰،۷ تا ۱ درصد هارمونیک هفتم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۴ این اعداد برای محاسبات تقریبی توصیه می شوند و با این اطلاعات می توان تعیین کرد که آیا دستگاه جبران سازی با فیلتر لازم است یا خیر.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۵) در شبکه فشار متوسط:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۶ امروزه شبکه ها از هارمونیک های ایجاد شده به وسیله لوازم خانگی مانند تلویزیون بیشتر از تولید کننده های صنعتی تحت تاثیر قرار می گیرند . چیزی که در طول روز در هارمونیک ها مشخص می گردد.

متوسط و حداکثر هارمونیک پنجم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۷ مقدار هارمونیک در شبکه با ولتاژ متوسط یک شهر در روز کاری :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۸ مقدار متوسط و حداکثر یک ردیف اندازه گیری از سال ۱۹۸۵ تا سال ۱۹۸۷ در کشور آلمان به انجام رسیده است. مطمئنا این اعداد امروزه افزایش یافته اند . بالا بودن این مقدار در شب در اثر تعداد زیاد تلویزیون و دیگر مصرف کنندگان خانگی است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۳۹ در مناطق پر جمعیت هارمونیک ولتاژ شبکه فشار متوسط در ساعات شب بیش از ۴٪ (۲۵۰ هرتز) و تا حدود ۱،۵٪ (۳۵۰ هرتز) افزایش پیدا می کند . هارمونیک های بالا اصولا قابل صرف نظر هستند و مقدار آنها به طور محدود قابل پیش بینی است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۰ - ۶-۳ تاثیر جبرانسازی در شبکه دارای هارمونیک :

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۱ تجهیزات جبران سازی بدون سلف با امپدانس شبکه یک مدار نوسان تولید می کند. برای فرکانس

رزونانس یک فرمول کلی وجود دارد :

$$f_r = 50\text{Hz} \times \sqrt{\frac{S_K}{Q_C}} \quad ۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۲$$

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۳ = S_K قدرت اتصال کوتاه درنقطه اتصال جبران سازی

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۴ = Q_C توان جبران سازی

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۵ قدرت اتصال کوتاه S_K در نقطه جبران سازی:

- اصولاً به وسیله ترانس مشخص می شود (S_n / U_k)

- حدود ۱۰ درصد به وسیله امپدانس شبکه ولتاژ متوسط کاهش می یابد.

- می تواند شدیداً به وسیله کابل های بلند بین ترانس و جبران سازی کاهش یابد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۶ مثال :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۷ ترانس ۱۰۰ کیلوولت آمپر $U_k = 6\%$

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۸ قدرت اتصال کوتاه شبکه فشار متوسط ۱۵۰ مگاوات آمپر و $S_K = 12.6 \text{ MVA}$

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۴۹ قدرت جبران سازی ۴۰۰ کیلووار در ۸ پله بدون راکتور

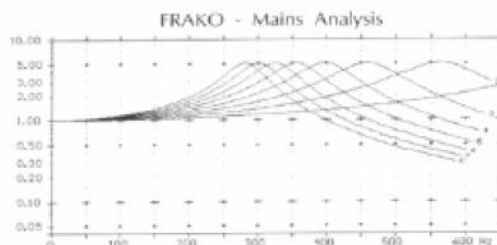
قدرت خازن (Q_C) (کیلو وار)	فرکانس رزونانس (f_r) (هرتز)
۱۰۰	۵۶۲
۲۵۰	۳۵۵
۲۵۰	۲۸۱

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۰ هنگام اتصال پله های جبران سازی فرکانس رزونانس شبکه f_r شدیداً تغییر می نماید و بیشتر اوقات

نزدیک به فرکانس هارمونیک اصلی شبکه است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۱ در صورتیکه رزونانس داخلی یک مدار نوسان نزدیک به یکی از هارمونیک های موجود در شبکه باشد باید انتظار داشت که ولتاژ هارمونیک افزایش یابد. تحت شرایطی می توان آنها را در ضریب کیفیت شبکه (در شبکه های صنعتی ۵ تا ۱۰) ضرب کرد.

شکل ۳۰: ضریب تقویت هارمونیک های ولتاژ در یک سیستم جبران سازی بدون راکتور

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۲

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۳-۶- رزونانسهای خطرناک شبکه چه زمانی می توانند پدید می آیند؟

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۴ بر اساس دیاگرام موجود می توان حدس زد که آیا مشکلات رزونانسی با هارمونیک می توانند پدید آیند یا خیر و برای این موضوع قواعد ساده زیر کافی هستند .

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۵) اگر فرکانس رزونانس :

➤ ۱۰٪ بیشتر یا کمتر از فرکانس هارمونیک موجود در شبکه باشد ، این فرکانس رزونانس در یک شبکه با کیفیت بالا (مثلا عصرها و شب ها) تا یک ضریب بزرگتر از ۴ تقویت می شود.

➤ ۲۰٪ بیشتر از فرکانس هارمونیک موجود در شبکه باشد ، در یک شبکه با کیفیت بالا و با ضریبی تا ۲،۵ درصد تقویت می شود.

➤ ۳۰٪ بالای فرکانس هارمونیک موجود در شبکه باشد به مقدار کم در حدود ۱،۷ تقویت می شود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۶) در شبکه ای که بدون مولد هارمونیک باشد ولی هارمونیک از شبکه فشار متوسط وارد می شود:

➤ با فرکانس رزونانس زیر ۴۰۰ هرتز ازدیاد دامنه هارمونیک هفتم

➤ با فرکانس رزونانس کمتر از ۳۰۰ هرتز ازدیاد شدید دامنه هارمونیک پنجم پدید آید.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۷) آرایش شبکه چه تاثیری بر روی مسایل هارمونیک دارد؟

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۸ قدرت اتصال کوتاه شبکه تعیین کننده فرکانس رزونانس است و در تولید کننده های هارمونیک دامنه ولتاژ هارمونیک را تعیین می کند.

➤ قدرت اندک اتصال کوتاه شبکه در محل جبران سازی مشکل ساز است.

➤ همچنین تغییرات قدرت اتصال کوتاه شبکه ناشی از کلید زنی مشکل ساز است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۵۹ مثال : در کارخانه های بزرگ پست های فشار ضعیف برای قابلیت اطمینان بیشتر توزیع انرژی به صورت رینگ مورد استفاده قرار می گیرند. در این حالت قدرت اتصال کوتاه بسیار زیاد است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۰ معمولا در سیستمهای بزرگ جبران سازی و در شرایط کار یکسوسازهای بسیار پر قدرت مسایل رزونانس پدید نمی آید. در این حالت فرکانس رزونانس بزرگ است و عبور جریان هارمونیک از شبکه فشار متوسط افت ولتاژ کمی ایجاد می نماید. در صورت باز شدن رینگ تغذیه مثلا به منظور تعمیرات قدرت اتصال کوتاه شدیداً کاهش می یابد و حتی امکان افت فرکانس رزونانس به زیر ۳۰۰ هرتز وجود دارد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۱-۵-۷- اضافه ولتاژ و اضافه جریان تجهیزات جبران سازی بدون سلف:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۲ هنگام پدید آمدن رزونانس مقدار موثر ولتاژ شبکه افزایش ناچیزی می یابد ولی مقدار موثر جریان خازن شدیداً افزایش می یابد. در حالت رزونانس با هارمونیک پنجم مقدار موثر دامنه هارمونیک تا ۱۵٪ افزایش می یابد. بنابراین:

➤ مقدار موثر ولتاژ شبکه حدود ۱٪

➤ مقدار پیک حدود ۱۰ الی ۱۵ درصد بسته به اختلاف فازها

➤ جریان موثر خازن ۲۵٪

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۳ افزایش می یابد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۴ با رزونانس در هارمونیک یازدهم ، مقدار موثر دامنه هارمونیک تا ۱۰٪ می تواند افزایش یابد و مقدار موثر ولتاژ حدود ۵٪ و مقدار پیک ولتاژ حدود ۶٪ الی ۵۰٪ و جریان موثر خازن ۵۰٪ افزایش می یابد. بنابراین اضافه بار جریان در خازن یکی از مشخصات مهم کیفیت خازن است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۵ در شبکه ۴۰۰ ولت خازنی با ولتاژ نامی ۴۴۰ ولت کاملا مناسب است. چنین خازنی تا ۲ برابر جریان نامی قابل بارگذاری است.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۶ در صورتیکه امکان وقوع رزونانس وجود داشته باشد ولی احتمالش کم باشد چه باید کرد؟

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۷ امروز این مطلب در بخش بزرگی از تجهیزات جبران سازی مطرح است:

➤ در شبکه داخلی مولد هارمونیک وجود ندارد و در شبکه ولتاژ متوسط نیز هارمونیک دیده نمی شود ولی فرکانس رزونانس زیر ۴۰۰ هرتز است.

➤ در شبکه ولتاژ متوسط هارمونیک وجود دارد و امکان کاهش فرکانس رزونانس با تغییر در توپولوژی شبکه فشار متوسط (در هنگام بازدیدهای ادواری به منظور نگهداری و کنترل) به کمتر از ۴۰۰ هرتز وجود دارد.

➤ برنامه ریزی شده است که بعدا تجهیزات نیمه هادی در شبکه نصب گردد.

➤ برای حفاظت از تجهیزاتی که دارای راکتور نیستند در قبال وقوع احتمالی رزونانس دستگاه مراقبت شبکه مناسب لازم است. این دستگاه مراقبت شبکه را در سه فاز تحت نظر دارد و در صورتیکه حد هارمونیک تا حد خطرناکی افزایش یابد تجهیزات را قطع می نماید و هنگامیکه این خطر برطرف شد دستگاهها را مجددا وصل می کند. مقادیر حداکثر در این دوره ثبت شده و می توان بعدا از طریق خط انتقال به اطلاعات آنها دست یافت. در شبکه هایی که بار متقارن دارند می توان از دستگاه تنظیم راکتیو استفاده نمود این دستگاه پدیده رزونانس را کنترل می کند. رگولاتور هارمونیک ولتاژ یک فاز را اندازه گیری کرده و جریان موثر خازنی ناشی از آنها را محاسبه کرده و زمانی که از مقدار از پیش تنظیم شده بیشتر گردد دستگاه قطع شده و با کاهش دامنه هارمونیک ها دستگاه مجددا وصل می گردد. در چنین مواردی اغلب تجهیزات جبران سازی که قابلیت افزایش راکتور را دارند استفاده می شود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۸-۶- تجهیزات جبران سازی در شبکه های دارای ها رمونیک

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۶۹ بهترین اطلاعات درباره نحوه کار یک کارگاه وضعیت کاری آن) با روش زیر بدست می آید :

• اندازه گیری هارمونیک ولتاژ و جریان در طول چند روز بدون جبران سازی

• محاسبه تئوری رفتار رزونانسی در شبکه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۰ در شبکه اندازه گیری شده انتظار حد هارمونیک زیر با جبران سازی چنین است :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۱ مقادیر حداکثر اندازه گیری شده قبل از جبران سازی ضرب در فاکتور رزونانس از آنالیز شبکه

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۲ مثال : یک شبکه فشار ضعیف متوسط با ترانس ۱۰۰۰ کیلو ولت آمپر داریم . تا بلوهای اصلی کلید از طریق دو کابل موازی ۲۰ متری به ترانس متصل هستند . (مطابق امپدانس یک کابل ۱۰ متری) به عنوان بار ، فقط بار اهمی در نظر گرفته می شود زیرا به عنوان مثال موتورهای آسنکرون هیچ اثری بر کاهش هارمونیک ها ندارند. وقتی بانک خازنی ۴۰۰ کیلو وار در مدار باشد هارمونیک پنجم سه برابر می گردد. با ۲۵۰ کیلو وار هارمونیک هفتم تقریبا ۴ برابر می شود. در ساعات روز در شبکه دارای میرایی بالا این فاکتورها کاهش می یابد. شب ها و در آخر هفته ضریب افزایش هارمونیک ۷ می تواند بزرگتر گردد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۳ اقداماتی برای جلوگیری از پدید آمدن رزونانس:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۴ هنگام نصب تجهیزات جبران سازی ، اگر در صورت وقوع رزونانس اضافه ولتاژهای هارمونیکی با دامنه بزرگتر از:

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۵ ۴٪ هارمونیک مرتبه سوم (۱۵۰ هرتز)

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۶ ۵٪ هارمونیک مرتبه پنجم (۲۵۰ هرتز)

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۷ ۴٪ هارمونیک مرتبه هفتم (۳۵۰ هرتز)

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۸ ۳٪ هارمونیک مرتبه یازدهم (۵۵۰ هرتز)

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۷۹ ۱٪ هارمونیک مرتبه سیزدهم (۶۵۰ هرتز)

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۰ امکان پدید آمدن داشته باشد امکان بروز اغتشاش شدیدی در شبکه فشار ضعیف وجود دارد از قبیل

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۱ ~ مشکلاتی در کامپیوتر و ماشین های CNC

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۲ ~ خسارت به تجهیزات الکترونیک قدرت مثل یکسوسازها و مبدلها

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۳ ~ عملکرد غیر قابل کنترل کلید های قدرت و فیوزها

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۴ ~ قطع شدن تجهیزات جبران سازی بدون راکتور

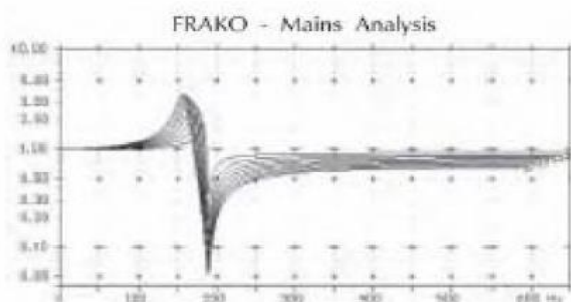
۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۵ ~ افزایش ولتاژ در شبکه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۸۶ ~ افزایش تلفات جریان فوکو در ترانس ها و موتورهای القایی

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۸۷ در صورتیکه مقدار تک تک هارمونیک های (قبل از جبران سازی) بیش از ۱,۵٪ (هارمونیک ۷ و بالاتر) و یا به ۲٪ (هارمونیک ۵) باشد و هرگاه فرکانس رزونانس شبکه در نزدیکی این هارمونیک ها قرار گیرد باید انتظار داشت که این مقادیر به وسیله رزونانس افزایش یابند.

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۸۸ راکتور فرکانس رزونانس را به کمتر از ۲۵۰ هرتز کاهش می دهد. تمام هارمونیک های مراتب بالاتر ضعیف می شوند.

شکل ۳۲ میرایی ولتاژهای هارمونیک در ارتباط با مراحل جبران سازی با سلف

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۸۹

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۹۰ یک خازن راکتوردار مجموعه ای است از مدار خازن و فیلتر که فرکانس رزونانس آن به وسیله قرار دادن مدار فیلتر انتخاب می شود. بدین وسیله این ترکیب برای تمام فرکانسهای بالاتر از فرکانس رزونانس مدار به صورت سلفی تاثیر می گذارد. رزونانس های بین خازن و امپدانس شبکه امکان پذیر نمی گردد. یک تجهیزات چوک دار بخشی از هارمونیک را جذب می کنند. برای جلوگیری از اضافه بار ناشی از هارمونیک پنجم در شبکه اصولاً فرکانس رزونانس چوک و خازن را در حد ۱۸۹ هرتز و پایین تر از آن قرار می دهند. این چوک یا طبق فرکانس رزونانس خازن و چوک (f_r) طبقه بندی می شود و یا بر اساس درصد سلف p .

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۹۱ هر دو عدد طبق فرمول پایین با هم در ارتباط می باشند:

$$f_c = 50Hz \times \sqrt{\frac{1}{P}}$$

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۹۲ امپدانس خازنهای دارای سلف با ۲۵۰ هرتز به حدود ضریب x کوچکتر است تا امپدانس خازن بدون

سلف برای هارمونیک پنجم تجهیزات جبران سازی چوک دار دارای

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۹۳ حالت جذب کردن با $2x > 1$

۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱,۱۹۴ حالت بلوک کردن با $x < 1$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۹۵ در حالت جذب کردن شدید تر میبایستی ۲۵۰ هرتز حداکثر مجاز محدود باشد برای اینکه سلف فیلتر بار اضافی نداشته باشد.

P=5.7 %	$f_r = 210Hz$	X=2.4	→	$250_{max} = 4\%$ μ
P=7%	$f_r = 189Hz$	X=1.3 3	→	$250_{max} = 5\%$ μ

P= 8 %	$f_r = 177Hz$	X=1	→	$250_{max} = 5\%$ μ
P=13.5%	$f_r = 136Hz$	X=0.4 2	→	$250_{max} = 5\%$ μ

مثال: در صورتیکه ولتاژ هارمونیک پنجم ۴٪ ولتاژ شبکه باشد تجهیزات جبران سازی چوک دار برای هارمونیک پنجم چنین جذب می کند.

$4\% \times 5 \times 1.33 = 0.27I_n$ (عدد ۵ به منظور تبدیل فرکانس ۵۰ به ۲۵۰ هرتز می باشد)	در ۷٪ چوک
$4\% \times 5 \times 2.4 = 0.48I_n$ (عدد ۵ به منظور تبدیل فرکانس ۵۰ به ۲۵۰ هرتز می باشد)	در ۵.۷٪ چوک
$4\% \times 5 \times 0.42 = 0.08I_n$ (عدد ۵ به منظور تبدیل فرکانس ۵۰ به ۲۵۰ هرتز می باشد)	در ۱۳،۵٪ چوک

اصولا هنگام انتخاب تجهیزات جبران سازی چوک دار به نکات زیر باید توجه کرد:

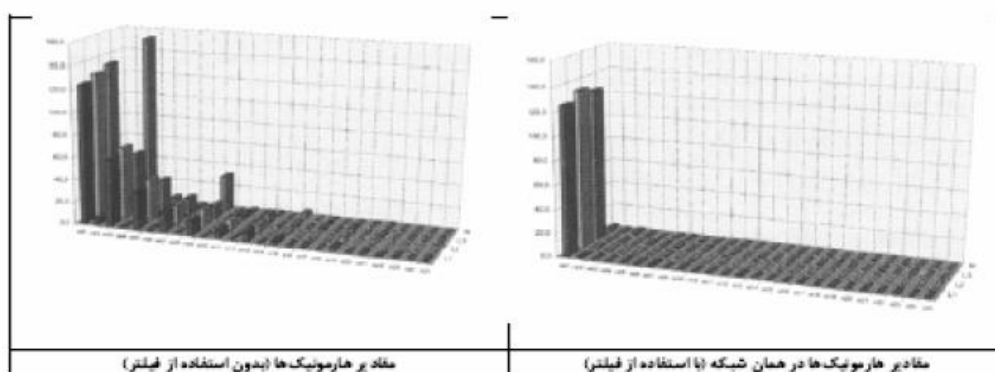
- ~ مجاز نیست خازنهای با سلف یا بدون سلف در شبکه فشارضعیف به صورت موازی با هم به کار گرفته شوند.
- ~ در به کارگیری فیلترهای موازی با ضرایب سلفی متفاوت (p) ممکن است به دلیل وجود تفاوت در مشخصات فیلترها در مقادیر زیاد باید دقیقاً آنالیز شود.
- ~ در صورتیکه موضوع مربوط به شبکه های فشار ضعیفی که ارتباط الکتریکی غیر مستقیم دارند بسته به احتیاج می توان مستقل با خازن بدون سلف و یا با سلف جبران سازی انجام داد.
- ~ نصب فیلتر باید با قوانین EVU مطابقت داشته باشد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱۹۶-۷-۶- نظارت بر سیستمهای تصحیح ضریب توان در محیطهای صنعتی :

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

نمونه کاربردها عبارتند از :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۱ ~ شبکه فشار ضعیف با سیستم های سوئیچینگ قدرت متعدد که به صورت محدود جریانهای هارمونیک را به شبکه فشار ضعیف با بار سنگین تزریق کند. مانند کارخانه های دور از پست با کابل اختصاصی

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۲ ~ محرکهای سوئیچینگ قدرت مدرن با تزریق هارمونیک بالا که فقط احتیاج به جریان راکتیو کم دارند. در یک شبکه ولتاژ پایین با ترانس ۱۰۰۰ کیلو ولت آمپر و با به کارگیری موتورهای القایی زیاد احتیاج به یک تنظیم کننده توان راکتیو با توان نامی ۴۰۰ کیلو وار دارد. با به کارگیری مبدلهای مدرن نیاز حدود ۱۰۰ کیلو وار است.

~ در شبکه های ولتاژ پایین با مقدار هارمونیک ۳ به بالا به دلیل مصرف کننده های یک فاز این شبکه های ولتاژ پایین یک جریان سیم نول بالایی دارند که باید در یک بار متقارن تقریبا صفر آمپر باشد. به دلیل بار الکترونیکی در مجاورت بارهای اهمی نامتعادل جریانهای هارمونیک سه فاز روی سیم نول جمع می گردند زیرا هارمونیک های ۳ و ۹ و ۱۵ هم فاز هستند. در نتیجه یک جریان غیر صفر در سیم نول جاری می شود که بسته به شرایط امکان دارد بزرگتر از جریان فاز شود و کابل نول را تحت تاثیر قرار دهد.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۳ -۶- مقابله با هارمونیکها :

تا به امروز راه حلهای اقتصادی بسیار ناچیزی برای کاهش هارمونیکها به مصرف کنندگان قدرت ارائه شده است. روش معمول نصب المانهای پسیو درمحل تولید هارمونیکها برای حذف یا تضعیف هارمونیکها است که به معنی نصب مدار خازنی و سلفی جداگانه برای اثر گذاشتن بر هر هارمونیک است. اکنون مشکل با نصب فیلترهای اکتیو هارمونیک حل می شود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۴ مضارب صحیح فرکانس اصلی به نام هارمونیک شناخته شده اند و معمولا هر هارمونیک را با شماره آن شناسایی می کنند. بنابراین فرکانس هارمونیک پنجم ۲۵۰ هرتز خواهد بود. تحلیل ریاضی نشان می دهد که هر شکل موج متناوب را می توان به مجموع چند شکل موج کاملا سینوسی و دارای فرکانسهای مضارب صحیح فرکانس اصلی تبدیل کرد. در صورتیکه مصرف کننده جریان کاملا سینوسی از شبکه نکشد این هارمونیکها به وجود می آیند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر م سایت و به همراه فونت های لازمه

شکل موج سینوسی داشته باشد دامنه و تعداد هارمونیکها نیز بیشتر و بزرگتر است.

شکل موج سینوسی داشته باشد دامنه و تعداد هارمونیکها نیز بیشتر و بزرگتر است.

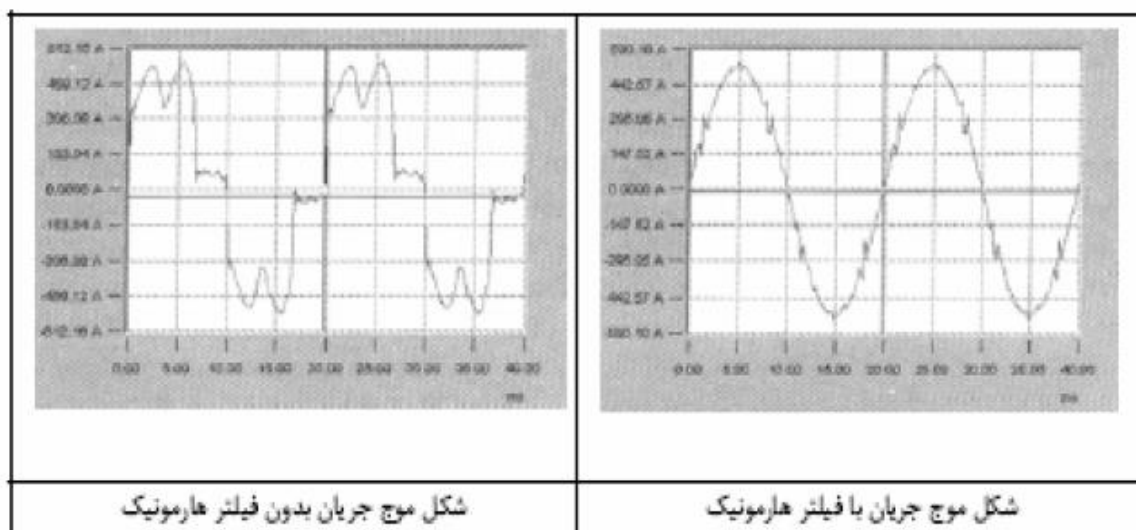

۱۰-۶- اصول کار فیلترهای هارمونیک :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۶ اصل کار فیلترهای هارمونیک در یک مدار اکتیو است که هارمونیکها را جذب نمی کند بلکه به میزان لازم هارمونیک تزریق می کند. ابتدا توسط یک ترانس جریان، مقدار جریان لحظه ای بار اندازه گیری می شود سپس بخش کنترلی مدار با تحلیل فوریه دامنه تعداد هارمونیکها را به دست می آورد. سپس همان میزان جریان ولی با ۱۸۰ درجه اختلاف فاز به مدار تزریق می شود و در نتیجه جریان حاصله کاملا سینوسی و بدون هارمونیک است. یک مزیت دیگر انعطاف پذیری مدار فوق است و بسته به میزان هارمونیکها جریان تزریقی کم و زیاد می شود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۷ حتی در زمان اضافه بار فیلتر خاموش نمی شود بلکه حداکثر دامنه جریان را به مدار تزریق می کند که بخش عظیمی از هارمونیکها را جبران می کند. گسترش سیستم نیز حتی در صورت وجود چند فیلتر امکان پذیر است و با تغییر شرایط شبکه فیلتر در محدوده مقادیر نامی خود با شرایط جدید وفق داده می شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

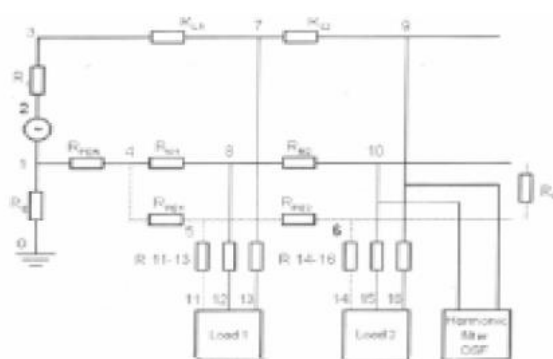
۱۱۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۸-۶- اهمیت تاسیسات الکتریکی :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۰۹ نصب صحیح تاسیسات الکتریکی در کارکرد درست سیستم جبران هارمونیک از اهمیت بالایی برخوردار است. نوع شبکه و کیفیت تجهیزات نصب شده نه تنها بر عملکرد درست فیلتر هارمونیک اثر می گذارند بلکه امکان اغتشاش در منبع تغذیه نیز وجود دارد. در هر تاسیسات الکتریکی اتصال زمین از اهمیت خاصی برخوردار است. اتصال زمین خوب و موثر پایه و اساس هر تاسیسات الکتریکی است. در صورت وجود اشکال در اتصال زمین امکان پارازیت در ولتاژ، تداخلهای الکترومغناطیسی و انتشار هارمونیکهای ناخواسته در سیستم وجود دارد. کارکرد اصلی اتصال زمین جلوگیری از خسارتهای مالی و جانی در زمان بروز خطا است. این تنها روش فعال کردن رله اضافه جریان و قطع به موقع ولتاژ است.

۱۱۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱۰-۶- جداسازی سیم زمین مدار از سیم زمین حفاظتی :

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱۱ در صورتیکه این جداسازی انجام نشود به دلیل وجود جریان در این سیمها و تشکیل میدان مغناطیسی در اطراف آن اثرات بدی خواهد داشت و باعث ایجاد تداخل در کابلهای شبکه و از بین رفتن اطلاعات می شود. اتصال سیم زمین به هادیهای نظیر لوله آب و گاز باعث اضافه جریان در این بخشها می شود و باعث پارازیت در ولتاژ و خوردگی در لوله ها می شود. بنابراین در تاسیسات مدرن همواره دقت خاصی به جدا کردن سیم زمین و سیم خنثی می گردد. عدم توجه به این مساله مثلا باعث ایجاد لرزش در تصویر مونیتهورها و اغتشاش در خطوط تلفن می شود که به دلیل وجود مقدار زیادی هارمونیک سوم در سیم زمین و سیم خنثی است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱۲ یک مثال عملی: یک کامپیوتر معمولی با منبع تغذیه ۲۵۰ وات و جریانی نشتی حدود ۱ میلی آمپر دارد که دارای مولفه اصلی ۵۰ هرتزی و هارمونیکهای آن است. جریانهایی نشتی باعث آلوده سازی سیم زمین می شود ولی در کل سیستم را به خطر نمی اندازد ولی وقتی که ۱۰۰ کامپیوتر در شبکه موجود باشد جریانی نشتی در حدود ۰،۱ آمپر است. با فرض اینکه مقاومت سیم زمین ۱ اهم باشد افت ولتاژ حدود ۰،۱ ولت خواهد بود. کل سیستم زمین معمولاً مقاومت کمی دارد، ولی در سیستمی با جریانی نامی حدود ۱۰۰ آمپر جریانی هارمونیک سوم حدود ۴۰ آمپر می شود و افت ولتاژ حدود ۴۰ ولت خواهد بود.

۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱۳ این یک مثال کلاسیک از فیلتر هارمونیک است. با حذف هارمونیکها در سطح توزیع مصرف کنندگان دیگر از مضرات هارمونیکها به دور خواهند بود. این عمل تنها در صورت مجزا بودن سیمهای زمین و خنثی میسر است. ۱،۱،۱،۱،۱،۱،۱،۲۱۴ خلاصه:

یک روش موثر برای کاهش هارمونیکها و اثرات نامطلوب آنها بر سیستمهای توزیع فشار ضعیف نصب فیلترهای هارمونیک اکتیو است. ولی به همان اندازه اهمیت دارد که سیستم الکتریکی نصب شده به سادگی هر چه تمام تر باشد. در عمل توصیه می شود که مقدار جریان هادی زمین اندازه گیری شود و اضافه جریانهایی آن به سرعت شناسایی شود. یافتن نقاط اتصال سیمهای زمین و سیمهای خنثی اضافی بسیار مشکل است و لازمه دانش دقیق از مسیر کابلها و خود ساختمان است. تنها با پیروی از راهنماییهای ذکر شده می توان سیستم الکتریکی مناسب و بی اشکالی در اختیار داشت.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

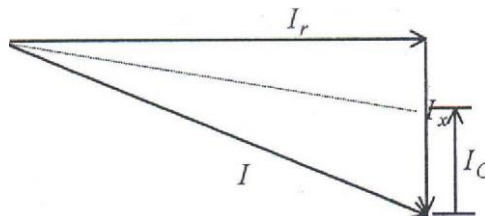
فصل هفتم: خازن گذاری در خطوط

فشار ضعیف

۷-۱- رابطه ضریب قدرت و درصد تلفات قابل کاهش

شکل (۱) نحوه تاثیر جریان خازن بر بردار جریان را با فرض مدل متعارف بار نقطه ای نشان می دهد :

بنابراین کاهش تلفات از رابطه زیر بدست می آید :

$$\Delta \text{LOSS} = R(I_r^2 + I_x^2) - R(I_r^2 + (I_x - I_c)^2) = R(2I \sin \varphi - I_c) * I_c$$

مشاهده می شود به ازای یک خازن مشخص وقتی مقاومت مسیر بیشتر باشد (مانند فیدرهای طولانی) ، اندازه کاهش

تلفات هم بیشتر است. همچنین در شرایط متعارف (جریان خازن کمتر از ۲ برابر جریان راکتیو فیدر) به ازای یک خازن

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

ضعیف مقدار کاهش تلفات بیشتر در فیدرهای پربارتر و یا ضریب قدرت نامناسب تر حاصل می شود. جدول (۱) میزان تلفات قابل کاهش را بر حسب ضرایب قدرت ۰,۷ تا ۰,۹۸ نشان می دهد .

ضریب قدرت	نسبت تقریبی KW به KVAR	درصد تلفات قابل کاهش
۰,۷	۱	۵۱
۰,۸	۱,۳	۳۶
۰,۹	۲	۱۹
۰,۹۵	۳	۱۰
۰,۹۷	۴	۶
۰,۹۸	۵	۴

جدول (۱): نسبت KW به KVAR و درصد تلفات قابل کاهش بر حسب ضریب قدرت

همانطور که مشاهده می شود در ضریب قدرت ۰,۷ حدود ۵۰٪ و در ضریب قدرت ۰,۹ حدود ۲۰٪ اضافه تلفات نسبت به حالت ایده آل (ضریب قدرت ۱) وجود دارد. با توجه به مقادیر متداول ضریب قدرت شبکه های فشار ضعیف توزیع (به ویژه قبل از شروع طرح خازن گذاری در این شبکه ها) که غالباً حدود ۰,۷ تا ۰,۹ است اضافه تلفات قابل ملاحظه مذکور (۲۰ تا ۵۰ درصد) عرفاً به دلیل نامناسب بودن قدرت و کمبود خازن نصب شده به شبکه تحمیل می شود. در برآورد تقریبی تلفات قابل کاهش متناسب با توان دوم بهبود ضریب قدرت است.

با فرض تلفات پیک بار ۲۷٪ و ضریب قدرت میانگین ۰,۹ در ساعات پیک بار (فرضی خوش بیانیه) در صورت رسیدن به قدرت ۰,۹۵ تلفات پیک بار به ۲۵٪ کاهش می یابد.

تلفات شبکه های فشار ضعیف به دلیل سطح ولتاژ کمتر (و در نتیجه جریان بیشتر) حدود نیمی از تلفات پیک بار است و از این رو توجه به کاهش تلفات فشار ضعیف اولویت دارد علاوه بر این با توجه به نحوه تامین انرژی الکتریکی کاهش تلفات فشار ضعیف موجب کاهش تلفات سطوح ولتاژ بالاتر نیز می شود ولی عکس این واقعه اتفاق نمی افتد.

۲-۷- برآورد میزان ظرفیت نامی تولید آزاد شده در اثر خازن گذاری

در قبل محاسبات نحوه تاثیر گذاری خازن در آزادسازی ظرفیت و کاهش تلفات ارائه شده است (تخمین KW/KVAR) ۰,۲ به عنوان میزان کاهش تلفات شبکه ناشی از خازن گذاری در فشار ضعیف) از آنجا که هزینه احداث در بخش تولید بر

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

حسب ظرفیت نامی واحدها داده می شود بررسی اقتصادی بر مبنای آزادسازی ظرفیت نامی تولید انجام شده است. نکته مهمی که در محاسبات آزادسازی ظرفیت غالباً مورد کم توجه قرار می گیرد فاصله قابل ملاحظه ظرفیت نامی تولید و پیک نیاز تولید است. با توجه به فاصله ظرفیت نامی و ظرفیت عملی به ویژه در پیک بار تابستان و نیز ضریب ذخیره مناسب و مورد نیاز (ظرفیت رزرو، تعمیر و نگهداری و ... {طبق توافق سازمان مدیریت و برنامه ریزی و سازمان توانیر ۲۶٪ است}) ظرفیت نامی می باید حدود ۵۰٪ بیشتر از پیک نیاز تولید باشد. به عبارت دیگر اگر 1 KW از پیک نیاز تولید آزاد شود حدود $11,5 \text{ KW}$ از ظرفیت نامی تولید آزاد می شود. به همین ترتیب اگر مصارف داخلی نیروگاه و تلفات مضاعف پیک بار (تلفات با توان دوم جریان رشد می کند و بنابراین درصد تلفات در پیک بار به میزان قابل ملاحظه ای بیشتر از درصد تلفات ساعات عادی است) در نظر گرفته شود نسبت ظرفیت نامی به نیاز مصرف سطح فشار ضعیف را ضریب تناظر بنامیم در مجموع برآورد فوق مقدار این ضریب عددی حدود ۲ می گردد. {با توجه به فواصل عادی ظرفیت نامی و ظرفیت عملی و ضریب ذخیره متعارف و مصرف داخلی نیروگاه حتی برای کشورهایی که درصد تلفات کمی دارند این ضریب عددی نزدیک به ۲ است. به عنوان نمونه برای کشور کانادا این عدد ۱,۸ است.}

با توجه به توضیحات فوق در بررسی تئوری عدد $0,2 \text{ KW/KVAR}$ به عنوان میزان آزادسازی ظرفیت نامی تولید ناشی از خازن گذاری در فشار ضعیف تخمین زده شده است.

۷-۳- بررسی اولویت های فنی و اقتصادی خازن گذاری و فعالیت های کاهش تلفات

۷-۳-۱- اولویت کاهش تلفات شبکه های فشار ضعیف نسبت به کاهش تلفات دیگر سطوح ولتاژ

از آنجا که حدود ۵۰٪ تلفات پیک بار مربوط به شبکه های فشار ضعیف است توجه به کاهش تلفات فشار ضعیف اولویت دارد. علاوه بر درصد قابل ملاحظه تلفات این بخش کاهش تلفات فشار ضعیف موجب کاهش تلفات سطوح ولتاژ دیگر نیز می شود ولی کاهش تلفات فشار متوسط و بالاتر موجب کاهش ولتاژ فشار ضعیف نخواهد شد.

به طور خلاصه مزایای اقتصادی روش های کاهش تلفات با نزدیک تر شدن محل اجرای فعالیت کاهش تلفات به محل مصرف افزایش می یابد.

۷-۳-۲- مزایای خازن گذاری در شبکه فشار ضعیف نسبت به خازن گذاری در شبکه فشار متوسط:

مزایای نصب خازن با نزدیک تر شدن محل نصب آن به محل مصرف افزایش می یابد. مهمترین شاخص اقتصادی نصب خازن برای شرکت های برق کاهش تلفات است. در این مورد بردار جریان از نزدیکترین محل نسبت به مکان مصرف اصلاح (کوچک) می شود و متناسب با آن تلفات مرتبط با توان دوم جریان هم از همان محل کاهش می یابد. اما این مزیت اقتصادی همراه با مزایای فنی و اقتصادی متعدد دیگری است که در این بخش به آنها پرداخته می شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

خازن گذاری در شبکه های فشار متوسط سابقه بسیار بیشتری نسبت به خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف دارد. در گذشته ای نه چندان دور (حدود ۱۵ تا ۲۰ سال قبل) بهای هر KVAR خازن فشار متوسط به میزان محسوسی از هر KVAR خازن فشار ضعیف ارزانتر بود. همچنین امکان نصب متمرکز خازن های فشار متوسط کسب سریع ملموس ترین اثر خازن گذاری یعنی بهبود منحنی ولتاژ را میسر می ساخت.

اما با ورود نسل جدید خازن های فشار ضعیف خود ترمیم با بهای نسبی کم به بازار مصرف و با توجه به اینکه بیشتر مشترکین از طریق شبکه های فشار ضعیف تغذیه می شوند (مزیت نصب خازن در نزدیک ترین نقطه نسبت به محل مصرف) به تدریج نصب خازن های فشار ضعیف سهم و جایگاه بیشتری یافته است.

اولویت و توجیه اقتصادی خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف نسبت به خازن گذاری در محل پست های توزیع یا شبکه های فشار متوسط حدود دو برابر و یا بیش از دو برابر است.

اهم مزایای اقتصادی و فنی مذکور عبارتند از :

- ۱- کاهش تلفات شبکه فشار ضعیف و تلفات مس ترانسفورماتورهای توزیع (حدود ۶۰٪ از تلفات پیک بار مربوط به شبکه های فشار ضعیف و ترانس های توزیع است)
- ۲- آزادسازی ظرفیت ترانسفورماتورهای توزیع و شبکه های فشار ضعیف
- ۳- تصحیح ولتاژ از انتهای فیدرهای فشار ضعیف و نه از ابتدای فیدرها
- ۴- تاثیر بسیار کمتر در تشدید هارمونیک ها به دلیل پراکندگی ظرفیت های کوچک خازنی
- ۵- جریان هجومی به مراتب کمتر به دلیل پراکندگی ظرفیت های کوچک خازنی
- ۶- بهای کمتر واحد ظرفیت
- ۷- تجهیزات کلید زنی ارزان تر
- ۸- عدم نیاز به فونداسیون خاص

۳-۳-۷- اولویت خازن گذاری در شبکه فشار ضعیف نسبت به خازن گذاری در پست های توزیع

خازن گذاری در محل پست توزیع (بانک خازن فشار ضعیف) با توجه به اثر محسوس آزادسازی ظرفیت ترانسفورماتورهای توزیع و تلفات آنها جذابیت بیشتری نسبت به خازن گذاری در شبکه های فشار متوسط داشته اما در مقایسه با خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف هزینه قابل ملاحظه بانک های خازنی و نیز مشکلات فنی مجاور بودن خازن ها با سلف ترانسفورماتور که منجر به بروز برخی حوادث شده (پیشگیری از چنین حوادثی نیاز به تجهیزات و صرف هزینه بیشتری در بانک های خازنی دارد) امکان رقابت خازن های قابل نصب در شبکه های هوایی فشار ضعیف را فراهم ساخته است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

مهمترین مزایای قابل ذکر در این زمینه عبارتند از:

- ۱- کاهش تلفات شبکه فشار ضعیف
- ۲- آزادسازی ظرفیت شبکه های فشار ضعیف
- ۳- تصحیح ولتاژ از انتهای فیدرهای فشار ضعیف و نه از ابتدای فیدرها
- ۴- منتفی شدن امکان تشدید با سلف ترانسفورماتور در مدار RLC شبکه فشار ضعیف و تاثیر بسیار کمتر در تشدید هارمونیک ها به دلیل پراکندگی ظرفیت های کوچک خازنی
- ۵- جریان هجومی به مراتب کمتر به دلیل پراکندگی ظرفیت های کوچک خازنی
- ۶- تجهیزات کلید زنی ساده تر و ارز انتر (برای نوع سوئیچ شونده)
- ۷- عدم نیاز به تابلو

۴-۳-۷- ایرادها و حوادث ناشی از بانک های خازنی (اعم از بانک های فشار ضعیف و فشارمتوسط)

در بیان محاوره ای خازن ها از نجیب ترین تجهیزات در شبکه برق معرفی می شوند (جزء اولین عناصری هستند که به دلیل کیفیت توان نامطلوب تخریب می شوند) ولی این نجابت تا زمانی باقی است که به اندازه کافی از همدیگر دور باشند! زیرا هر چه ظرفیت بانک خازنی بزرگتر باشد میزان جریان هجومی و نیز تشدید هارمونیک ها به مراتب افزایش می یابد. خازن به دلیل مشخصه خطی ، ایجاد کننده هارمونیک نیست ولی می تواند به دلیل وابستگی معکوس مشخصه امپدانس به فرکانس هارمونیک های موجود را تشدید نماید { از این رو اگر ظرفیت خازن مورد نیاز به صورت پراکنده شبیه خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف هوایی استفاده شود این ایراد به نحو قابل ملاحظه ای کاهش می یابد. آمار بسیار کم خرابی یک در هزار پس از نصب حدود ۱۱۰ هزار خازن فشار ضعیف ۱۲,۵ KVAR و مقایسه آن با آمار حوادث ثبت شده ناشی از بانک های خازنی اعم از خازن های فشار متوسط و بانک های خازن های نصب شده در محل پست های توزیع که در حد یک تا چند درصد هستند موید تجربی این امر است.

۵-۳-۷- تاثیر نامحسوس برافزایش THD در مقایسه با خازن گذاری متمرکز و خازن گذاری فشار متوسط

نکته دیگری که اهمیت نصب خازن در شبکه های فشار ضعیف را دو چندان می کند تاکید بر بهبود شاخص های کیفیت توان و خصوصا کاهش درصد هارمونیک ها می باشد : روال رایج نصب بانک های خازنی { اعم از بانک های خازنی فشار ضعیف جهت نصب در محل پست های توزیع و بانک های خازنی فشار متوسط } موجب افزایش درصد هارمونیک ها به دلیل امپدانس موجود بین منابع هارمونیکی و محل نصب خازن است زیرا جریان های هارمونیکی ایجاد شده توسط بارهای غیر خطی ضرب در امپدانس مسیر تغذیه انرژی الکتریکی موجب ایجاد هارمونیک های ولتاژ می شوند و بانک های خازنی

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

دور از محل بار به دلیل امپدانس کوچکتر در مولفه های هارمونیک ولتاژ موجب تقویت آنها می گردند. با نصب خازن در مسیر شبکه های فشار ضعیف و در نزدیکی بارهای اندوکتانسی از تقویت جریان های هارمونیک توسط هارمونیک های ولتاژ روی خازن ها به میزان قابل ملاحظه ای جلوگیری می شود.

۶-۳-۷- اولویت خازن گذاری نسبت به دیگر روشهای کاهش تلفات فشار ضعیف

به طور کلی درمیان روشهای کاهش تلفات و کاهش مصرف، خازن گذاری جزء کم هزینه ترین روش ها و هم ردیف روشهایی همچون آموزش ارزیابی می شود. این موضوع در سایت های عمومی مدیریت و کاهش مصرف ذکر شده و انحصار به کشور خاص ندارد. به بیان دیگر در صورتیکه ضریب قدرت بار مصرفی نامناسب باشد خازن گذاری نسبت به بیشتر روشهای کاهش تلفات اولویت اقتصادی دارد.

مزیت قابل ملاحظه اقتصادی و سهولت اجرای خازن گذاری نسبت به روشهای دیگر اصلاح ساختار شبکه های فشار ضعیف در مطالعات مختلفی ارائه شده خلاصه نتایج مذکور در جدول زیر آورده شده است.

رده بندی اولویت	نام روش	نحوه تاثیر گذاری در کاهش تلفات	بازگشت سرمایه	درصد تقریبی کاهش تلفات
نوع فیدر	انتخاب فیدرهای پر بار	توان ۳ جریان		
۱	جابجایی بار	توان ۳ جریان	کمتر از یک ماه	۲۰٪ تا ۷۵٪
۲	خازن گذاری	توان ۲ جریان + آزاد سازی ظرفیت	۴ تا ۷ ماه	۱۵٪ تا ۷۵٪
۳	جابجایی ترانسفورماتور	توان ۳ جریان	۲ تا ۴ سال	الی ۷۵٪
۴	متعادل کردن بار سه فاز	توان ۲ جریان	۱ تا ۲ ماه	۲٪ تا ۴۰٪
۵	اصلاح سطح مقطع سه فاز	توان ۱ مقاومت فاز	۲ تا ۴ سال	۲۵٪ تا ۵۰٪
۶	اصلاح سطح مقطع نول	توان ۱ مقاومت نول	۱۰ تا ۲۰ سال	۱٪ تا ۴٪
۷	ارت گذاری	کمتر از توان ۱ مقاومت نول	بیش از ۱۲۰ سال	۰.۱٪ تا ۰.۳٪

رده بندی اجرایی و اقتصادی روشهای کاهش تلفات شبکه های هوایی فشار ضعیف

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در عمل نیز طی سه سال اجرای طرح های کاهش تلفات سهولت اجرا و توجیه اقتصادی نسبی این روش به اثبات رسیده است. پس از روش جا بجایی بار از انتهای فیدرها به یکدیگر (که برای تعداد محدودی از فیدرها قابل اجرای می باشد) خازن گذاری نسبت به بسیاری از روشهای مشابه اصلاح ساختار (افزایش ظرفیت ترانسفورماتورهای توزیع ، افزایش سطح مقطع سیم های شبکه و ...) تا چند ده مرتبه ارزان تر و در مدت بسیار کوتاه تر و حتی بدون اعمال خاموش به مشترکین { تنها با صرف حدود ۲۰ دقیقه برای نصب هر خازن بر روی خط گرم } قابل اجرا است. به عنوان نمونه شرکت های توزیع هر مزگان و کرمان به ترتیب حدود ۷۵۰۰ و ۶۷۰۰ دستگاه خازن مذکور را (جمعا حدود 180 MVAR) طی ۲ تا ۳ ماه نصب کرده و ساختار شبکه های توزیع خود را در مدت کوتاه و با هزینه بسیار کم (جمعا حدود ۳۶۰۰ میلیون ریال در حد هزینه یک طرح متوسط احداث شبکه توزیع) به نحو محسوسی بهبود بخشیده اند.

۴-۷ نتایج:

۱-۴-۷- کاهش افت ولتاژ انتهای فیدرها

از دیدگاه شرکت های توزیع ملموس ترین و مفید ترین آثار خازن گذاری در شبکه فشار ضعیف کاهش بار فیدرها و جبران افت ولتاژ انتهای فیدر فشار ضعیف بدون افزایش ولتاژ ابتدای فیدر می باشد.

با توجه به اهمیت مسئله افت ولتاژ در ابتدای این بند توضیحات مختصری در این باره ارائه می شود :

مهمترین مزیت موثر در بهبود رضایت مشترکین جلوگیری از کم شدن طول عمر الکتروموتور و وسایل خانگی به دلیل افت ولتاژ قابل ملاحظه می باشد. یخچال، فریزر ، کولر گازی و ... که دارای کمپرسور هستند به دلیل ماهیت توان ثابت به نسبت افت ولتاژ جریان بیشتری دریافت می کند . افت ولتاژ مستمر و شدید موجب افزایش قابل ملاحظه جریان دریافتی این وسایل ، گرم شدن زیاد سیم پیچی و در نتیجه کاهش عمر الکتروموتور می شود.

به طور کلی افزایش ولتاژ فاز نقاط انتهایی فیدرهای فشار ضعیف از حدود ۲ تا ۱۰ ولت بدون افزایش ولتاژ نقاط ابتدایی طی اندازه گیریهای متعدد در مناطق مختلف کشور گزارش شده است.

چند مورد از گزارش های نمونه عبارتند از :

با نصب دو مرحله ای دو عدد خازن ۱۲,۵ KVAR در انتهای ۵ فیدر فشار ضعیف در یک منطقه نمونه اهواز پس از نصب یک و دو خازن به طور متوسط به ترتیب حدود ۱,۷ و ۴,۸ ولت افزایش ولتاژ فاز و نیز ۳ و ۸,۳ ولت افزایش ولتاژ خط در انتهای فیدرهای اندازه گیری گردید . همچنین تغییر ولتاژ محسوسی در ابتدای فیدر ثبت نگردید . همین اندازه گیری با یک خازن در فیدر ۵ نمونه شهر یزد با سطح مقطع کوچکتر انجام گردید و میانگین افزایش ولتاژ ۶ ولت در محل نصب اندازه گیری شد .

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

به دلیل افت ولتاژ شدید در یکی از مناطق حاشیه شهری یخچال منازل تنها از حدود ساعت ۲۴ الی ۶ صبح روشن می شدند. با نصب خازن در حدود نقاط انتهایی فیدر فشار ضعیف مذکور این مشکل برطرف شده است.

به دلیل افت ولتاژ قابل ملاحظه در مناطق متعدد شهری و روستایی الکتروموتور یخچال و فریزر منازل هرچند ماه یک بار آسیب جدی دیده، تعمیر (سیم پیچی مجدد و ...) می شدند. با نصب خازن در فیدرهای مورد بحث و جبران بخش از افت ولتاژ مشکل مذکور به نحو محسوسی کاهش یافته است.

در برخی از مناطق به دلیل افت ولتاژ قابل ملاحظه لامپ های رشته ای با نور کم و لامپ های فلورسنت تنها در ساعات کم باری شبکه روشن می شدند. تاثیر خازن گذاری در کاهش این معضل محسوس بوده است.

۲-۴-۷- کاهش جریان و کاهش KW مورد نیاز فیدرها

همانطور که مشاهده می شود به طور میانگین نزدیک به ۱۴٪ از جریان پیک بار فیدرهای فشار ضعیف پس از خازن گذاری کاسته شده است. با توجه به رابطه مستقیم اندازه جریان و KVA میزان آزاد سازی ظرفیت خطوط و ترانسفورماتورهای توزیع ارتباط مستقیمی با میزان کاهش اندازه جریان دارد و از این نظر کاهش جریان برای بهره برداران شبکه حائز اهمیت فراوان است.

برآوردها از زاویه دیگری برای سنجش میزان تغییرات KW تکرار شده و با توجه به وابستگی KW به حاصل ضرب ولتاژ، جریان و ضریب قدرت، KW میانگین فیدرهایی که برای آنها خازن نصب شده حدود ۳،۵٪ کاهش یافته است. در مباحث آکادمیک این نظر وجود دارد که بهبود ولتاژ ناشی از خازن گذاری ضمن کاهش مضاعف جریان الکتروموتورهای توان ثابت می تواند موجب افزایش مصرف تجهیزات با مشخصه اهمی مانند لامپ های رشته ای شود. از آنجا که تغییر KW حاصل جمع جبری میزان کاهش تلفات ناشی از خازن گذاری و افزایش مصرف ناشی از بهبود ولتاژ است کاهش KW بیانگر سهم بیشتر کاهش تلفات نسبت به افزایش مصرف است. (لازم به ذکر است که این افزایش مصرف هم حق طبیعی مصرف کننده بوده و قبل از خازن گذاری به دلیل افت ولتاژ تامین نمی شده است)

۳-۴-۷- بهبود ضریب قدرت فیدرها

بررسیها حدود ۱۳٪ بهبود ضریب قدرت فیدرهای فشار ضعیف را پس از خازن گذاری نشان می دهد. از نظر فنی غالباً اثرات جانبی بهبود ضریب قدرت از قبیل کاهش تلفات و آزادسازی ظرفیت تجهیزات مد نظر است اما به عنوان یک شاخص کلی بهبود ضریب قدرت تا مرز عدد ۱ نشان دهنده کاهش اضافه تلفاتی است که برای تامین انرژی الکتریکی مورد نیاز مصرف کننده به شبکه تحمیل می شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۴-۴-۷- افزایش رضایت مشترکین و کاهش شکایات سوختن الکتروموتورها به دلیل افت ولتاژ

پس از خازن گذاری ، کاهش قابل ملاحظه قطعی کلید فیدهای پربار با توجه به کاهش محسوس جریان و کاهش احتمال سوختن ترانسفورماتورهای پربار و فیوزهای مربوطه در اثر اضافه بار از سوی برخی از شرکت های برق منطقه ای و توزیع برق گزارش شده است. این موضوع به ویژه در استان های محروم و فیدهای فشار ضعیف طولانی که در مواردی شدت افت ولتاژ مانع روشن شدن لامپ های مهتابی در پیک بار می گردید رضایت محسوس مشترکین را به همراه داشته است.

۵-۴-۷- بررسی اثرات اقتصادی

جدول زیر به اختصار شاخص های اقتصادی طرح را بیان می کند همانطور که مشاهده می شود کاهش تلفات با خازن گذاری به شدت ارزانتر از توسعه تجهیزات و تاسیسات صنعت برق می تواند موازنه مصرف و تولید را برقرار کند.

۲۰۰۰MVAR	مرحله اول خازن گذاری ثابت فشار ضعیف
۰,۲ KW/KVAR	آزاد سازی ظرفیت نامی ناشی از خازن گذاری
۴۰۰ MW	ظرفیت نامی قابل آزاد سازی
۴۰۰-۷۰۰ M\$	ارزش ظرفیت نامی قابل آزاد سازی
۶-۷ M\$	معادل هزینه خرید و نصب خازن
حدود ۷۰-۱۰۰ مرتبه	نسبت صرفه اقتصادی

بررسی اثرات اقتصادی طرح خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف

۶-۴-۷- نتایج کلی و جمع بندی

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

تجربه ۳۰ ساله نصب خازن در مسیر شبکه های فشار ضعیف هوایی خوزستان نشان می دهد این نوع خازن گذاری از نظر عدم بروز مشکلات بهره برداری جزو مناسب ترین روش های خازن گذاری است.

اهم نتایج حاصله عبارتند از :

- کاهش تلفات در فیدرهای پربار و در نتیجه در شهر های بزرگ به مراتب بیشتر است. (رابطه تلفات با توان ۲ جریان)
- بهبود ولتاژ در جهت مسطح کردن پروفایل ولتاژ از قسمت انتهایی فیدر (و نه افزایش ولتاژ ابتدای فیدر) می باشد. (هدف اصلی طرح کاهش تلفات بوده و افزایش ولتاژ یکی از اثرات مثبت جانبی طرح بوده است)
- نیاز افزایش ظرفیت بسیاری از فیدرها و ترانسفورماتورهای توزیع برای چندین سال به تعویق افتاده است.
- قطعی کلید فیدرهای پربار کاهش قابل ملاحظه ای داشته است.
- کاهش خرابی های الکتروموتور وسایل خانگی مانند یخچال و فریزر به دلیل افت ولتاژ (افت ولتاژ موجب افزایش جریان دریافتی این وسایل ، گرم شدن زیاد سیم پیچی و در نتیجه کاهش عمر می شود) موجب افزایش رضایت مشرکین شده است.
- آمار خرابی خازن های نصب شده در مجموع حدود ۱ در ۱۰۰۰ است.
- بیشترین میزان کاهش تلفات به ازای هر خازن یا هر کیلو وار خازن مربوط به ساعات پیک بار است که جریان فیدرها نیز به طور طبیعی افزایش می یابد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

فصل هشتم:

متعادل سازی بار با استفاده از جبران ساز های خازنی

WikiPower.ir

۸-۱- مقدمه:

یکی از وظایف مهم شرکت های برق ، توزیع انرژی الکتریکی با کیفیت مناسب به مشترکین می باشد. بدلیل عدم آشنایی از الگوی بار مشترکین مختلف ، وجود مشترکین سه فاز نامتعادل، غیر یکنواخت بودن مصرف مشترکین و عدم توزیع مناسب مشترکین بین فازهای مختلف شبکه ، بار فازهای شبکه برابر نبوده و سبب ایجاد نامتعادلی می گردد. یکی از اثرات نامطلوب این پدیده کاهش کیفیت توان توزیع شده به مشترکین شبکه بوده که به صورت افت ولتاژ شدید یا

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

اضافه ولتاژ در شبکه حادث می گردد.

در این بخش سعی شده است تا پس از بررسی اثرات نامطلوب عدم تعادل و روشهای سنتی جهت کاهش اثرات این پدیده روشی جدید جهت متعادل سازی ولتاژ شبکه با استفاده از جبران سازهای خازنی ارائه گردد. در روش پیشنهادی با استفاده از خازن و روشهای کنترل آن سعی می گردد تا از جابجایی ولتاژ نول در آخر شبکه جلوگیری بعمل آید که بدین ترتیب تاثیرات مطلوبی در پروفیل ولتاژ سه فاز شبکه بوجود خواهد آمد.

نتایج بدست آمده بر روی شبکه واقعی با استفاده از روش پیشنهادی حاکی از مطلوب بودن این روش می باشد.

شبکه های توزیع فشار ضعیف چهار سمیه بوده که سه سیم آن سه فاز شبکه و سیم چهارم نیز نول شبکه می باشد که به نول ترانسفورماتور وصل می گردد. مشترکین شبکه نیز به صورت سه فاز یا تک فاز می باشند که مشترکین تک فاز از یک فاز و نول شبکه تغذیه شده و مشترکین سه فاز نیز از سه فاز و نول شبکه انشعاب می گیرند. مشترکین تک فاز شبکه معمولاً دارای مصرف خانگی و تجاری می باشند و مشترکین سه فاز نیز غالباً دارای مصرف کارگاهی، صنعتی، کشاورزی و خانگی (مناطق جنوبی کشور) می باشند.

یکی از مشکلات مهم شبکه های فشار ضعیف توزیع، عدم تعادل بار در طول خطوط می باشد. عدم تعادل در شبکه بدین معناست که توزیع بار بر روی فازهای شبکه در هر گره برابر نبوده و جمع برداری جریان های سه فاز در هر گره شبکه برابر صفر نمی گردد. این امر سبب می گردد تا یک جریان برگشتی در سیم نول شبکه جاری باشد که سبب جابجایی نقطه صفر در هر گره شده و موجب کاهش کیفیت ولتاژ در شبکه و افزایش تلفات شبکه های فشار ضعیف می گردد.

یکی از عوامل مهم ایجاد پدیده عدم تعادل در شبکه های فشار ضعیف جنوبی کشور وجود مشترکین سه فاز خانگی و تجاری می باشد که عمده مصرف این مشترکین در پیک بارهای سرمایشی می باشد. آرایش سیم کشی داخلی اینگونه مشترکین بنحوی است که بارهای سرمایشی، که دارای توان مصرفی بالا می باشند بر روی دو فاز و مصرف روشنایی و عمومی ساختمان بر روی فاز دیگر می باشد. این امر سبب می گردد تا در پیک بار فاز روشنایی کمتر از بار فازهای سرمایشی شده و سبب ایجاد عدم تعادل شدید در شبکه، گردد.

تاکنون فعالیتهای محدودی در زمینه بررسی تاثیرات عدم تعادل بار در شبکه های فشار ضعیف صورت گرفته است که محور اصلی این تحقیقات به بحث تلفات بدلیل وجود این پدیده اشاره داشته اند و در زمینه تاثیرات نامطلوب این پدیده، بر روی کیفیت ولتاژ تحقیقات چندانی صورت نگرفته است.

در این بخش ابتدا با مروری بر روابط توزیع انرژی در سیستمهای سه فاز غیر متعادل تاثیرات این پدیده کاملاً تشریح می گردد و پس از بررسی روشهای سنتی جهت کاهش اثرات این پدیده روش پیشنهادی که بر مبنای ثابت نگه داشتن ولتاژ

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

نول شبکه با استفاده از جبران ساز خازنی می باشد ارائه می گردد.

مطالعات عملی انجام شده بر روی یک شبکه نمونه واقعی تاثیرات اعمال روش پیشنهادی را مناسب ارزیابی می نماید.

۲-۸- مروری بر روابط

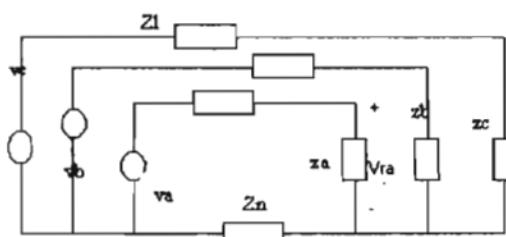
در این بخش با مروری سریع بر روابط مداری شبکه های سه فاز نامتعادل به بررسی بیشتر تاثیرات عدم تعادل بار بر روی تغییرات ولتاژ شبکه خواهیم پرداخت. فرضهای که در این بررسی صورت گرفته است عبارتند از:

۱- امپدانس داخلی منبع تغذیه (ترانسفورماتور توزیع) ناچیز است.

۲- ولتاژ منبع تغذیه سه فاز متقارن می باشد. در شکل (۱) شمای یک شبکه سه فاز چهار سیمیه با اتصال ستاره نشان

داده شده است. در صورتیکه از امپدانس خط توزیع (چون هدف بررسی جریان عدم تعادل می باشد) صرفه نظر شود

مجموعه روابط (۱) برای مدار شکل (۱) قابل بیان است.

شکل (۱): مدار شبکه سه فاز چهار سیمیه

$$V_{ra} = V \angle 0 - Z_n I_n$$

$$V_{rb} = V \angle -120 - Z_n I_n$$

$$V_{rc} = V \angle 120 - Z_n I_n$$

$$I_n = I_a + I_b + I_c$$

$$I_a = \frac{V_{ra}}{Z_a}$$

$$I_b = \frac{V_{rb}}{Z_b}$$

$$I_c = \frac{V_{rc}}{Z_c}$$

که در این روابط:

V_r : ولتاژ فاز بار

V : ولتاژ فاز منبع

Z_n : امپدانس سیم نول

I_n : جریان نول می باشد.

با توجه به مجموعه روابط (۱) تغییرات ولتاژ بار نسبت به تغییرات جریان نول به صورت رابطه (۲) قابل بیان است.

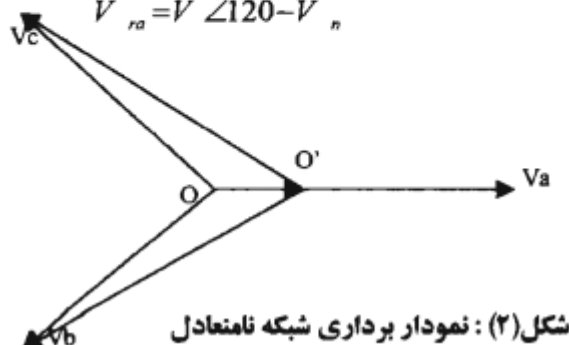
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

$$\frac{\partial V_r}{\partial I_n} = -z_n \quad (2)$$

با توجه به رابطه (۲) تغییرات ولتاژ بار متناسب حاصل ضرب تغییرات جریان نول در امپدانس سیم نول می باشد، بنابراین هر قدر امپدانس سیم نول کمتر باشد تغییرات جریان نول کمتر گردد تغییرات ولتاژ بار در طول شبکه کمتر خواهد شد. در شبکه های سه فاز متعادل به دلیل صفر بودن جریان نول اینگونه نوسانات در شبکه موجود نمی باشد.

اگر در شبکه شکل (۱) فرض کنیم که جریان فاز I_a برابر I با زاویه صفر، امپدانس خط مقاومتی خالص باشد و جریان دو فاز دیگر برابر صفر باشد در این صورت مجموعه روابط (۳) قابل بیان است. در شکل (۲) نمودار برداری ولتاژ شبکه مورد نظر در این حالت نشان داده شده است.

$$\begin{aligned} I_n &= I_a = I \\ V_n &= Z_n I \quad (3) \\ V_{ra} &= V \angle 0 - V_n \\ V_{rb} &= V \angle -120 - V_n \\ V_{rc} &= V \angle 120 - V_n \end{aligned}$$

همانگونه که ملاحظه می گردد بدلیل عبور جریان از نول شبکه نقطه O به نقطه O' انتقال یافته و این بدین معنا است که نقطه صفر اتصال ستاره جابجا شده است این امر سبب می گردد دامنه ولتاژ برخی از فازها با شدت بیشتر کاهش یابد و دامنه ولتاژ فازهای دیگر افزایش یابد که خود حساسیت ولتاژ بار را نسبت به تغییرات جریان نول افزایش خواهد داد. زمین کردن سیم نول در طول شبکه های نامتعادل سبب تثبیت نقطه صفر گره های شبکه می گردد و حساسیت ولتاژ شبکه را نسبت به عدم تعادل بار کاهش می دهد.

با توجه به بحثهای انجام شده و روشهای سنتی به منظور کم کردن اثرات عدم تعادل که به صورت تواما در شبکه انجام می گیرد عبارتند از:

- یکسان سازی توزیع بار بین فازها در طول شبکه

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

• افزایش سطح مقطع سیم نول به اندازه سیم فاز

• تثبیت ولتاژ نول در طول شبکه با زمین کردن سیم نول در نقاط مختلف شبکه

در ادامه به بحث بیشتر درباره پیشنهاد های ارائه شده خواهیم پرداخت.

۳-۸- بررسی روشهای سنتی

شبکه نمونه شامل هفت گره توزیع بار می باشد امپدانس هر فاز شبکه در هر اسپین برابر $(0.02 + j0.01)$ اهم و امپدانس سیم نول نیز در هر اسپین 0.04 اهم می باشد ضریب قدرت بارهای شبکه یکسان و برابر 0.9 و ولتاژ ابتدای خط 240 ولت می باشد. در این شبکه ابتدا فرض می کنیم بار توزیع شده در هر گره متعادل می باشد که در جدول یک اطلاعات پخش بار در این حالت نشان داده شده است:

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱ ۰	۲۳ ۴	۲۳ ۴	۲۳ ۴	۰	۸	۸	۸
-۲ ۱	۲۲ ۸	۲۲ ۸	۲۲ ۸	۰	۸	۸	۸
۳ ۲-	۲۲ ۴	۲۲ ۴	۲۲ ۴	۰	۸	۸	۸
-۴ ۳	۲۲ ۰	۲۲ ۰	۲۲ ۰	۰	۸	۸	۸
-۵ ۴	۲۱ ۷	۲۱ ۷	۲۱ ۷	۰	۸	۸	۸
-۶ ۵	۲۱ ۵	۲۱ ۵	۲۱ ۵	۰	۸	۸	۸
۷ ۶-	۲۱ ۴	۲۱ ۴	۲۱ ۴	۰	۸	۸	۸

جدول (۱): پخش بار نمونه در حالت تعادل

همانگونه که ملاحظه می گردد افت ولتاژ در طول شبکه مناسب بوده و ولتاژ نقطه صفر شبکه همواره ثابت و برابر صفر می باشد. تلفات شبکه در این حالت 14 kW که معادل 8.3% می باشد.

در صورتیکه بار فاز R در هر گره دو کیلو وات افزایش یابد و بار فاز T، 2 kW کاهش یابد وضعیت پروفیل ولتاژ در طول

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

شبکه به صورت جدول (۲) تغییر خواهد یافت .

همانگونه که مشاهده می گردد پروفیل ولتاژ فاز R به شدت کاهش یافته و ولتاژ فاز T در طول خط افزایش می یابد که در این حالت هر گونه افزایش بار در فاز R می تواند موجب ناپایداری شبکه گردد، در استانهای جنوبی کشور بدلیل استفاده فراوان از کولرهای گازی که باری معادل ۲ تا ۳ کیلووات را از شبکه می کشند تحت چنین شرایطی شبکه را کاملا ناپایدار (نوسان شدید ولتاژ، فیدر سوزی ، ترانس سوزی) می سازند، در این حالت تلفات شبکه ۱۶,۹ kw که معادل ۱۰٪ می باشد.

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱ ۰	۲۲ ۹	۲۳ ۱	۲۴ ۱	۵	۱ ۰	۸	۶
-۲ ۱	۲۱ ۹	۲۲ ۴	۲۴ ۱	۱ ۰	۱ ۰	۸	۶
۳ ۲-	۲۱ ۱	۲۱ ۸	۲۴ ۲	۱ ۴	۱ ۰	۸	۶
-۴ ۳	۲۰ ۵	۲۱ ۳	۲۴ ۲	۱ ۷	۱ ۰	۸	۶
۵ ۴-	۲۰ ۰	۲۰ ۹	۲۴ ۳	۲ ۰	۱ ۰	۸	۶
-۶ ۵	۱۹ ۷	۲۰ ۷	۲۴ ۳	۲ ۱	۱ ۰	۸	۶
۷ ۶-	۱۹ ۵	۲۰ ۶	۲۴ ۳	۲ ۲	۱ ۰	۸	۶

جدول (۲): اطلاعات پخش بار شبکه نمونه در حالت عدم تعادل بار

همانگونه که در دو حالت شبکه فوق ملاحظه گردید عدم تعادل بار در طول شبکه می تواند بطور چشم گیری کیفیت توان توزیع شده را کاهش داده و سبب عدم استفاده مناسب از تجهیزات منصوبه و افزایش تلفات شبکه گردید. در ادامه روشهای سنتی مختلف راه، که پیش از این درباره آنها صحبت شد، بر روی شبکه نمونه مورد مطالعه قرار می دهیم.

۴-۸- ایجاد تعادل بار تا حد امکان

یکی از روشهای کاهش اثرات عدم تعادل در شبکه تقسیم بار با چگالی یکنواخت در طول شبکه است ولی بدلیل یکسان

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

نبودن الگوی مصرف مشترکین این کار بسیار مشکل می باشد. یکی از راههای مناسب جهت کم کردن اثرات عدم تعادل بار انتخاب یک یا چند گره از شبکه جهت تعادل بار می باشد بگونه ای که جابجای بار در شبکه به شکلی صورت گیرد که جریان نول برگشتی از شبکه به ترانس در این گره یا گره ها برابر صفر گردد. در شبکه نمونه گره ۴ انتخاب شده و تعادل بار گره های بعد از آن صورت گرفته است که نتایج پخش بار در اینحالت در جدول (۳) آورده شده است.

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱	۲۳	۲۳	۲۳	۲	۱	۸	۶
۰	۲	۳	۷		۰		
۲	۲۲	۲۲	۲۳	۴	۱	۸	۶
۱-	۵	۷	۳		۰		
۳	۲۲	۲۲	۲۳	۵	۱	۸	۶
-	۰	۲	۰		۰		
۲							
۴	۲۱	۲۱	۲۲	۵	۲	۸	۱
-	۶	۸	۶				۴
۳							
۵	۲۱	۲۱	۲۲	۷	۱	۸	۶
-	۱	۴	۷		۰		
۴							
۶	۲۰	۲۱	۲۲	۹	۱	۸	۶
-	۸	۲	۷		۰		
۵							
۷	۲۰	۲۱	۲۲	۹	۱	۸	۶
-	۶	۰	۷		۰		
۶							

جدول (۳): پخش بار شبکه نمونه در حالت تعادل بار در گره ۴

همانگونه که ملاحظه می گردد انجام این تعادل بار در شبکه اثرات مطلوبی در پروفیل ولتاژ شبکه دارد ولی در نقاط جنوبی کشور بدلیل وزین بودن بارهای مشترکین و تغییرات شدید الگوی بار رسیدن به چنین حالتی بسیار مشکل می باشد. در این حالت تلفات شبکه ۱۴,۵ kW بوده که معادل ۰,۸٪ توان ورودی به شبکه می باشد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

۵-۸- تاثیرات زمین کردن نول در تثبیت ولتاژ

زمین کردن سیم نول شبکه در برخی از نقاط در طول خط سبب تثبیت ولتاژ نول در طول فیدر در صورت وجود عدم تعادل بار در شبکه می باشد.

شاید بتوان زمین کردن سیم نول در شبکه را مانند میخی تعبیر کرد که فقط صفر شبکه را محکم نگه داشته و از جابجای آن جلوگیری می نماید و هر قدر مقاومت الکتریکی زمین کمتر باشد جابجای نقطه صفر شبکه کمتر خواهد بود. سؤال اصلی در اینجا است که مقاومت زمین جهت تعادل بار در شبکه نامتعادل چقدر باید باشد؟

در جداول (۴) و (۵) نتایج پخش بار شبکه نمونه در حالتی که نول باس ۷ به ترتیب به چاه ارتی با مقاومت الکتریکی صفر و یک اهم وصل گردیده نشان داده شده است.

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱ ۰	۲۳	۲۳	۲۳	۲	۱	۸	۶
-۲ ۱	۲۲	۲۲	۲۳	۴	۱	۸	۶
۳ ۲-	۲۱	۲۲	۲۳	۵	۱	۸	۶
-۴ ۳	۲۱	۲۱	۲۳	۵	۱	۸	۶
۵ ۴-	۲۰	۲۱	۲۲	۴	۱	۸	۶
-۶ ۵	۲۰	۲۱	۲۲	۲	۱	۸	۶
۷ ۶-	۲۰	۲۱	۲۲	۰	۱	۸	۶

جدول (۴): پخش بار شبکه نمونه در حالت زمین کردن نول با مقاومت صفر

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱ ۰	۲۲	۲۳	۲۴	۵	۱	۸	۶
-۲ ۱	۲۲	۲۲	۲۴	۱	۱	۸	۶
۳ ۲-	۲۱	۲۱	۲۴	۱	۱	۸	۶
-۴ ۳	۲۰	۲۱	۲۴	۱	۱	۸	۶
-۵ ۴	۲۰	۲۰	۲۴	۲	۱	۸	۶
-۶ ۵	۱۹	۲۰	۲۴	۲	۱	۸	۶
-۷ ۶	۱۹	۲۰	۲۴	۲	۱	۸	۶

جدول (۵): پخش بار شبکه نمونه در حالت زمین کردن نول با مقاومت یک اهم

از نتایج آورده شده در جداول (۴) و (۵) می توان مشاهده کرد که هر چند زمین کردن نول شبکه می توان تاثیرات مناسب در کیفیت ولتاژ شبکه های نامتعادل داشته باشد ولی شرط لازم آن این است که مقاومت زمین ناچیز باشد (کمتر از ۰٫۱ اهم) که رسیدن به چنین مقاومت الکتریکی زمین بسیار مشکل و نیاز به نگهداری مناسب نیز دارد. علاوه بر دو روش سنتی فوق افزایش سطح مقطع سیم نول به اندازه سیم فاز نیز می تواند موجب بهبود پروفیل ولتاژ شبکه های نامتعادل شده که تاثیرات آن بسیار کم می باشد بطوریکه در شبکه نمونه ولتاژ فاز R در باس ۷ ، ۳ ولت افزایش می یابد.

در بین سه روشی سنتی یاد شده در فوق توزیع یکنواخت بار بین فازها در طول شبکه و زمین کردن کامل شبکه بیشترین تاثیر را در بهبود پروفیل ولتاژ فازهای شبکه های نامتعادل دارد ولی بدلیل غیر یکنواخت بودن مصرف مشترکین و عدم دستیابی به زمین کامل فعالیتهای فوق بسیار مشکل است. در مناطق جنوبی کشور بدلیل استفاده از تجهیزات سرمایشی با قدرت مصرف بالا معمولاً استفاده از روش اول غیر ممکن می باشد. افزایش سطح مقطع سیم نول هر چند تاثیراتی در

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

بهبود پروفیل شبکه های نامتعادل دارد ولی تاثیرات آن چندان نبوده و علاوه بر هزینه بر بودن این فعالیت زمانبر نیز می باشد.

۶-۸- متعادل سازی ولتاژ با جبران ساز خازنی

همانگونه که مشاهده گردید زمین کردن نول شبکه می توان تاثیرات مطلوب در متعادل سازی ولتاژ شبکه های نامتعادل داشته باشد، به بیان دیگر اگر بتوانیم ولتاژ نول گره یا گره های شبکه را صفر نماییم به هدف خواسته شده دست خواهیم یافت. این امر قابل دستیابی می باشد به شرطی که بتوانیم ولتاژی مخالف ولتاژ نول گره یا گره های شبکه تولید نماییم. جهت رسیدن به این ولتاژ لازم است جریانی به نول گره یا گره های شبکه تزریق نماییم بطوریکه حاصل ضرب این جریان در امپدانس نول دیده شده از هر گره برابر مخالف ولتاژ نول آن گره باشد. جهت بدست آوردن چنین جریانی می توان از جبران کننده های خازنی در شبکه استفاده کرد. توضیحات فوق در مجموعه روابط (۴) آورده شده است.

$$V_A = -V_{nm} = \left(\frac{Q_a}{V_a} \angle \alpha + 90 + \frac{Q_b}{V_b} \angle \beta + 90 + \frac{Q_c}{V_c} \angle \gamma + 90 \right) \times R_{nm} \quad (4)$$

که در این رابطه:

V_A : ولتاژ مورد نیاز جهت صفر شدن ولتاژ نول باس m

V_{nm} : ولتاژ نول باس m

Q_a, Q_b, Q_c : قدرت راکتیو تزریقی به فاز های a, b, c

V_c, V_b, V_a : اندازه ولتاژ فازهای a, b, c

α و β و γ : زاویه فازهای a, b, c

R_{nm} : امپدانس زمین دیده شده از باس m می باشد.

در رابطه (۴) عبارت داخل پرانتز مبین جریانی است که جبران سازهای خازنی به نول شبکه تزریق می نمایند که این جریان ۹۰ درجه از ولتاژ فاز مربوطه جلوتر است.

با مشاهده رابطه (۴) مشخص می گردد که این رابطه شامل دو معادله (قسمت حقیقی و موهومی) و سه مجهول (Q_c, Q_b, Q_a) می باشد. می توان نشان داد که جهت رسیدن به هدف تنها تزریق توان راکتیو به فاز با کمترین ولتاژ و فاز با بیشترین ولتاژ مورد نیاز می باشد، بنابراین یکی از مجهولات برابر صفر می گردد. در شبکه نمونه اگر هدف صفر کردن ولتاژ نول باس هفتم باشد تحت شرایط آورده شد، در جداول (۲) و (۴)

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$Va_7 = 207 \angle 0 \text{ v}$$

$$Vb_7 = 214 \angle -120 \text{ v}$$

$$Vc_7 = 221 \angle 120 \text{ v}$$

$$Vn_7 = 22 \angle -56 \text{ v}$$

طبق رابطه (4) می توان نوشت :

$$22 \angle 114 = \left(\frac{Q_a}{207} \angle 90 + \frac{Q_b}{211} \angle -30 + \frac{Q_c}{221} \angle -150 \right) \times 0.28$$

که در رابطه فوق با صفر قرار دادن مقدار Q_b مقادیر Q_a و Q_c به ترتیب ۱۸,۶ و ۱۱ کیلوواری بدست خواهد آمد. در جدول (۶) نتایج پخش بار شبکه تحت چنین شرایطی آورده شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد علاوه بر صفر شدن ولتاژ نول در باس ۷ ولتاژ شبکه نسبت به حالتی که نول گره ۷ زمین کامل شده بود بهبود یافته است که علت آن بهبود ضریب قدرت شبکه می باشد. در این حالت تلفات شبکه ۱۳ kw می باشد که نسبت به حالت اولیه ۳,۹ kw کاهش یافته است.

جدول (۶): صفر کردن ولتاژ نول در باس ۷

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
۰-۱	۲۲ ۲	۲۲ ۳	۲۲ ۸	۲	۱ ۰	۸	۶
-۲ ۱	۲۲ ۵	۲۲ ۶	۲۲ ۶	۴	۱ ۰	۸	۶
-۳ ۲	۲۱ ۹	۲۲ ۱	۲۲ ۳	۵	۱ ۰	۸	۶

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

-۴	۲۱	۲۱	۲۳	۵	۱	۸	۶
۳	۶	۸	۲		۰		
-۵	۲۱	۲۱	۲۳	۴	۱	۸	۶
۴	۳	۵	۰		۰		
-۶	۲۱	۲۱	۲۲	۳	۱	۸	۶
۵	۳	۴	۸		۰		
-۷	۲۱	۲۱	۲۲	۰	۱	۸	۶
۶	۴	۴	۵		۰		

جهت متعادل سازی بهتر ولتاژ در گره یا گره های شبکه می توان نقطه نول گره یا گره های مختلف را با روش پیشنهادی به مکانی انتقال داد که اندازه ولتاژ هر سه فاز شبکه در گره یا گره های شبکه برابر و در حد مطلوب باشند. مجموعه روابط ذیل چگونگی دستیابی به این هدف را تشریح می نمایند. که در این مجموعه روابط :

$$V_n' : \text{ولتاژ مورد نظر برای نول باس } m$$

$$V_0 : \text{توالی صفر ولتاژ سه فاز باس } m$$

بوده و سایر پارامترها نیز پیش از این معرفی شده اند

$$V_a + V_b + V_c - 3V_n = 3V_0 \quad (5)$$

که رابطه فوق بیان کننده واقعیت ولتاژ قبل از متعادل سازی می باشد.

$$V_a + V_b + V_c - 3V_n' = 0 \quad (6)$$

بعد از متعادل سازی ولتاژ در یک گره خاص داریم :

(۷)

از ساده سازی دو رابطه ۴ و ۵ داریم :

$$V_n' = V_n + V_0$$

که بدین ترتیب ولتاژ مورد نظر برای دست یابی به تعادل ولتاژ در باس m بدست می آید. با توجه به

$$V_A = -(V_n' + V_n) \quad (8)$$

اینکه هدف جابجایی ولتاژ نول باس m از نقطه Vn به Vn' می باشد بنابراین : با داشتن VA و قرار دادن مقادیر در رابطه

(۳) مقادیر توان راکتیو مورد نیاز در دو فاز باس m تعیین خواهد شد. در شبکه نمونه اگر هدف ایجاد تعادل ولتاژ در باس

هفتم باشد. در این صورت ولتاژ نول این باس باید $V_n' = 8 < 110$ شده که بدین ترتیب تغییرات ولتاژ نول این گره برابر $122 <$

$V_A = 29$ گردد. که با قرار دادن در رابطه (f) مقادیر قدرت راکتیو تزریقی برابر است با :

$$Q_a = 26 \text{ KVAR}$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$Q_b=0$$

$$Q_c=13\text{KVAR}$$

در جدول (۷) نتایج پخش بار در چنین شرایطی آورده شده است.

Se c	Vole(v)				P(KW)		
	R	S	T	N	R	S	T
-۱	۲۳	۲۳	۲۳	۱,	۱	۸	۶
۰	۲	۳	۷	۵	۰		
۲	۲۲	۲۲	۲۳	۲	۱	۸	۶
۱-	۶	۷	۵		۰		
۳	۲۲	۲۲	۲۳	۲	۱	۸	۶
-	۱	۳	۲		۰		
۲							
۴	۲۱	۲۲	۲۲	۱	۱	۸	۶
-	۸	۰	۹		۰		
۳							
۵	۲۱	۲۱	۲۲	۱	۱	۸	۶
-	۷	۸	۶		۰		
۴							
۶	۲۱	۲۱	۲۲	۳	۱	۸	۶
-	۷	۸	۳		۰		
۵							
۷	۲۱	۲۱	۲۱	۶	۱	۸	۶
-	۹	۹	۹		۰		
۶							

جدول (۷): تعادل ولتاژ در باس ۷

همانگونه که از نتایج آورده شده در جدول (۷) مشخص است اعمال روش پیشنهادی بر روی شبکه های نامتعادل سبب بهبود کامل پروفیل ولتاژ سه فاز در طول شبکه می گردد. در این حالت تلفات شبکه نیز $13,6 \text{ kW}$ می باشد که نسبت به حالت اولیه $3,3 \text{ kW}$ کاهش یافته است.

ذکر این نکته ضروری است که با توجه به تغییرات بار شبکه در هر لحظه لازم است مدار کنترلی، طراحی شود که با توجه به تغییرات ولتاژ گره قدرت راکتیو مورد نیاز هر لحظه را محاسبه و در مدار قرار دهد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

فصل نهم :

محاسبه ظرفیت و مکان خازن مورد نیاز در شبکه

WikiPower.ir

۹-۱-۹- روش معمول بکار گرفته شده توسط شرکت های توزیع:

۹-۱-۱- خازن ثابت

در ابتدا باید توان راکتیو حالت بی باری جبران گردد. توان مورد نیاز یک ترانس در حالت بی باری (که جهت مغناطیس شدن هسته ترانس مورد نیاز است) تقریباً ۱۰٪ ظرفیت ترانس است که عرفاً دارای ماهیت راکتیو می باشد اگر فرض شود در حالت کم باری ترانس مصرف راکتیو آن معادل حالت بی باری باشد:

$$Q_C = \%10S \qquad n = \frac{Q_C}{q}$$

Q_C : کل ظرفیت خازن مورد نیاز (KVAR)

n : تعداد کل خازن سه فاز مورد نیاز ترانسفورماتور (دستگاه)،

q : ظرفیت بانک خازنی موجود (مثلاً ۱۲,۵ کیلو وار سه فاز، ۵۰ کیلو وار سه فاز)

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

تذکر : در صورتیکه بانک خازنی ۱۲,۵ کیلو وار سه فاز باشد می توان با استفاده از جدول (۱) که متعاقبا تشریح خواهد شد تعداد خازن مورد نیاز را با مقایسه مقدار Q_c بدست آمده در جدول استخراج نمود. ضمنا تعداد خازنهای تکفاره در این حالت از ضرب تعداد خازنهای سه فاز در ۳ بدست می آید .

مکان نصب خازن (نقاط بهینه)

برای مشخص کردن محل نصب خازن و فاصله بین آنها در طول شبکه تعارف زیر را در نظر می گیریم :

L : فاصله بین خازنهای متوالی (به عبارت دیگر در صورتیکه ترانس را مبدا در نظر بگیریم در هر فیدر (ان شعاب) اولین خازن به فاصله L متر از ترانس دومین خازن به فاصله $2L$ متر از ترانس و سومین خازن به فاصله $3L$ متر از ترانس و الی آخر نصب می گردد).

H : طول کل شبکه (فیدر) منشعب شده از ترانس (متر) ،

F : شماره پایه محل نصب اولین خازن (در صورتیکه ترانس را مبدا در نظر بگیریم)

r : طول اسپن (متر)

K : ضریب فواصل نصب

n : تعداد خازن مورد نیاز

$$l = \frac{H}{n+1} \times H = K \times H \quad , \quad F = \frac{L}{r}$$

تذکر بسیار مهم: در صورتیکه از ترانس بیش از یک فیدر منشعب شده باشد (H_1 و H_2 و H_3 ...) باید با توجه به طول هر انشعاب (فیدر) ترانس تعداد خازن هر فیدر مشخص گردد (n_1 و n_2 و n_3 و ... که در واقع $n = n_1 + n_2 + n_3 + \dots$) یعنی برای انشعابات با مترای بالاتر خازن بیشتری در نظر گرفت سپس با توجه به تعداد خازن هر فیدر (انشعاب) ترانس مقادیر L و F را به جهت تعیین مکان نصب خازن محاسبه نماییم. بطور خلاصه: اگر: $H_1 > H_2 > H_3 \dots$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

در نتیجه:

$$n_1 \succ n_2 \succ n_3 \dots \Rightarrow L_1 = \frac{1}{n_1 + 1} \times H_1, L_2 = \frac{1}{n_2 + 1} \times H_2, \dots$$

تعیین جدول کلی

از آنجا که ولتاژ شبکه های توزیع در بیشتر موارد کمتر از ۴۰۰ ولت است ظرفیت موثر خازنهای فشار ضعیف طراحی شده برای ولتاژ ۴۰۰ ولت نیز کمتر از ۱۲٫۵ کیلو وار خواهد بود و معمولاً ظرفیت ۱۲ کیلو وار برای سه فاز و کیلو وار برای تکفاز در نظر گرفته می شود. بنابراین جدول زیر به شرح صفحه بعد بر اساس کیلو وار تعدیل شده تنظیم شده است.

کیلو وار سه فاز تعدیل شده فیدر Q3φ (کیلووار)	کیلو وار تک فاز تعدیل شده فیدر Q3φ (کیلووار)	تعداد خازن n دستگاه	فواصل نصب به نسبت کل طول فیدر منشعب از ترانس K
کمتر از ۶	کمتر از ۲	۰	-
۶-۱۸	۲-۶	۱	۱/۲
۱۸-۳۰	۶-۱۰	۲	۱/۳
۳۰-۴۲	۱۰-۱۴	۳	۱/۴
۴۲-۵۴	۱۴-۱۸	۴	۱/۵
۵۴-۶۶	۱۸-۲۲	۵	۱/۶
۶۶-۷۸	۲۲-۲۶	۶	۱/۷
۷۸-۹۰	۲۶-۳۰	۷	۱/۸
۹۰-۱۰۲	۳۰-۳۴	۸	۱/۹
۱۰۲-۱۱۴	۳۴-۳۸	۹	۱/۱۰
۱۱۴-۱۲۶	۳۸-۴۲	۱۰	۱/۱۱

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

جدول (۱): تعداد خازن و ضریب فاصله نصب خازنهای فشار ضعیف (۱۲,۵ کیلو وار سه فاز یا ۴ کیلو وار تک فاز) بر مبنای کیلو وار تعدیل شده

تذکر ۱ (بسیار مهم) : با توجه به اینکه رابطه $Q_c = 10\% S$ در حالت بی باری ترانس تعریف شده و از طرفی فرض می شود کلیه ترانسهای شبکه توزیع باردار هستند لذا برای تعیین ظرفیت خازن مورد نیاز شبکه ابتدا با دستگاه وارسنج حداقل وار هر ترانس را اندازه گیری و آن را Q_c نامیده و روند ارائه شده در قسمتهای قبل را تکرار می نماییم.

تذکر ۲ : جا بجایی خازن در حد یک پایه قابل قبول است. به عبارت دیگر در صورتیکه مقدار F دقیقاً با محل پایه منطبق نباشد (مثلاً محل نصب خازن بین دو پایه محاسبه شده باشد) میتوان خازن را یک پایه جلو یا عقب تر نصب نمود.

تذکر ۳: در صورتیکه بخواهیم اثر بهبود ولتاژ را با نصب خازن در نقاط انتهایی فیدرهای منشعب شده از ترانس افزایش دهیم می توان ته خط همان فیدر را بعنوان محل نصب اولین خازن در نظر گرفته و مابقی خازنها را به فواصل L متر محاسبه شده از یکدیگر نصب نمود.

تذکر ۴: برای سهولت کار در خصوص مشخص کردن فیدرهای اصلی منشعب از ترانس و شماره پایه محل نصب خازنها به جهت تشخیص سریع محل دقیق خازن هر فیدر منشعب از ترانس را با توجه به جهت های شمال ، جنوب ، شرق ، ... یا بر اساس آدرس دهی مناسب هر فیدر (منشعب) مشخص و پایه ها را با در نظر گرفتن ترانس بعنوان مبدا از عدد ۱ شماره گذاری می کنیم .

مثال:

اگر ترانسفورماتور 630 KVA دارای سه فیدر اصلی با مترهای 175، 245، 310 متر باشد محاسبه کنید : (فرضیات : بانک خازنی را 12.5 کیلو وار سه فاز در نظر بگیرید طول هر اسپن شبکه را 35 متر در نظر بگیرید جهت H1 به سمت جنوب و H2 به سمت غرب و H3 به سمت شرق در نظر گرفته شود)

الف) مقدار خازن (کیلووار مورد نیاز شبکه)

ب) تعداد خازن مورد نیاز

ج) تعیین نقاط بهینه (مکان نصب خازن در هر فیدر)

حل (بدون استفاده از جدول ۱) :

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

$$Q_c = \%10S \quad \Rightarrow 0.1 * 630 = 63 \text{KVAR} \quad (\text{الف})$$

$$n = 63 / 12.5 = 5.04 = 5 \quad (\text{ب}) \text{ تعداد کل خازن}$$

(ج) مقادیر n_1 و n_2 و n_3 را با توجه متراژ انشعابات ترانس انتخاب می کنیم:

$$F_1 = 2.5, L_1 = 1/2 * H_1 = 87.5, K_1 = 1/(n_1 + 1) = 1/2, n_1 = 1, H_1 = 175 \text{m}$$

اولین خازن در فیدر اول روی پایه دوم یا سوم بعد از ترانس نصب شود.

$$F_2 = 2.3, L_2 = 1.3 * H_2 = 82, K_2 = 1/(n_2 + 1) = 1/3, n_2 = 2, H_2 = 245 \text{m}$$

دومین و سومین خازن در فیدر دوم به ترتیب روی پایه دوم و چهارم (یا پنجم) بعد از ترانس نصب شود.

$$F_3 = 2.9, L_3 = 1.3 * H_3 = 103, K_3 = 1/(n_3 + 1) = 1/3, n_3 = 2, H_3 = 310 \text{m}$$

چهارمین و پنجمین خازن در فیدر سوم به ترتیب روی پایه سوم و ششم بعد از ترانس نصب شود.

حل با استفاده از جدول (۱):

$$\Rightarrow Q_c = \%10S$$

$$Q_c = 10 * 630 = 63 \text{ KVAR}$$

(ب) با مقایسه مقدار $Q_c = 63 \text{KVAR}$ (سه فاز) با جدول (۱) تعداد کل خازن مورد نیاز را استخراج می کنیم (در

جدول (۱) در ستون کیلو وار سه فاز ۶۳ عدد ۵۴ بین ۶۶ تا می باشد) $n = 5$

(ج) با توجه به متراژ انشعابات ($H_1 = 175 \text{m}$ و $H_2 = 245 \text{m}$ و $H_3 = 310 \text{m}$) تعداد خازنهای هر فیدر را انتخاب

می کنیم:

$$n_3 = 3, n_2 = 2, n_1 = 1$$

(بدلیل آنکه متراژ فیدرهای دوم و سوم تقریباً اختلاف کمی داشته برای هر دو فیدر تعداد خازن برابر در نظر گرفته ایم).

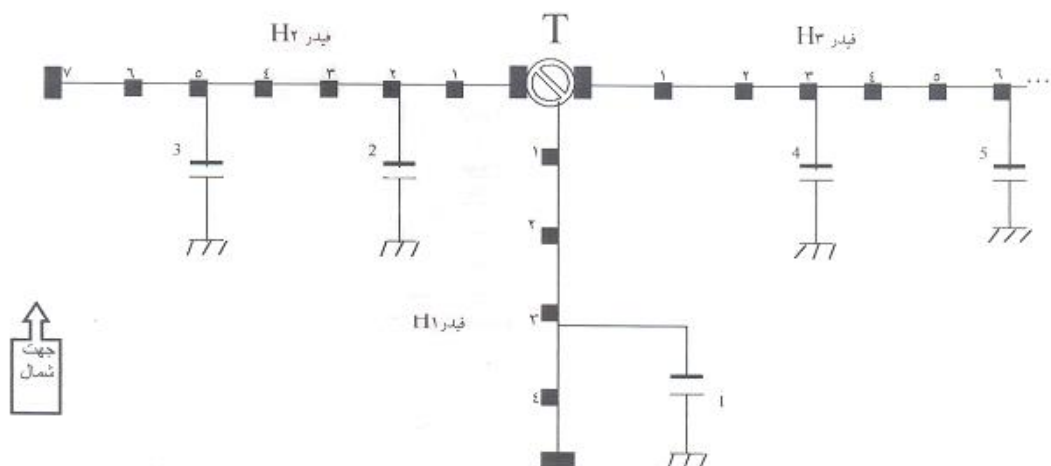
حال با مقایسه مقادیر n_1 و n_2 و n_3 با جدول (۱) ضرایب فواصل نصب را مشخص می کنیم: $K_3 = 1.3$ و $K_2 = 1.3$

$$K_1 = 1.2 \text{ و } K_2$$

بنابراین: مقادیر L_1 و L_2 و L_3 همانند قبل محاسبه می شود.

مدار شبکه (کروکی):

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۹-۱-۲- خازن سوئیچ شونده:

قبل از نصب خازن سوئیچ شونده باید حداقل بار راکتیو فیدر به وسیله خازن ثابت جبران شده باشد.

ظرفیت خازن ها ۱۲,۵ KVAR در ۴۰۰ V است. از آنجا که ولتاژ شبکه های فشار ضعیف در بیشتر موارد کمتر از ۴۰۰ است ظرفیت خازن نیز کمتر از ۱۲,۵ KVAR خواهد بود. برای سادگی ظرفیت خازن ۱۲KVAR برای سه فاز و ۴ KVAR برای تک فاز فرض شده است.

بر خلاف نحوه تعیین ظرفیت خازن ثابت (بر مبنای حداقل بار راکتیو) ظرفیت خازن سوئیچ شونده با توجه به حداکثر بار راکتیو فیدر تعیین می شود. جدول زیر ضرایب برآورد پیک بار برای تخمین حداکثر بار راکتیو فیدر را نشان می دهد. در صورتیکه توان راکتیو اندازه گیری شده و یا برآورد شده پیک بار بیش از ۱۲KVAR باشد نصب یک دستگاه خازن سوئیچ شونده مجاز است.

ضرایب برآورد پیک بار

(ضرایب برآورد با توجه به خصوصیات بار منطقه قابل اصلاح است)

زمان اندازه گیری	فصل کم باری	فصل پر باری
ساعات پیک	۱,۵	۱
ساعات بار پایه	۲	۱,۵
ساعات حداقل بار	۲,۵	۲

- مثال : در ساعت ۱۰ صبح (بار پایه) یک روز فصل کم باری بار راکتیو سه فاز فیدر ۱20 KVAR است. با توجه به جدول بالا ضریب برآورد پیک بار ۲ بوده و بنابراین KVAR تخمینی در ساعات پیک بار 30 KVAR است. از این

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

رو نصب خازن سوئیچ شونده مجاز است.

نکات:

1- خازن سوئیچ شونده به گونه ای طراحی شده که با افزایش بار راکتیو از ۹ KVAR وصل و پس از تقلیل آن به کمتر از ۶KVAR قطع شود (به ترتیب ۳ KVAR و ۲ KVAR، برای فاز نمونه گیری)

۲- با توجه به اولویت جبران حداقل بار راکتیو فیدر به وسیله خازن ثابت نصب خازن سوئیچ شونده برای فیدرهای پرباری انجام شود که حداقل بار راکتیو آنها توسط خازن ثابت جبران شده باشد. در غیر اینصورت خازن سوئیچ شونده به طور دائم در حالت وصل باقی مانده از قابلیت سویچینگ آن استفاده نخواهد شد. (در حالیکه بهای آن حدود ۳ برابر خازن ثابت است)

۳- به دلیل امکان قطع و وصل مکرر و تاثیر نامطلوب متقابل خازن های سوئیچ شونده متعدد در یک فیدر این دستورالعمل برای نصب تنها یک خازن در هر فیدر تدوین شده اگر چه برای جبران کامل نیاز به تعداد بیشتری خازن سوئیچ شونده باشد.

۴- با توجه به ضرورت وجود جمپر در محل نصب خازن می باید خازن بر روی یکی از پایه های انتهایی (دارای جمپر) نصب شود.

۵- جهت جریان جمپر عبوری از CT باید هم جهت فلش روی درپوش خازن باشد. همچنین سیم فاز ولتاژ نمونه گیری (نزدیکترین سیم به CT) باید به همان فاز وصل شود. در غیر اینصورت سویچینگ انجام نمی شود.

۶- در صورت نامناسب بودن محل نصب و دور شدن محل نصب خازن از پایین ترین فاز از جمپر با طول بیشتر استفاده شود.

۷- سه رشته کابل حتما باید به سمت ابتدای فیدر به شبکه منتقل شوند تا جریان خازن موجب تغییر جریان نمونه گیری نشود.

۸- برای اتصال روی خط گرم ابتدا توسط یک قطعه کابل با طول مناسب جمپری به موازات جمپر مورد نظر بسته شود تا هنگام باز شدن جمپر فاز مربوطه بی برق نشود.

۹- هنگام مانور خط در صورت احتمال تغییر جهت جریان به نماینده خازن گذاری شرکت توزیع اطلاع داده شود.

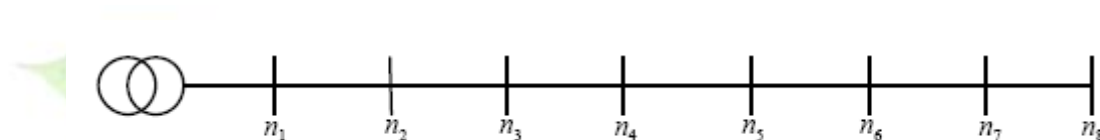
مکان نصب پیشنهادی :

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

توصیه می شود خازن در حوالی میانه فیدر نصب شود. اگر در میانه فیدر پایه انتهایی نباشد نزدیکترین پایه انتهایی به میانه از سمت ابتدای فیدر انتخاب شود. اگر قبلا خازن ثابت در محل پایه انتخابی نصب شده مکان خازن ثابت اصلاح شود.

۲-۹- خازن گذاری در شبکه های فشار ضعیف بر مبنای توزیع تجمعی مشترکین

توزیع غیر یکنواخت بار در شبکه فشار ضعیف مطالعه و بررسی آن را پیچیده نموده است از طرفی با توجه به تعداد قابل توجه مشترکین یک فیدر فشار ضعیف امکان دست یابی به الگوی مصرف تک مشترکین امکان پذیر نیست لذا بایستی با استفاده از تقریب های مهندسی قابل قبول و جمع آوری حداکثر اطلاعات قابل دستیابی نسبت به بررسی، مطالعه و اصلاح شبکه فشار ضعیف اقدام نمود. شکل (۲) یک فیدر فشار ضعیف شعاعی ساده را نشان می دهد.

شکل (۲): فیدر فشار ضعیف نمونه

در این شبکه مفروضات زیرا را داریم:

الف: از عدم تعادل بار در این شبکه صرف نظر می گردد زیرا چنانچه شبکه دارای عدم تعادل بار قابل توجه باشد نصب جبران ساز توان راکتیو اثر معکوس دارد لذا اگر شبکه دارای عدم تعادل بار باشد ابتدا بایستی نسبت به اصلاح عدم تعادل بار اقدام و سپس به جبران سازی آن پرداخته خواهد شد.

ب: توزیع مشترکین در طول فیدر غیر یکنواخت فرض می گردد به طوری که تعداد مشترکین در پایه ها با هم برابر نخواهند بود.

ج: از خازنهای 12.5 KVAR جهت جبران سازی توان راکتیو استفاده خواهد شد.

د: حداقل توان راکتیو ابتدای فیدر مشخص می باشد.

ه: میزان مصرف مشترکین را یکسان فرض می کنیم.

سهام هر مشترک از حداقل توان راکتیو ابتدای فیدر از رابطه زیر تعیین می گردد:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$q_{cr} = \frac{Q_{\min}^F}{\sum_{i=1}^n n_i}$$

که در آن:

q_{cr} : حداقل توان راکتیو مصرفی هر مشترک

$Q_{\min}^F$: حداقل توان راکتیو فیدر

n_i : مجموع تعداد مشترکین پایه i ام

n : تعداد کل پایه ها

می باشد.

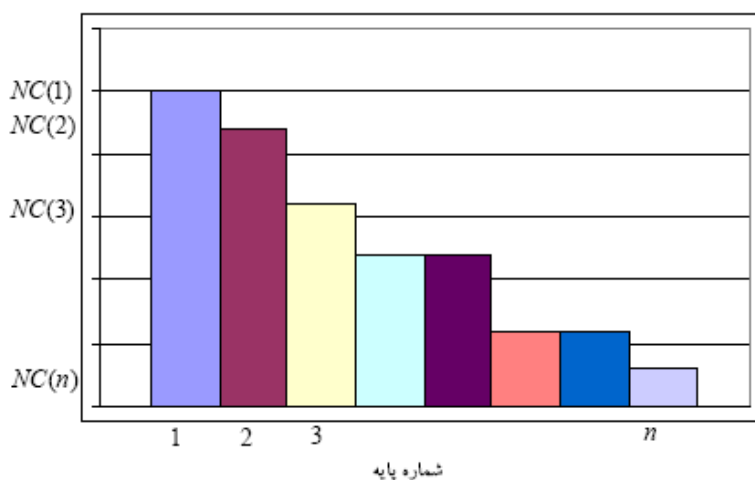
نمودار تجمعی توزیع مشترکین در طول فیدر مطابق شکل (۳) ترسیم می گردد که در آن محور افقی شماره پایه ها و محور عمودی بیانگر مجموع مشترکین پس از هر پایه است.

که در آن:

$$NC(i) = \sum_{j=i}^n n_j$$

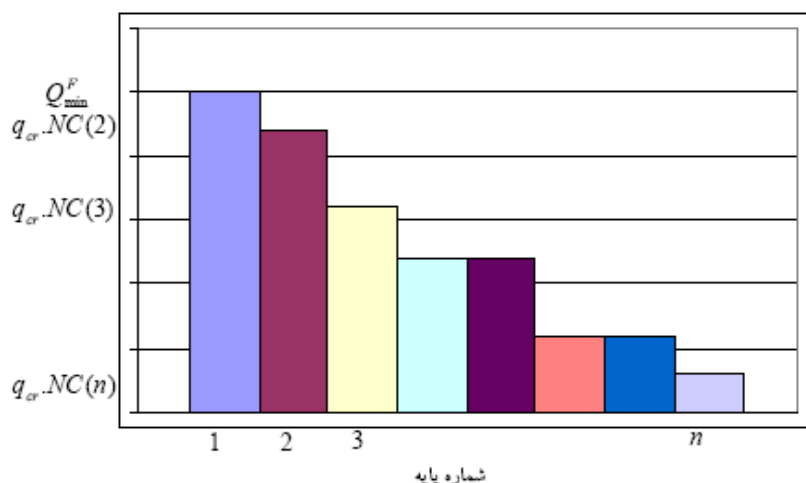
می باشد.

از ضرب محور عمودی شکل (۳) در q_{cr} منحنی توان راکتیو تجمعی فیدر قابل دستیابی است:

شکل (۳): نمودار تجمعی مشترکین در طول فیدر

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل (۴): منحنی توان راکتیو تجمعی فیدر

حال به شرح زیر نسبت به انتخاب محل نصب جبران سازی های توان راکتیو KVAR ۱۲,۵ اقدام می کنیم:

الف: از انتهای فیدر به سمت ابتدای فیدر حرکت نمود. اولین نقطه ای (نقطه حساس) که توان راکتیو آن بزرگتر یا مساوی 12,5 KVAR را تعیین می کنیم.

ب: پس از تعیین نقطه حساس، میانگین مشترکین نقطه حساس تعیین شده تا انتهای فیدر محاسبه و به کمک آن نقطه میانی محدوده فوق تعیین می گردد، این نقطه به عنوان اولین گزینه جهت نصب خازن می باشد.

ج: نمودار توان راکتیو تجمعی اصلاحی فیدر را پس از نصب جبران ساز توان راکتیو از اولین نقطه ترسیم می گردد.

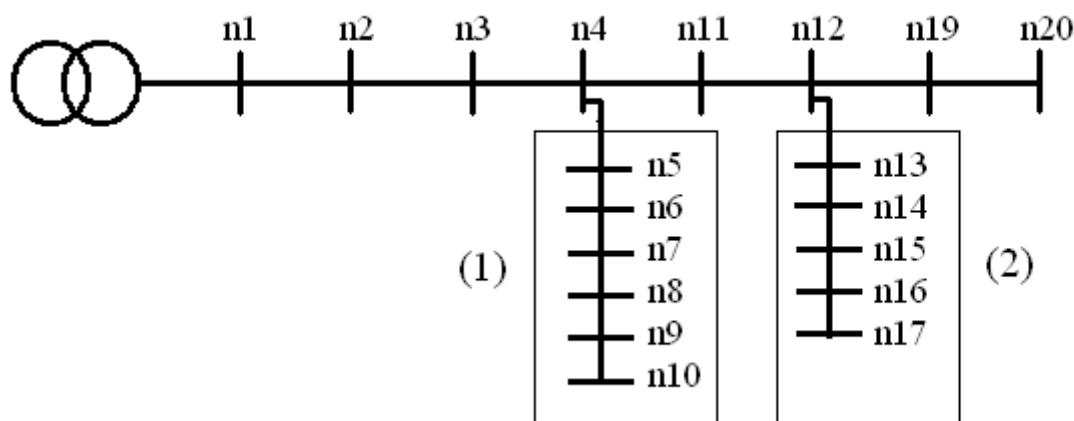
د: از آخرین نقطه حساس تعیین شده (صفر توان راکتیو) به سوی ابتدای فیدر حرکت می کنیم و مشابه حالت قبل اولین نقطه ای که نمودار تجمعی توان راکتیو آن بزرگتر یا مساوی KVAR ۱۲,۵ گردد بعنوان نقطه حساس بعدی معرفی می شود. میانگین تعداد مشترکین بین این نقطه حساس و نقطه حساس قبل به عنوان محل نصب خازن بعدی است.

ه: نمودار تجمعی اصلاحی فیدر را پس از نصب جبران ساز توان راکتیو در نقطه حساس تعیین شده ترسیم می کنیم و سپس الگوریتم را از بند (د) تکرار می کنیم.

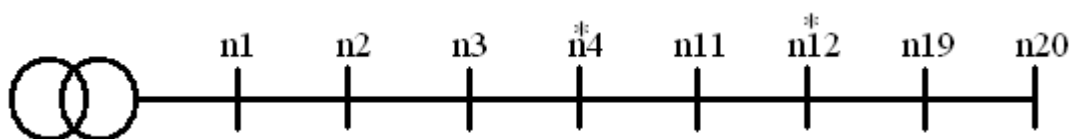
این روش در عین سادگی مفاهیم مهمی را رعایت می نماید از جمله با این روش به حداکثر کاهش تلفات دست خواهیم یافت و پروفیل ولتاژ مناسب ترین وضعیت را خواهد داشت.

حال اگر فیدر مورد مطالعه مطابق شکل (۵) باشد، بخشهای (۱) و (۲) مطابق روش بیان شده بررسی و در صورت امکان هر یک از بخشهای (۱) و (۲) به صورت مستقل جبران سازی گردیده و مشترکین مازاد جبران سازی نشده بعنوان مشترکین متمرکز مطابق شکل (۶) در ابتدای انشعاب لحاظ گردیده و با استفاده از روش بیان شده فیدر مورد مطالعه قرار می گیرد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل (۵): فیدر فشار ضعیف مورد مطالعه با انشعاب فرعی

شکل (۶): فیدر فشار ضعیف پس از جبران سازی فیدر های فرعی

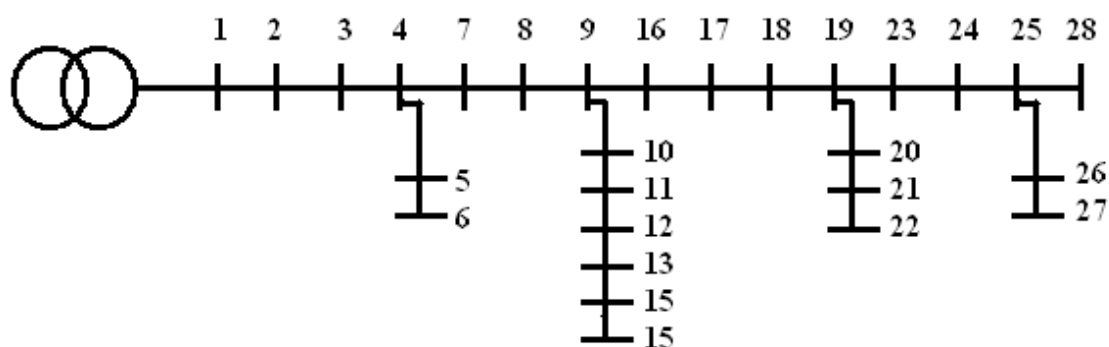
تذکر: تعداد مشترکین شین ۱۴م در شکل (۶) برابر است با مشترکین ۱۴م در شکل (۵) بعلاوه مشترکین جبران سازی نشده شاخه فرعی (۱)

تعداد مشترکین شین ۱۲م در شکل (۶) برابر است با مشترکین ۱۲م در شکل (۵) بعلاوه مشترکین جبران سازی نشده شاخه فرعی (۲)

جا یابی بهینه خازن در یک فیدر فشار ضعیف نمونه واقعی

بخشی از شبکه فشار ضعیف به روش بیان شده مورد مطالعه قرار گرفته است که در اینجا یک فیدر نمونه از آن آورده شده است. شکل (۷) فیدر نمونه واقعی مورد مطالعه را نشان می دهد که در جدول (۱) اطلاعات مربوط آن آورده شده است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل (۷): فیدر نمونه مورد مطالعه واقعی

جدول ۱: تعداد مشترکین در هر پایه

شماره پایه	تعداد مشترک هر فاز R	تعداد مشترک هر فاز S	تعداد مشترک هر فاز T	تعداد کل مشترکین پایه
۱	۱	۱	۱	۳
۲	۰	۰	۰	۰
۳	۲	۲	۱	۵
۴	۱	۱	۱	۳
۵	۱	۱	۲	۴
۶	۱	۱	۱	۳
۷	۲	۲	۲	۶
۸	۱	۲	۲	۵
۹	۱	۱	۱	۳
۱۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	۱	۱	۱	۳
۱۲	۲	۲	۰	۴
۱۳	۱	۱	۱	۳

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۴	۲	۱	۱	۱۴
۳	۱	۱	۱	۱۵
۰	۰	۰	۰	۱۶
۴	۲	۱	۱	۱۷
۰	۰	۰	۰	۱۸
۵	۱	۲	۲	۱۹
۲	۱	۰	۱	۲۰
۰	۰	۰	۰	۲۱
۲	۰	۱	۱	۲۲
۱	۱	۰	۰	۲۳
۳	۱	۱	۱	۲۴
۲	۰	۱	۱	۲۵
۳	۱	۱	۱	۲۶
۲	۱	۱	۰	۲۷
۲	۱	۰	۱	۲۸

حداقل توان راکتیو ابتدای فیدر برابر با ۲۷,۱ KVAR می باشد لذا حداقل توان راکتیو هر مشترک این فیدر عبارت است

از:

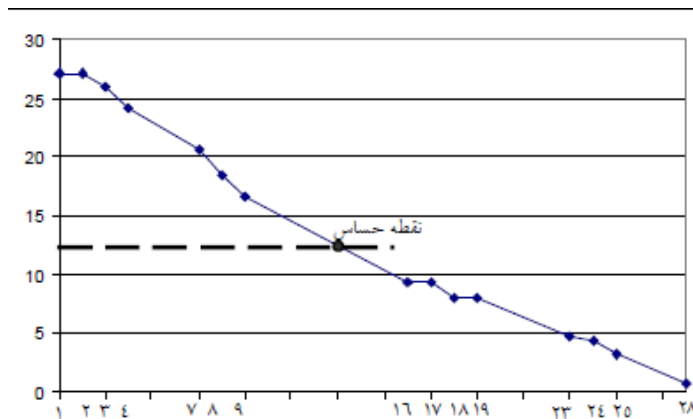
$$q_{cr} = \frac{Q_{\min}^F}{\sum_{i=1}^n n_i} = \frac{27.1}{75} = 0.3613$$

با توجه به حداقل توان راکتیو هر مشترک، نصب خازن در شاخه های فرعی مقدور نیست و برای یافتن مکان مناسب

نصب در شاخه اصلی ابتدا مشترکین شاخه های فرعی را به سر انشعاب منتقل نموده سپس منحنی توزیع تجمعی توان

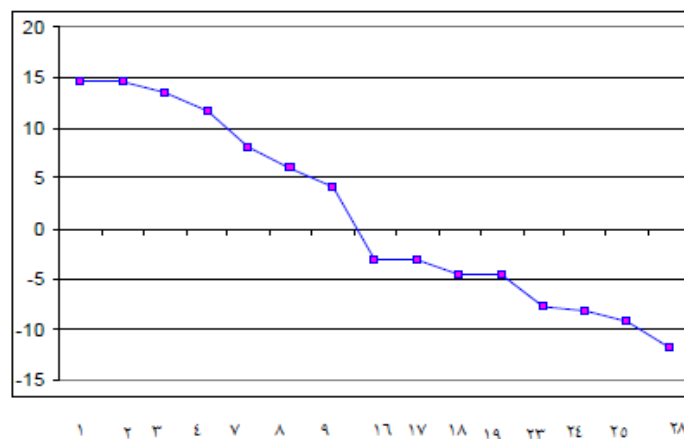
راکتیو آن را ترسیم می کنیم:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرمان سایت و به همراه فونت های لازم

شکل ۸: منحنی توزیع تجمعی مشترکین

اولین نقطه حساس گره ۹ است و محل نصب خازن گره ۱۶ می باشد. منحنی توزیع تجمعی فیدر پس از نصب خازن در گره ۱۶ در شکل (۹) نشان داده شده است.

شکل ۹: منحنی توزیع تجمعی مشترکین پس از نصب اولین خازن

به طریق مشابه عمل نموده نقطه حساس دیگر گره ۳ می باشد و محل مناسب نصب خازن گره ۴ می باشد.

اگر در همین فیدر با دستورالعمل خازن گذاری موجود در شرکتهای توزیع اقدام به خازن گذاری می کردیم بایستی در گره های ۸ و ۱۹ خازن نصب می شد که در این صورت اضافه ولتاژ ناشی از عدم استقرار خازن در مرکز ثقل توان راکتیو و اضافه ولتاژ ناشی از نوسانات بار موجب آسیب دیدن خازن و برخی مشترکین خواهد شد که این مساله در چند شرکت توزیع رخ داده است. این فیدر به روش جستجوی کامل مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن با روش ارائه شده، یکسان است.

در جدول صفحه بعد مقایسه ای بین دو روش انجام گرفته است:

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

ردیف	ولتاژ قبل از جبران سازی	ولتاژ بعد از جبران سازی به روش معمول در پیک	ولتاژ بعد از جبران سازی به روش پیشنهادی در پیک	ولتاژ بعد از جبران سازی به روش معمول در حداقل بار	ولتاژ بعد از جبران سازی به روش پیشنهادی در حداقل بار
۱	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۸	۲۲۸
۲	۲۱۶،۴۵	۲۱۶،۷۵	۲۱۶،۷۵	۲۲۷،۴۲	۲۲۷،۴۲
	۹	۹۹	۹۹	۲	۲
۳	۲۱۲،۹۰۴	۲۱۲،۵۲	۲۱۲،۵۲	۲۲۶،۸۴	۲۲۶،۸۴
	۹	۰۷	۰۷	۶۸	۶۸
۴	۲۰۹،۷۴	۲۱۰،۶۶۷	۲۱۰،۵۱۱	۲۲۶،۳۷	۲۲۶،۳۷
	۴۵	۳	۲	۰۴	۰۴
۵	۲۰۹،۵۳	۲۱۰،۴۶۰	۲۱۰،۳۰۴	۲۲۶،۳۱	۲۲۶،۳۱
	۹۴	۳	۴	۸۴	۸۴
۶	۲۰۹،۳۹	۲۱۰،۳۱۲	۲۱۰،۱۵۶	۲۲۶،۲۸۱	۲۲۶،۲۸۱
	۱۷	۳	۵	۴	۴
۷	۲۰۶،۹۳	۲۰۸،۰۱۲	۲۰۷،۸۵	۲۲۵،۸۲	۲۲۵،۹۸
	۸	۸	۶۳	۶	۵۶
۸	۲۰۴،۴۲	۲۰۵،۵۶	۲۰۵،۴۹	۲۲۵،۳۳	۲۲۵،۶۷
	۷۴	۴۲	۷۵	۶۳	۷۹
۹	۲۰۲،۲۶	۲۰۳،۶۵	۲۰۳،۴۹	۲۲۴،۹۷	۲۲۵،۲۹
	۹۴	۱۳	۳۹	۶۳	۹۶
۱۰	۲۰۱،۲۹۲	۲۰۲،۶۷	۲۰۲،۵۱۷	۲۲۴،۷۳	۲۲۵،۰۵
	۷	۴۸	۳	۲۲	۵۵
۱	۲۰۰،۳۱۶	۲۰۱،۰۹۸	۲۰۱،۳۴۰	۲۲۱،۱۸۸	۲۲۱،۰۱۱۵
		۵	۷	۰	
۱	۱۹۹،۴۸	۲۰۰،۸۶۹	۲۰۰،۷۱۲	۲۲۴،۲۸۱	۲۲۴،۶۰۴
	۶۹	۸	۲	۱	۵
۲	۱۹۹،۱۳	۲۰۰،۵۱۴	۲۰۰،۳۵	۲۲۴،۱۹۱	۲۲۴،۵۱۵
	۴۸	۲	۷	۹	۱

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۲۲۴,۱۳۹		۲۰۰,۱۴۹	۲۰۰,۳۰۶	۱۹۸,۹۳	۱
۸	224.4	۹	۸	۰۵	۴
	62				
۲۲۴,۱۰۲	۲۲۴,۴۲	۲۰۰,۰۰۲	۲۰۰,۱۵۸	۱۹۸,۷۸	۱
۸	۵۸		۸	۲۹	۵
۲۲۴,۸۷	۲۲۵,۲۰	۲۰۲,۴۵	۲۰۲,۷۷	۲۰۱,۲۳	۱
۸۳	۳۲	۸۱	۳۵	۵۹	۶
۲۲۴,۶۱۹	۲۲۵,۱۰۷			۲۰۰,۲۰۲	۱
	۶	۲۰۱,۴۲۲	۲۰۱,۸۹۶۱	۵	۷
		۴			
۲۲۴,۳۷	۲۲۵,۰۲	۲۰۰,۴۴۵	۲۰۰,۹۱۹	۱۹۹,۲۲	۱
۵	۸۱	۸	۷	۵۸	۸
۲۲۴,۱۳۰	۲۲۴,۹۴	۱۹۹,۴۶	۱۹۹,۹۴	۱۹۸,۲۴	۱
۹	۹۶	۹۲	۳۲	۲۱	۹
۲۲۴,۱۰۹	۲۲۴,۹۲	۱۹۹,۳۸	۱۹۹,۸۵	۱۹۸,۱۵	۲
	۸	۰۴	۵۲	۸۱	۰
۲۲۴,۰۵۰	۲۲۴,۸۶	۱۹۹,۱۴۳	۱۹۹,۶۱۹	۱۹۷,۹۱۹	۲
۱	۹۴	۷	۲	۶	۱
۲۲۳,۹۹۱	۲۲۴,۸۱۰	۱۹۸,۹۰	۱۹۹,۳۸	۱۹۷,۶۸	۲
۲	۷	۷	۳۲	۱۱	۲
۲۲۴,۰۰۴	۲۲۴,۸۲	۱۹۸,۹۶	۱۹۹,۴۳	۱۹۷,۷۴	۲
۶	۲۹	۶۳	۹۱	۹۷	۳
۲۲۳,۸۵	۲۲۴,۶۷	۱۹۸,۳۷	۱۹۸,۸۴	۱۹۷,۱۵	۲
۶۵	۴۶	۴۶	۶۹	۹۳	۴
۲۲۳,۷۴	۲۲۴,۵۶	۱۹۷,۹۳	۱۹۸,۴۰۲	۱۹۶,۷۱	۲
۵۴	۳۴	۰۸	۸	۶۵	۵
۲۲۳,۶۵	۲۲۴,۴۷	۱۹۷,۵۷	۱۹۸,۰۴	۱۹۶,۳۶	۲
۶۲	۳۷	۶۱	۷	۵	۶
۲۲۳,۶۰۴	۲۲۴,۴۲۱	۱۹۷,۳۶	۱۹۷,۸۳	۱۹۶,۱۶۱	۲
	۲	۹۵	۹۳	۲	۷
۲۲۳,۷۸	۲۲۴,۶۰۰	۱۹۸,۹۷	۱۹۸,۵۵	۱۹۶,۰۰۴	۲
۲۴	۴	۸۷	۰۰	۰	۸
%۰,۲	%۰,۶	%۱۱,۷	%۱۰,۲	درصد کاهش تلفات	

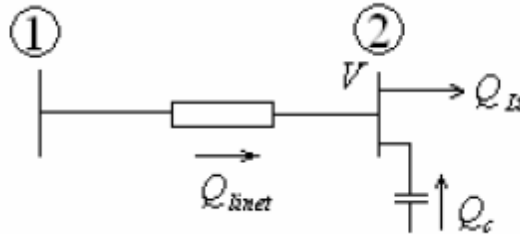
برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

۳-۹- خازن گذاری بدون توجه به سطح ولتاژ و با توجه به شعاعی بودن:

در این قسمت مسئله خازن گذاری بهینه در فیدرهای شعاعی شبکه های توزیع فرمولبندی و یک راه حل تحلیلی جدید برای حل مسئله ارائه شده است. اعمال روش خازن گذاری مطرح شده در این بخش مستقل از سطح ولتاژ سیستم مورد مطالعه می باشد و تنها محدودیت آن شعاعی بودن سیستم قدرت مورد بررسی است. لذا از روش ارائه شده می توان در شبکه های فشار ضعیف و فشار متوسط منتهی با ساختار شعاعی استفاده کرد. تابع هدف در مسئله بهینه سازی، کاهش تلفات انرژی با در نظر گرفتن هزینه خازنهای به کار رفته و همچنین برای اولین بار هزینه تامین توان راکتیو مورد نیاز بارهای شبکه است. در روش پیشنهادی هر دو پارامتر مقدار و محل بهینه خازنهای ثابت در فیدرهای با توزیع بار غیر یکنواخت با احتساب مقادیر متوسط بار در دوره های زمانی معین و با وجود یا نبود فیدرهای فرعی توسط فرمولهای بسته ریاضی محاسبه گردیده است. روش ارائه شده در این بخش به عنوان یک آلترناتیو جدید با قابلیت دقت بیشتر و ارائه مدلی نزدیک به شرایط موجود و حذف فرضیات غیر واقعی نسبت به سایر روشهای تحلیلی دیگر میتواند در عمل مورد استفاده برقهای منطقه ای واقع شود.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

فرض کنید خط انتقالی با ولتاژ V و مقاومت R انرژی الکتریکی مصرف کننده ای را در نقطه ۲ تامین میکند (شکل ۱). بار موجود توان راکتیو متغیر با زمان را مصرف می کند. اگر جبران کننده ای در سر بار نصب نشده باشد، $Q_c=0$ هزینه تولید و انتقال توان راکتیو از خط انتقال در مدت زمان T را می توان از رابطه (۱) به دست آورد.

شکل (۱): نمودار مربوط به نحوه تولید، توزیع و مصرف انرژی الکتریکی

$$C_1 = \int_0^T Q_{Lt}^2 \left(\frac{Rb}{V^2} \right) dt + c_1 \int_0^T Q_{Lt} dt \quad (1)$$

در رابطه فوق داریم:

• b_1 : هزینه هر کیلو وات ساعت در

نقطه ۱

• c_1 : هزینه تولید هر کیلو وار ساعت در

نقطه ۱

در صورتیکه خازن ثابتی با ظرفیت در نقطه ۲ نصب شود هزینه تولید و انتقال توان راکتیو به صورت رابطه (۲) خواهد بود.

$$C_2 = \int_0^T Q_{linet}^2 \left(\frac{Rb}{V^2} \right) dt + c_1 \int_0^T Q_{linet} dt + c_c Q_c \quad (2)$$

در رابطه فوق C_c هزینه هر کیلو وار خازن نصب شده در نقطه ۲ است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

لذا کار گذاری خازن ثابت با ظرفیت Q_c در سر بار زمانی قابل توجیه است که طبق رابطه (۳) داشته باشیم:

$$E = C_1 - C_2 > 0 \quad (3)$$

با جای گذاری عبارات مربوط به C_1 و C_2 در رابطه (۳) و همچنین با در نظر گرفتن روابط (۴) و (۵) به رابطه (۶) می رسیم:

$$Q_c + Q_{line} = Q_{Lt} \quad (4)$$

$$Q_L = \frac{1}{T} \int_0^T Q_{Lt} dt \quad (5)$$

$$E = \left[\frac{2Q_L RbT}{V^2} - (c_c - c_1)T \right] Q_c - \frac{RbT}{V^2} Q_c^2 \quad (6)$$

با فرض پارامتر های A_1 و A_2 طبق روابط (۷) و (۸) معادله (۹) هم ارز معادله (۶) شده و با مشتق گیری از این رابطه مقادیر بهینه Q_{line} ، E_{max} و Q_{ce} از روابط (۱۰)، (۱۱)، (۱۲) به دست می آیند.

$$A_1 = \frac{2Q_L RbT}{V^2} - (c_c - c_1)T \quad (7)$$

$$A_2 = \frac{RbT}{V^2} \quad (8)$$

$$E = A_1 Q_c - A_2 Q_c^2 \quad (9)$$

$$Q_{line} = \frac{(c_c - c_1)}{2b} \left(\frac{V^2}{R} \right) \quad (10)$$

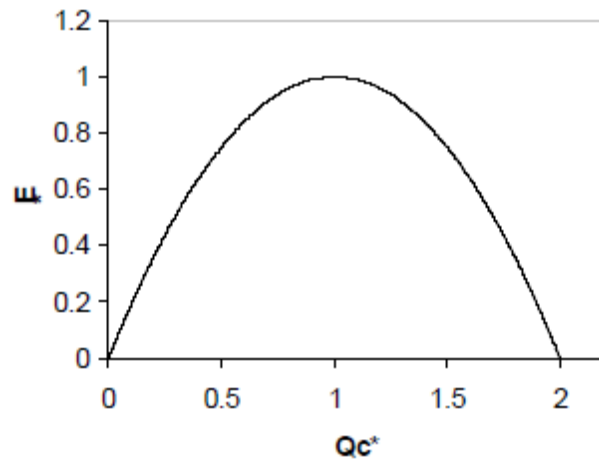
$$E_{max} = \frac{Q_{ce}}{V^2} RbT \quad (11)$$

$$Q_{ce} = \frac{A_1}{2A_2} = Q_L - \frac{(c_c - c_1)V^2}{2bR} \quad (12)$$

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

با نرمالیزه کردن معادله (۹) توسط مقادیر Q_{ce} و E_{max} این معادله به صورت رابطه (۱۳) تغییر می یابد.

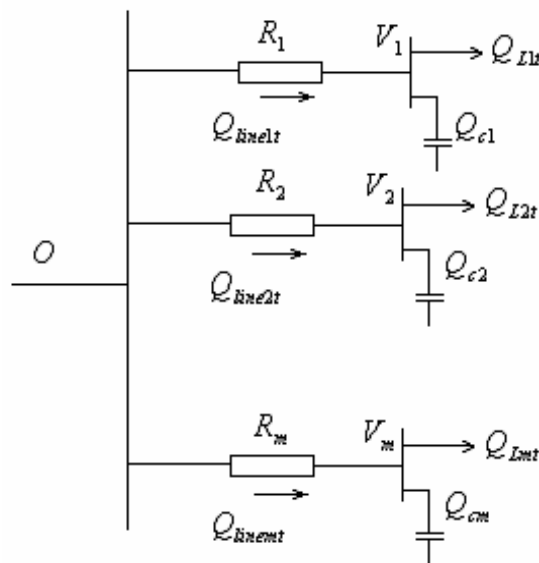
$$E_* = 2Q_{c*} - Q_{c*}, E_* = \frac{E}{E_*}, Q_{c*} = \frac{Q_c}{Q_{ce}} \quad (13)$$

شکل (۲): دیاگرام نرمالیزه شده صرفه اقتصادی بر حسب ظرفیت خازنی منصوبه

همانطوری که مشاهده می شود حداکثر مقرون به صرفه گی نصب خازن Q_c ، $E_* = 1$ در $Q_c = Q_{ce}$ حاصل میشود. هر گونه انحراف از مقدار Q_{ce} در قالب بیشبود، $1 < Q_{c*}$ یا کمبود $Q_{c*} < 1$ ، جبرانسازی کاهش صرفه اقتصادی خازن منصوبه می گردد. نمودار شکل (۲) نشان میدهد که اگر تزریق توان راکتیو دو برابر بهینه آن باشد صرفه اقتصادی منفی شده و این به معنی افزایش هزینه است. با معلوم بودن ضرایب A_i میتوان مقادیر بهینه خازنها را در شبکه های پیچیده تر با روش فوق محاسبه کرد. برای شروع کار شبکه شعاعی شکل (۳) را در نظر میگیریم.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

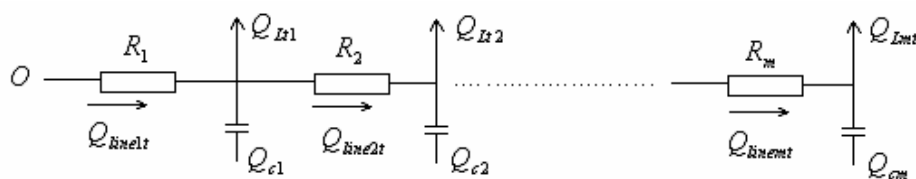
شکل (3): نحوه اتصال m مصرف کننده از طریق فیدرهای اختصاصی به منبع واحد O

فرض بر این است که به تعداد m مصرف کننده از منبع واحد O تغذیه میکنند و در سر هر یک از مصرف کننده ها خازن ثابتی به ظرفیت QC نصب شده است. اگر فرض کنیم که بارهای موجود در هر فیدر مستقل از هم باشند میتوان شبیه دسته معادلات (۱۰) الی (۱۲) توانهای راکتیوی که باید به صورت بهینه و اقتصادی از فیدر های مربوطه عبور کنند از رابطه (۱۴) به دست آورد.

$$\frac{V_i^2 (c_{ci} - c_c)}{2b} = R_i Q_{line ic} \quad (14)$$

شکل (۴) یک فیدر اصلی با انشعابات متناظر با آن را نشان می دهد. در این شکل بر سر هر انشعاب I خازن ثابتی به ظرفیت مجهول Q_{ci} نصب شده است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر م سایت و به همراه فونت های لازم

شکل (۴): ساختار یک فیبر عمومی به تعداد m مصرف کننده توزیع شده روی آن

بدون نصب هیچگونه خازنی در مدار هزینه تولید و انتقال توان راکتیو به مصرف کننده ها از رابطه (۱۵) به دست می آید.

$$C_1 = \sum_{i=1}^m R_i \left(\sum_{j=1}^m Q_{Lj} \right)^2 \left(\frac{bT_i}{V^2} \right) + c_1 \sum_{i=1}^m Q_{Li} T_i \quad (15)$$

با فرض وجود خازن ها در مدار تابع هزینه طبق رابطه (۱۶) محاسبه می شود.

$$C_2 = \sum_{i=1}^m R_i \left[\sum_{j=i}^m (Q_{Lj} - Q_{cj}) \right]^2 \frac{bT_i}{V^2} + c_1 \sum_{i=1}^m (Q_{Li} - Q_{ci}) T_i + c_c \sum_{i=1}^m Q_{ci} T_i \quad (16)$$

طبق معمول تابع صرفه اقتصادی مشابه رابطه (۳) از تفاضل دو تابع هزینه فوق به دست می آید.

$$E = C_1 - C_2 \quad (17)$$

پس از دیفرانسیل گیری از رابطه فوق نسبت به پارامتر Q_{ci} دستگاه معادلات ذیل حاصل می شود.

$$2R_1 Q_{line1} \frac{bT_1}{V^2} + c_1 T_1 - c_c T_1 = 0$$

$$2R_1 Q_{line1} \frac{bT_1}{V^2} + 2R_2 Q_{line2} \frac{bT_2}{V^2} + c_1 T_2 - c_c T_2 = 0 \quad (18)$$

$$2R_1 Q_{line1} \frac{bT_1}{V^2} + 2R_2 Q_{line2} \frac{bT_2}{V^2} + 2R_3 Q_{line3} \frac{bT_3}{V^2} + c_1 T_3 - c_c T_3 = 0$$

....

$$2R_1 Q_{line1} \frac{bT_1}{V^2} + 2R_2 Q_{line2} \frac{bT_2}{V^2} + 2R_3 Q_{line3} \frac{bT_3}{V^2} + \dots + 2R_m Q_{linem} \frac{bT_m}{V^2} + c_1 T_m - c_c T_m = 0$$

در دستگاه معادلات فوق پارامتر R_i مقاومت سگشن متصل به پایه i در شکل (۴) می باشد. با حل دستگاه معادلات فوق

مقادیر بهینه توان راکتیو جاری شده بین هر دو باسبار کنار هم در این شکل محاسبه شده و متعاقباً از روی مقادیر به

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

دست آمده Q_{linei} ، و با استفاده از رابطه (19) مقادیر بهینه خازنهای منصوبه در گرههای مختلف به دست می آید.

$$Q_{ci} = Q_{Li} + Q_{line(i+1)} - Q_{linei} \quad i = 1, 2, \dots, m \quad (19)$$

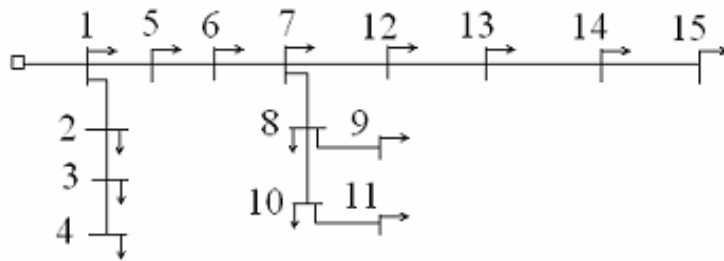
ولی در عمل در صورتیکه تابع هدف را تنها کاهش میزان تلفات انتخاب نماییم ($Cc=0, C1=0$) و همچنین با فرض برابری دوره های زمانی T_i ، در این صورت به جواب بدیهی و ایده ال $Q_{ci}=Q_{Li}$ می رسیم که مسلما به لحاظ اینکه در اکثر باس بارها امکان کوچکتر بودن مقدار Q_{Li} از مقدار استاندارد بانک های واحد ۱۲,۵ کیلو واری وجود دارد اعمال این روش در عمل غیر ممکن خواهد بود. لذا برای حل مسئله از ترفندی دیگر مشابه روشهای تحلیل حساسیت به شرح ذیل استفاده شده است.

در روش جدید ابتدا تعدادی از گره های فیدر مورد نظر به عنوان حساس ترین گره ها از طریق یک روش تکراری انتخاب شده و عملیات بهینه سازی تنها برای این تعداد گره اعمال میشود. در این روش ابتدا یک خازن تکی را در کلیه گره ها جابجا کرده و در هر حالت میزان کاهش تلفات را محاسبه می کنیم. گرهی که در آن بیشترین کاهش تلفات مشاهده گردید به عنوان اولین کاندید برای خازن گذاری انتخاب میشود و خازن حاصله از روش بهینه یابی در آن گره اختصاص می یابد. روند فوق برای خازنهای منفرد بعدی با احتساب خازنهای کار گذاشته شده قبلی نیز ادامه می یابد تا مرحله ای که کار خازن گذاری دیگر کاهش قابل ملاحظه ای در میزان تلفات راکتیو ایجاد ننماید. پس از آنکه بهترین گره ها برای خازن گذاری انتخاب گردیدند مسئله بهینه گذاری خازن ها دوباره با در نظر گرفتن خازنهای متناظر با گرههای انتخاب شده در مرحله اول به صورت همزمان و توأم انجام گرفته و جواب نهایی به دست می آید. مرا حل تحلیلی این روش در بخشهای ذیل مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۳-۹- روش کاهش تلفات با استفاده از خازنهای منفرد

شکل (5) دیاگرام تک خطی یک فیدر ۱۵ باس باره را نشان می دهد. فرض کنید که خازن QC در باس شماره i بوده و a مجموعه شاخه هایی باشد که باس خازن دار Q_{ci} را به منبع وصل می کند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

شکل (5): ساختار یک فیدر نمونه

به عنوان مثال اگر خازن Q_c در باس شماره یازده قرار گیرد توان راکتیو دریافتی از این خازن از سمت منبع تنها مولفه های راکتیو شاخه های مجموعه $\alpha = \{1, 5, 6, 7, 8, 10, 11\}$ را تغییر میدهد و توان راکتیو عبوری از شاخه هایی که متعلق به مجموعه نباشند تغییر نمی یابد. لذا توان راکتیو در شاخه i ام با رابطه (20) بیان می شود:

$$Q_{lineinew} = Q_{linei} + D_i Q_c \quad D_i = \begin{cases} 1 & \text{if } i \in \alpha \\ 0 & \text{if } i \notin \alpha \end{cases} \quad (20)$$

توابع مربوط به محاسبه تلفات قبل و بعد از خازن گذاری از روابط (21) و (22) محاسبه میشوند.

$$P_{loss} = \sum_{i=1}^n \frac{Q_{linei}^2}{V^2} R_i \quad (21)$$

$$P_{lossnew} = \sum_{i=1}^n \frac{(Q_{linei} + D_i Q_c)^2}{V^2} R_i \quad (22)$$

میزان صرفه جویی یا کاهش تلفات از تفاضل معادلات فوق به دست می آید که طبق رابطه (23) به دست می آید.

$$E = P_{loss} - P_{lossnew} = - \sum_{i=1}^n \frac{(2D_i Q_{linei} Q_c + D_i Q_c^2)}{V^2} R_i \quad (23)$$

برای دستیابی به حداکثر کاهش تلفات از تابع E نسبت به مقدار Q_c مشتق می گیریم که نتیجه به صورت رابطه (24) بیان شده است.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

$$\frac{\partial E}{\partial Q_c} = -2 \sum_{i=1}^n \frac{(D_i Q_{line i} + D_i Q_c)}{V^2} R_i = 0 \quad (24)$$

که در نتیجه آن مقدار بهینه خازن برای حد اکثر کاهش تلفات از رابطه (۲۵) به دست می آید.

$$Q_c = \frac{\sum_{i=1}^n D_i Q_{line i} R_i}{\sum_{i=1}^n D_i R_i} \quad (25)$$

روش فوق را برای کلیه گره های موجود روی فیدر اعمال کرده و کاهش تلفات متناظر نیز محاسبه میگردد. گرهی که در آن کارگذاری خازن بیشترین کاهش تلفات را در بر داشته باشد بهترین و اولین گره برای خازن گذاری انتخاب می گردد. با اختصاص خازن متناظر با این گره عملیات فوق با وجود اولین خازن انتخاب شده در مدار برای گرههای بدون خازن باقیمانده تکرار میگردد تا بهترین گره بعدی از لحاظ بیشترین تاثیر در کاهش تلفات به دست آید. عملیات فوق تا لحظه ای ادامه می یابد که کارگذاری خازن در شبکه کاهش قابل ملاحظه ای در تلفات فیدر را شامل نگردیده و لذا از لحاظ اقتصادی توجیهی نداشته باشد. پس از مشخص شدن بهترین گرهها برای خازن گذاری عملیات بهینه گذاری خازن به صورت توام و همزمان برای گرههای کاندید شده از مرحله اول تکرار می شود که منجر به دستگاه معادلات (26) می شود. دوباره تاکید میگردد که در این دستگاه عملیات مشتق گیری تنها برای گره های کاندید شده از مرحله اول انجام می گیرد. در حالیکه مشتق گیری در دستگاه معادلات (18) نسبت به تمامی خازنهای اولیه مفروض در کلیه گره ها انجام گرفت که منجر به ایجاد نتایج کاملا تئوریک و غیر عملی گردید.

$$\frac{\partial E}{\partial Q_{C1}} = 0; \frac{\partial E}{\partial Q_{C2}} = 0; \dots; \frac{\partial E}{\partial Q_{Ck}} = 0 \quad (26)$$

در روش ارائه شده در این بخش در صورتیکه توان راکتیو متوسط شاخه های فرعی موجود روی فیدر به راحتی قابل اندازه گیری نباشد میتوان سهم هر یک از مصرف کننده های فرعی را از یکی از روشهای ذیل به دست آورد:

- الف- در صورت دیمانند تمام مشترکین متصل به گره یا پایه i معلوم باشد پس از تعیین مجموع دیمانند های متصل به هر پایه توان راکتیو متوسط ابتدای فیدر را به نسبت دیمانند هر پایه تقسیم کرده و مقدار Q_{li} را محاسبه میکنیم.
- ب- در صورتیکه دیمانند در دسترس نباشد ولی بتوان تعداد مشترکین متصل به هر پایه را به دست آورد میتوان توان راکتیو متوسط ابتدای فیدر را به نسبت تعداد مشترکین بین پایه ها تقسیم کرده و مقادیر Q_{li} را به دست آورد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

ج- در صورتیکه اطلاعات فوق نیز در دسترس نباشد بهتر است توان راکتیو ابتدای فیدر به صورت یکنواخت بین پایه ها تقسیم گردد. در این صورت مسئله از حالت توزیع بار غیر یکنواخت به توزیع با یکنواخت تبدیل میگردد. از آنجا که در روش ارائه شده در این بخش امکان عدم برابری مقاومت معادل بین پایه های مجاور و همچنین وجود کلیه انشعابات فرعی در نظر گرفته شده است. لذا نسبت به روشهای تحلیلی موجود من جمله روش تحلیلی ارائه شده در برخی کتاب ها تحت عنوان "قانون ۲/۳" از دقت بیشتری برخوردار است.

۲-۳-۹- مطالعات عددی:

برای بررسی کارایی روش پیشنهادی در عمل، یک مطالعه موردی بر روی یک فیدر واقعی (شکل 5) انجام گرفته است. گرچه مثال مورد استفاده در این بخش یک فیدر شعاعی فشار ضعیف با ولتاژ 380 ولت است، اعمال روش مزبور مستقل از سطح ولتاژ سیستم مورد مطالعه بوده و تنها محدودیت آن شعاعی بودن سیستم قدرت مورد بررسی است. لذا از روش ارائه شده می توان در شبکه فشار متوسط با ولتاژ 20 کیلو ولت منتهی با ساختار شعاعی استفاده کرد. مقدار متوسط توان راکتیو ابتدای فیدر با نصب دستگاه اندازه گیری 50 کیلو وار محاسبه گردیده است. تلفات ناشی از جریانهای راکتیو جاری در شبکه مزبور و در سطح ولتاژ های 400، 390 و 380 ولت به ترتیب برابر 7.28، 7.66 و 8.067 است. پس از اعمال روش خازن یابی ابتدا گره 7 با مقدار خازنی 37.42 کیلو وار و پس از آن گره شمار 40 با مقدار خازن 13.14 کیلو وار به عنوان بهترین کاندیدها برای خازن گذاری به دست آمدند. میزان کاهش تلفات در اثر خازن گذاری با مقادیر به دست آمده از مرحله اول عملیات بهینه یابی در روش ارائه شده به ازای سطح ولتاژهای مختلف در جدول شماره 1 خلاصه شده است. در این جدول اعداد ثبت شده در ستون های دوم و سوم مربوط به میزان کاهش تلفات در هر مرحله نسبت به مرحله قبل است.

سطح ولتاژ (ولت)	میزان کاهش تلفات (کیلووات)		
	تلفات نهایی (کیلووات)	پس از خازن گذاری در باس ۴ با وجود خازن ۷ در مدار	پس از خازن گذاری در باس ۷
۴۰۰	۰,۹۰۴	۰,۷۸۶	۵,۵۹
۳۹۰	۰,۹۶	۰,۸۲	۵,۸۸
۳۸۰	۱,۰۰۷	۰,۸۷	۶,۱۹

جدول (۱): میزان کاهش تلفات در مراحل مختلف خازن گذاری

پس از آنکه گره های ۷ و ۴ به عنوان بهترین گره ها برای خازن گذاری انتخاب گردیدند، در مرحله بعد دستگاه معادلات (26) برای به دست آوردن مقادیر بهینه خازن به صورت توام و همزمان برای گرههای منتخب حل شد که در نتیجه آن به

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

ترتیب برای گره های ۷ و ۴ مقادیر 29.54 و 16.44 کیلو وار به دست آمد. تلفات نهایی حاصل از خازن گذاری مقادیر به دست آمده جدید در سطوح ولتاژ ۴۰۰ ، 390 و 380 ولت به ترتیب برابر ۰/۷، ۰/۷۴ و ۰/۷۸ است. از آنجایی که در عمل بانک های خازنی موجود در قالب واحد های خازنی 12.5 کیلو واری هستند لذا در نهایت مقادیر عملی 25 و 12.5 کیلو واری که نزدیکترین مقادیر عملی به نتایج بهینه به دست آمده هستند انتخاب گردید که در نتیجه آن مقدار تلفات نهایی در سطوح ولتاژ مختلف به ترتیب برابر ۰/۹۲۶ ، ۰/۹۷۴ و ۱/۰۲۶ به دست آمد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

فصل دهم : منافع اقتصادی نصب خازن

بارسیستم های الکتریکی شامل دو مولفه است : توان حقیقی و توان راکتیو.

توان حقیقی می بایست در نیروگاه تولید شود و درحالیکه توان راکتیو می تواند یا در نیروگاه تولید شده یا توسط خازن ها تامین گردد. این موضوع یک حقیقت شناخته شده ای است که خازنهای قدرت موازی اقتصادی ترین طریق تامین نیاز بار راکتیو بارهای اندوکتیو و خطوط انتقال با ضریب توان پس فاز هستند.

اگر توان راکتیو منحصر در نیروگاه تولید شود هر یک از تجهیزات سیستم (ژنراتورها، ترانسفورماتورها، خطوط انتقال و توزیع، کلیدها و وسایل حفاظتی) بایستی به تناسب اندازه شان بزرگتر شوند. خازنها با کاستن از تقاضای بار راکتیو ژنراتورها می توانند این شرایط را کاهش داده و جریان خطوط از محل خازنها تا نیروگاه کمتر گردد در نتیجه از تلفات و بارگذاری روی خطوط توزیع، ترانسفورماتورها و خطوط انتقال کاسته می گردد. با نصب خازن ها می توان مقداری از ظرفیت ژنراتورها و پستها و خطوط انتقال و توزیع را آزاد نمود. بعلاوه کاهش جریان در ترانسفورماتور و تجهیزات توزیع و خطوط، در این و سایل محدودیت کیلو ولت آمپری را کاهش داده و در نتیجه نیاز به تاسیسات جدید را به تاخیر می اندازد. درکل، منافع اقتصادی ایجاب می کند که بانکهای خازنی بجای شبکه های ثانویه روی سیستم های توزیع اولیه نصب شوند.

بطور خلاصه، منافع اقتصادی حاصل از نصب خازنها را چنین می توان بیان نمود:

- آزاد شدن ظرفیت تولید
- آزاد شدن ظرفیت انتقال
- آزاد شدن ظرفیت پست توزیع
- منافع اضافی در سیستم توزیع عبارتست از:
- کاهش تلفات انرژی (مس)
- کاهش افت ولتاژ و در نتیجه بهبود تنظیم ولتاژ

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

- آزاد شدن ظرفیت فیدر و تجهیزات مربوطه

- به تاخیر انداختن یا حذف هزینه سرمایه جهت اطلاع یا توسعه سیستم

- افزایش درآمد ناشی از بهبود ولتاژ

۱-۱- منافع حاصله از ظرفیت آزاد شده:

ظرفیت آزاد شده در اثر نصب خازنها را بطور تقریبی از فرمول زیر می توان بدست آورد.

$$\Delta S_G = \begin{cases} \left[\left(1 - \frac{Q_c^2 \times \cos^2 \theta}{S_G^2} \right)^{0.5} + \frac{Q_c \times \sin \theta}{S_G} - 1 \right] S_G & Q_c > 0.1 S_G \quad (1) \\ Q_c \times \sin \theta & Q_c < 0.1 S_G \quad (2) \end{cases}$$

که در آن :

ΔS_G = ظرفیت آزاد شده مازاد بر حداکثر ظرفیت در ضریب توان قبلی ، KVA

S_G = ظرفیت لازم بعد از نصب خازن

Q_c = توان راکتیو خازنهای تصحیح کنند، KVAR

$\cos \theta$ = ضریب توان قبل از نصب خازنها (کنترل نشده)

بنابراین منافع سالیانه عاید شده در اثر این ظرفیت آزاد شده را می توان چنین بدست آورد:

$$\Delta \$_G = \Delta S_G \times (C_G \times i_G + C_T \times i_T + C_S \times i_S + C_{SS} \times i_{SS}) \quad (3)$$

که در آن :

$\Delta \$_G$ = منافع سالیانه حاصله از ظرفیت آزاد شده تولید، انتقال، فوق توزیع و پست های توزیع

ΔS_G = ظرفیت آزاد شده مازاد بر حداکثر ظرفیت در ضریب توان قبلی ، KVA

C_G = هزینه تولید (تولید پیک) \$/KW

i_G = نرخ هزینه ثابت سالیانه قابل اعمال در تولید

C_T = نرخ هزینه خط انتقال و تجهیزات وابسته ، \$/KVA

i_T = نرخ هزینه ثابت سالیانه قابل اعمال در انتقال

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر مسایت و به همراه فونت های لازم

$C_s =$ هزینه پست و تجهیزات وابسته فوق توزیع و انتقال \$/KVA

$i_s =$ نرخ هزینه ثابت سالیانه قابل اعمال در پست فوق توزیع و انتقال $C_{ss} =$ هزینه پست و تجهیزات وابسته توزیع

S/KVA

$i_{ss} =$ نرخ هزینه ثابت سالیانه قابل اعمال در پست توزیع

۱۰-۲- منافع حاصله از کاهش تلفات انرژی

در نتیجه کاهش تلفات مس ناشی از نصب خازنها، تلفات انرژی سالیانه پایین می آید. انرژی ذخیره شده را به شکل زیر می توان بیان نمود:

$$\Delta ACE = \frac{Q_c \times R(2S_1 \sin \theta - Q_c)8760}{1000 \times V^2} \text{ KWh/yr} \quad (4)$$

که در آن :

$\Delta ACE =$ انرژی ذخیره شده سالیانه ، Kwh/yr

$Q_c =$ توان راکتیو سه فاز خازنهای اصلاح، KVAR

$R =$ مقاومت کل خط تا مرکز بار

$S_1 =$ بار سه فاز اولیه یا کنترل نشده ، KVA

$\sin \theta =$ سینوس زاویه ضریب توان اولیه (کنترل نشده)

$V =$ ولتاژ خط - خط KV

بنابراین منافع سالیانه حاصل از انرژی ذخیره شده را بصورت زیر می توان حساب نمود:

$$\Delta \$_{AEC} = \Delta AEC \times EC \quad (5)$$

لازم به ذکر است که برای محاسبه انرژی ذخیره شده سالیانه باید منحنی بار Si، برای پستهای

عمومی تعیین و یک ضریب تعدیل نسبت به منحنی بار حالت پیک در نظر گرفته شود.

۱۰-۳- منافع حاصل از کاهش افت ولتاژ

عواید زیر از نصب خازن در یک مدار بدست می آید:

جریان مؤثر خط کاهش می یابد در نتیجه افت ولتاژ مربوط به ولتاژهای IR و IX هر دو کم شده باعث بهبود تنظیم ولتاژ

می شوند.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آر م سایت و به همراه فونت های لازمه

بهبود ضریب توان، اثر افت ولتاژ راکتیو خط را کاهش می دهد. درصد افت ولتاژ یک مدار رومی توان چنین نوشت:

$$\%VD = \frac{S_1(r \cos \theta + X \sin \theta)L}{10 \times V^2} \quad (6)$$

که در آن:

$\%VD =$ درصد افت ولتاژ

$S_1 =$ بار سه فاز، KVA

$r =$ مقاومت خط، Ω/KM

$L =$ راکتانس خط، Ω/KM

$L =$ طول هادی، Km

$v =$ ولتاژ خط به خط، KV

افت ولتاژ حساب شده از فرمول (۶) مبنای کاربرد خازنها است. پس از نصب خازنها، در اثر بهبود ضریب توان و کاهش جریان موثر خط، سیستم شاهد افزایش ولتاژی خواهد بود. بنابراین افت ولتاژهای IR و IX به حداقل می رسند. درصد تقریبی خیز ولتاژ در طول خط از رابطه زیر بدست می آید:

$$\%VR = \frac{Q_c \times X \times l}{10 \times V^2} \quad (7)$$

بعلاوه در اثر کاربرد خازنها، پدیده خیز ولتاژی در تمامی ترانسفورماتورهای واقع در بین منبع تولید تا خازنها حاصل می شود. این خیز ولتاژ مستقل از بار و ضریب توان خط بوده و از رابطه زیر بدست می آید:

$$\%VR_T = \left(\frac{Q_c}{S_T}\right) X_T \quad (8)$$

که در آن:

$\%VR_T =$ درصد خیز ولتاژ در ترانسفورماتور

$S_T =$ قدرت نامی سه فاز ترانسفورماتور، KVA

$X_T =$ درصد راکتانس ترانسفورماتور (تقریباً برابر امپدانس نامی پلاک ترانسفورماتور) با توجه به رابطه ۷ که مقدار جبران

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

افت ولتاژ را در اثر خازن گذاری نشان می دهد می توان مصرف انرژی مشترکین (آنچه که توسط شرکت توزیع به مشترکین فروخته می شود) را چنین محاسبه کرد:

$$W_1 = (LF) \sqrt{3} V_{L1} I_R \times 8760$$

مصرف انرژی سالیانه

(V_{L1} = ولتاژ مشترکین است)

در مقابل انرژی فروخته شده به مشترکین، شرکت توزیع ناچار است که در محل پستهای فوق توزیع، انرژی خریداری نماید که این میزان انرژی عبارتست از:

$$W_2 = (LF) \sqrt{3} V_{L2} I_R \times 8760$$

خرید انرژی سالیانه

(V_{L2} : ولتاژ در پست فوق توزیع است)

$$\frac{W_1}{W_2} = \frac{V_{L1}}{V_{L2}} \Rightarrow \frac{W_2 - W_1}{W_1} \times 100 = \frac{V_{L2} - V_{L1}}{V_{L1}} \times 100 = \%VR + \%VR_T \quad (9)$$

یعنی خیز ولتاژ $\%VR + \%VR_T$ برابر درصد تلفات انرژی است که در شبکه مصرف نمی شود بلکه در قرائت کنتورها در محل مشترکین و پست فوق توزیع مستتر بوده و ناشی از افت ولتاژ است. و از آنجا که تلفات در هر شرکت توزیع بر اساس انرژی فروخته شده و انرژی خریداری شده محاسبه می گردد، کاهش افت ولتاژ در کاهش درصد تلفات شرکت های توزیع بسیار موثر خواهد بود.

$$\Delta \$_{VR} = EC_1 + (\%VR + \%VR_T) \times W_1 \quad (10)$$

که در آن:

$$W_1 = \text{کل انرژی فروخته شده در سال}$$

$$\%VR + \%VR_T = \text{خیز ولتاژ}$$

$$EC_1 = \text{هزینه یک کیلووات ساعت انرژی که از طرف شرکت توزیع به شرکت برق منطقه ای}$$

پرداخت می گردد

$$۴-۱۰ - \text{منافع حاصله از ظرفیت آزاد شده در فیدر:}$$

عموما در تعیین ظرفیت هر فیدر غیر از محدودیتهای حرارتی و مهمتر از آن افت ولتاژ مجاز است که دخالت می کند بنابراین

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

نصب خازنها، افت ولتاژ را کاهش داده و ظرفیت فیدها را افزایش می دهند. بدون احتساب ظرفیت آزاد شده پست یا تنظیم کننده، ظرفیت آزاد شده فیدرا رابطه زیر حساب می شود:

$$\Delta S_f = \frac{(Q_c)X}{X \sin \theta + r \cos \theta} \quad KVA \quad (11)$$

بنابراین، منافع سالیانه حاصله از ظرفیت آزاد شده فیدر به صورت زیر محاسبه می شود:

$$\Delta \$f = \Delta S_f \times C_f \times i_f \quad (12)$$

که در آن:

$\Delta \$f$ = منافع سالیانه حاصله از آزاد شدن فیدر، \$/yr

ΔS_f = ظرفیت آزاد شده فیدر، KVA

C_f = هزینه فیدر نصب شده، \$/KVA

i_f = نرخ هزینه ثابت سالیانه قابل اعمال در فیدر

۵-۱۰- عایدات مالی حاصله از بهبود ولتاژ:

دراثر خیز ولتاژی که ناشی از نصب بانکهای خازنی تصحیح کننده در سیستم بوجود می آید عایدات شرکت به سبب افزایش مصرف انرژی کیلووات ساعت، بالامی رود. این وضعیت بخصوص در مورد فیدهای مناطق مسکونی صادق است. افزایش مصرف انرژی بستگی به وضعیت وسیله مورد استفاده دارد مثلاً مصرف روشنایی بصورت توان دوم ولتاژ بالا می رود. در جدول (1) افزایش انرژی کیلووات اضافی (بر حسب درآمد) بصورت تابعی از نسبت ولتاژ متوسط پس از نصب خازنها به ولتاژ متوسط قبل از نصب آنها نشان داده شده است.

پس از افزایش عایدی در اثر افزایش مصرف انرژی کیلووات ساعت را بصورت زیر می توان حساب کرد:

$$\Delta \$_{BEC} = \%Kwh \cdot W_1 \times (EC - EC_1) \quad (13)$$

که در آن:

$\Delta \$_{BEC}$ = عایدی سالیانه اضافی در اثر افزایش مصرف انرژی، Kwh و \$/yr

$\%Kwh$ = افزایش مصرف انرژی Kwh اضافی : %

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

$W_1 =$ مصرف انرژی Kwh سالانه اولیه ، Kwh/yr

$E_c =$ هزینه یک کیلووات ساعت انرژی که از مشترک دریافت می شود.

$E_{c1} =$ هزینه یک کیلووات ساعت انرژی که به شرکت برق منطقه ای پرداخت می شود.

V2/V1	افزایش % Kwh
۱,۰۰	۰
۱,۰۵	۸
۱,۱	۱۶
۱,۱۵	۲۵
۱,۲	۳۴
۱,۲۵	۴۳

جدول (۱)

۶-۱۰- منافع کل حاصل از کاربرد خازنها:

منافع کل حاصل از کاربرد خازنها را می توان به صورت زیر خلاصه نمود:

$$\Sigma \Delta \$ = \Delta \$G + \Delta \$f + \Delta \$ACE + \Delta \$BEC + \Delta \$VP \quad (14)$$

اختلاف در اندازه گیری افزایش عایدی انرژی   کاهش تلفات   کاهش

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

تقاضا   منافع کل بدست آمده از رابطه (14) میبایستی با معادل سالانه هزینه کل نصب

بانکهای خازنی مقایسه نمود. هزینه کل نصب بانکهای خازنی از رابطه زیر بدست می آید:

$$AEIC_c = \Delta Q_c \times IC_c (15) \times i_c$$

که در آن:

$AEIC_c$ = معادل سالانه هزینه کل بانکهای خازنی نصب شده، \$/yr

ΔQ_c = مقدار مورد نیاز بانک خازنی اضافه شده ، KVAR

IC_c = هزینه بانکهای خازنی نصب شده ، \$/KVAR

i_c = نرخ هزینه ثابت سالانه قابل اعمال در خازنها که برابر مجموع درصد سود بانکی و درصد استهلاک خازن در طول عمر مفید خود است.

در برآورد اقتصادی مقدار $\Sigma \Delta \$$ را باید با مقدار $AIEC_c$ مقایسه نمود و در صورت بزرگتر بودن $\Sigma \Delta \$$ ضرورت شرکت های توزیع نسبت به نصب خازنها در نقاط مناسب اقدام نمایند.

نتیجه گیری و پیشنهادات:

کاهش تلفات فشار ضعیف موجب صرفه جویی زیادی از نظر منابع ملی است. (در مقایسه با احداث نیروگاه و تاسیسات برق رسانی با ظرفیت مشابه ، اجرای روش های کاهش تلفات پنجاه بار ارزانتر تمام می شود). خازن گذاری در شبکه های فشار متوسط هم ، علیرغم بهبود ضریب توان و پروفیل ولتاژ، نقش چندانی در کاهش تلفات شبکه فشار ضعیف ندارد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

آینده طرح و اولویت های ادامه آن

۱- ضرورت ادامه سیاست گذاری متمرکز جهت نصب خازن در شبکه فشار ضعیف و محل مصرف

سیاست گذاری متمرکز در تعیین میزان و محل نصب خازن مورد نیاز و نصب خازن ها توسط گروه های حرفه ای برای مصرف کنندگان نقش اساسی در توسعه و استمرار طرح خازن گذاری را دارا می باشد.

با توجه به سطح ولتاژ تلفات شبکه های فشار ضعیف حدود نیمی از تلفات پیک بار را شامل می شود. در صورت نصب بانک خازنی در محل پستهای توزیع یا شبکه فشار متوسط اصلاح ضریب قدرت منجر به کاهش تلفات شبکه فشار ضعیف نمی شود و جهت این امر نیاز به نصب خازن در مسیر شبکه فشار ضعیف است. با توجه به انگیزه ناکافی شرکت های توزیع به اولویت دهی روش های کاهش تلفات سازمان توانیز از سال ۷۹ (ابتدای برنامه سوم) اقدام به سیاست گذاری متمرکز در این زمینه نمود. خرید متمرکز خازن های outdoor نیز بعنوان ابزار این هدف استفاده شده است. در مقام مقایسه می توان قابلیت مشابه خازن گذاری در شبکه فشار متوسط یا پست توزیع را ذکر کرد که مشکل افت ولتاژ (یک معضل محسوس و دارای اولویت اجرایی در شبکه توزیع) را شبیه به خازن گذاری در شبکه فشار ضعیف کم می کند ولی نمی تواند موجب کاهش تلفات قابل ملاحظه شبکه فشار ضعیف شود. در صورت توقف سیاست گذاری متمرکز بازگشت به روش های گذشته که مصالح ملی کاهش تلفات را کم رنگتر می بیند محتمل خواهد بود.

۲- اولویت سویچینگ خازن همراه وهم زمان با الکتروموتورها به جای استفاده از خازن سوئیچ شونده مستقل

بخش قابل ملاحظه ای از بار راکتیو شبکه سراسری مربوط به الکتروموتورهایی است که نیاز به خازن اصلاح ضریب قدرت دارند. این الکتروموتورها در بخش کشاورزی و صنعتی به کرات مشاهده می شوند. مناسب ترین راه برای اصلاح ضریب قدرت این الکتروموتورها نصب خازن از طریق کنتاکتور الکتروموتور و بدون تجهیزات سویچینگ اضافی در کنار آنهاست. به این ترتیب همزمان با روشن و خاموش شدن الکتروموتور خازن نیز قطع و وصل می شود.

۳- جبران بار راکتیو مشترکین کشاورزی

برق کشاورزی بسیار ارزان است و با توجه به هزینه تمام شده انرژی الکتریکی تقریباً رایگان است. حتی اگر کنتور دوزمانه برای اندازه گیری راکتیو نصب شده باشد با توجه به ارزانی KWH مبلغ جریمه محاسبه شده از طریق ضریب زیان نیز کم می باشد. اما از نظر هزینه های تولید، انتقال و توزیع صنعت برق تحویل انرژی به بخش کشاورزی حتی گرانتر از بخش صنعت تمام می شود. (میانگین سطح ولتاژ تحویلی به مشترکین کشاورزی پایین تر و در نتیجه تلفات تا محل تحویل

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

بیشتر است) در هر حال بخش عمده‌ای از مشترکین کشاورزی از خازن استفاده نمی کنند و هزینه ضریب قدرت نامناسب آنها به صورت اضافه تلفات به شبکه تحمیل می شود. بعنوان نمونه میزان اضافه تلفات در ضریب قدرت ۰,۷ به ۰,۵۰٪ می رسد.

مزایای فنی برای مشترکین کشاورزی

بهبود ولتاژ افزایش عمر مفید الکتروموتور و تجهیزات جانبی از اجرای طرح حاصل می شود. این مطلب می تواند به صورت خلاصه در قالب یک بروشور مکان نصب خازن به مشترکین ارائه شود.

نحوه واگذاری

در این بخش دو روش رایج واگذاری توضیح داده می شوند. از نظر اجرایی روش پیشنهادی اصلی این مزیت را دارد که اجرای طرح منوط به تفهیم مطلب و مراجعه مشترکین برای خرید خازن ها نخواهد بود و از طریق گروه های حرفه ای و با سرعت قابل اجرا است. به بیان خلاصه هم از نظر دقت نصب و سرعت اجرا و هم از نظر سودآوری قابل ملاحظه ملی طرح، روش پیشنهادی اصلی مورد نظر می باشد.

روش پیشنهادی اول

با توجه به سودآوری فوق العاده در جهت کاهش تلفات و آزادسازی ظرفیت از دید ملی پیشنهاد می شود از اعتبارات طرح خازن گذاری در شبکه های توزیع (از طرح های کاهش تلفات) جهت خرید و نصب رایگان این خازن ها اقدام شود. می توان شکل و ترکیب ترمینال خازن ها را به گونه ای ساخت که در موارد خاص امکان سرقت یا فروش مجدد آنها به حداقل برسد

گزینه دوم

در صورتیکه امکان نصب رایگان وجود نداشته باشد پیشنهاد می شود بخشی از هزینه مذکور از طریق اعتبار طرح خازن گذاری جهت جبران بار راکتیو لحاظ شود و فروش و نصب با بهای یارانه ای انجام شود.

۴- جبران بار راکتیو مشترکین صنعتی کوچک و متوسط و مشترکین بدون کنتور راکتیو

حدود یک سوم مصرف سالانه انرژی الکتریکی و یک پنجم پیک بار کشور مربوط به صنایع است. عمده بار صنعتی را موتورهای الکتریکی تشکیل می دهد.

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت ویکی پاور مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازمه

می توان خازن ها را همراه با کلید موتور قطع و وصل کرد به بیان دیگر هزینه اضافی برای بخش سویچینگ خازن ها مورد نیاز نیست. به عبارت دیگر صرفا هزینه خازن ثابت مورد نیاز است و بهایی برای تجهیزات سویچینگ اضافی لحاظ نمی شود.

مزایای فنی برای مشترکین صنعتی

بهبود ولتاژ و افزایش عمر مفید الکتروموتور و تجهیزات جانبی از اجرای طرح حاصل می شود. این مطلب می تواند به صورت خلاصه در قالب یک بروشور هنگام نصب خازن به مشترکین ارائه شود. با توجه به امکان سویچینگ مستقیم خازن های مذکور هنگامیکه به صورت موضعی در کنار موتورهای الکتریکی نصب شوند علاوه بر مزیت اقتصادی چشمگیر نسبت به هزینه تا بلوهای خازنی (چند برابر هزینه مذکور با توجه به رگولاتورها و تجهیزات جانبی دیگر) مزایای فنی بیشترین میزان کاهش تلفات و آزادسازی ظرفیت تجهیزات جانبی تاثیر بسیار کمتر در افزایش هارمونیک ها و نیز جریان هجومی بسیار کمتر خازن ها به دلیل پراکندگی ظرفیت های کوچک خازنی را نسبت به بانک های خازنی متداول به همراه دارد.

WikiPower.ir

برای دریافت فایل Word پروژه به سایت **ویکی پاور** مراجعه کنید. فاقد آرم سایت و به همراه فونت های لازم

مراجع:

- ۱- م.رضایی ساروی، "مهندسی توزیع برق"، (ترجمه "ELECTRIC POWER DISTRIBUTION SYSTEM ENGINEERING" نوشته "TURAN GONEN" [1986]) (McGraw-Hill، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۵)
- ۲- مقالات منتشر شده توسط شرکت فراه کوه
- ۳- جمال مشتاق، "توجیه اقتصادی نصب خازن در شبکه های توزیع"، ششمین کنفرانس شبکه های توزیع نیروی برق، کردستان، ۱۳۸۰
- ۴- عبد الامیر یاقوتی، "استفاده از جبران سازهای خازنی جهت متعادل سازی ولتاژ و بهبود کیفیت توان"، هشتمین کنفرانس شبکه های توزیع نیروی برق، هرمزگان، ۱۳۸۲
- ۵- محمد هجری، "ارائه یک روش تحلیلی جدید در مورد خازن گذاری ثابت بهینه در شبکه های توزیع شعاعی"، نهمین کنفرانس شبکه های توزیع نیروی برق، زنجان، ۱۳۸۳
- ۶- محمود اصغری فرد، "خازن گذاری در شبکه فشار ضعیف با در نظر گرفتن توزیع تجمعی مشترکین"، دهمین کنفرانس شبکه های توزیع نیروی برق، تبریز، ۱۳۸۴